

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/283420550>

“Vine a la festa!” La creació i consolidació de l’escena pop catalana: 1991–2008

Thesis · June 2008

DOI: 10.13140/RG.2.1.3978.9524

CITATIONS

0

READS

26

1 author:

[Amadeu Corbera Jaume](#)

Conservatori Superior de Música de les Illes Balears

13 PUBLICATIONS 1 CITATION

SEE PROFILE

“Vine a la festa!”

*La creació i consolidació de l'escena pop catalana:
1991-2008*

Amadeu Corbera Jaume

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 2.5 Espanya de Creative Commons. Per veure'n una còpia, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/> o envieu una carta a Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.

EXTRACTE

A principis dels anys 90, amb el *boom* del Rock català, comença formar-se tota una escena musical pròpia dels Països Catalans, amb un model de funcionament diferenciat del de l'escena espanyola. Actualment, aquesta escena ha canviat, s'han obert noves vies: per una banda, l'eco del Rock català segueix vigent, mentre que per l'altra es cerca un allunyament d'aquell moment. Mitjançant entrevistes als diferents actors (músics, públic, editors, etc.), observació de diversos moments musicals i consulta de dades bibliogràfiques i d'hemeroteca, es mira d'esclarir la relació de les dues escenes, la del 91 i l'actual, el grau de variació del model i els èxits i inconvenients que ha obtingut.

A principios de los años 90, con el *boom* del "Rock català", empieza a formarse una escena musical propia de los Països Catalans, con un modelo de funcionamiento diferenciado del de la escena española. Actualmente, esta escena ha cambiado, se han abierto nuevos caminos: por un lado, el eco del "Rock català" sigue vigente, mientras que por otra parte se busca un alejamiento de aquel momento. Mediante entrevistas a los diferentes actores (músicos, público, editores, etc.), observación de distintos momentos musicales y consulta de datos bibliográficos y de hemeroteca, hemos tratado de esclarecer la relación entre las dos escenas, la del 91 y la actual, el grado de variación del modelo y los éxitos y inconvenientes que ha obtenido.

At the beginning of '90 the boom of "Rock català" starts a new musical scene characteristic of the Països Catalans, with a model really different from Spanish one. At the moment, new ways are changing this scene: on one hand, the echo of "Rock català" still lives, while on the other hand the research leads to something different and far from the past. By means of interviews to the different actors (musicians, public, editors, etc.), different musical moments observation and consultation of bibliographical and newspaper library data, we have tried to clarify the relationship among the two scenes, the one of 1991 and the current one, the pattern variation grade, the successes and failures occurred.

AGRAÏMENTS

He d'agrair la feina d'aquesta investigació a tota la gent que hi ha intervengut o m'ha facilitat la tasca, que són molts i voldria no deixar-me'n cap: n'Esperança, els meus amics i companys de pis, Jaume, Margalida i Lluç, i na Marina i na Roser; en Jordi Ferrer i n'Ignasi per deixar-me passar calor a la seva tenda; la meua germana que em salvà d'una nit de dormir a la intempèrie; les germanes de Lleida que em salvaren d'una altra nit de dormir a la intempèrie; la gent d'RGB, especialment en Lluís *de Navata* i en Xavi Fortuny; en Gerard Quintana, Joan Reig, Pau Debon, Miquel Àngel Sancho, Helena Casas, Guillem Cerdà, Pere Aragonès i Oriol Junqueras; tota la gent de l'*Enderrock* (Roger, Helena, Elisenda, els dos Jordis, en Jordi Novell, Ferran, Xavi, Coloma i Lluís Gendrau); tota la gent amb la qual no hem arribat a coincidir, com en Joaquim Vilarnau, en Joan Carles Doval i en David Carabén; i sobretot, totes aquelles persones que es deixaven entrevistar per un estrany amb una llibreta quan estaven a la piscina o sortien d'un concert.

A tothom, moltes de gràcies.

Índex

Introducció	9
1. PLANTEJAMENT TEÒRIC	13
1.1. Objecte d'estudi	15
1.2. Hipòtesi inicial	16
1.3. Metodologia d'anàlisi i treball de camp	17
2. DEL ROCK AL POP	23
2.1. Fer un altre Sant Jordi	25
2.2. La música en català avui	29
2.3. Rock i pop	32
3. LA NOVA ESCENA CATALANA	35
3.1. So, temàtica i referents estètics	38
3.2. Circuit, públic, escenaris: actitud, valors i comportaments en el moment musical	45
3.3. Indústria i mecanismes de difusió	57
4. CONCLUSIONS I EPÍLEG	67
BIBLIOGRAFIA	71
ANNEXOS	

INTRODUCCIÓ

Vine a la festa! és el títol d'un dels primers èxits d'Els Pets. La cançó era la que tancava el disc *Calla i balla!* (DiscMedi, 1991), i que contenia altres títols que han passat a la història del grup, i per extensió, de la música en català, com són *Tarragona m'esborrona*, i sobretot, *S'ha acabat*, un veritable himne generacional de la dècada dels 90. Amb aquest disc és quan realment va començar la carrera ascendent, que encara avui segueix, del grup de Constantí.

Els Pets és un dels conjunts de més èxit del rock en català, amb dos discs d'or al seu currículum (*Bondia*, Discmedi, 1997 i *Sol*, Discmedi, 1999), i els altres que superen les 40.000 còpies venudes. Lletres fàcils, poca lírica i temes costumistes, melodies senzilles i una instrumentació tampoc gaire complicada: tanmateix, sabem que en música no tot és harmonia i melodia; la prova és que el grup, després de més de 20 anys, segueix venent discs, omplint escenaris, sales, places i patis d'escola a les nits d'estiu arreu d'allà on toquen. Els Pets continuen fabricant èxits, batent rècords i liderant el *mainstream* del país.

Com és obvi -no podria ser d'altra manera- la radiografia del mercat català que es pogués fer el 1987 o el 1991 no és la mateixa que la que es pugui fer avui en dia. La revolució comunicativa que ha suposat Internet té bona part de culpa en l'evolució de la indústria musical a nivell mundial els darrers anys. Les xarxes d'intercanvi d'arxius P2P, com el popular eMule; botigues *on line* com iTunes -que durant l'any 2006 va superar el bilió de

cançons venudes¹-, el *site* Myspace², el portal de vídeos Youtube³ o el *boom* darrer dels blogs⁴, són alguns dels exemple de les possibilitats de la xarxa. Tot això, la substitució de la tecnologia analògica per la digital i la popularització del format MP3 han comportat canvis en la relació entre els diferents actors del món de la música a tots els nivells: producció, comercialització, edició, difusió, vendes, públic, escolta, consum, etc. I lògicament, aquesta revolució de la indústria mundial ha tengut les seves repercussions a escala local.

Així doncs, m'he disposat a fer una radiografia d'aquest nou moment on es troba la música en català; un moment molt influenciat pel *Vine a la festa!*, crit de guerra que segueix liderant el procés musical al nostre país, però que cerca anar més enllà: noves propostes,

---

¹ <<http://www.apple.com/es/pr/q206/2302061billion.html>>

² Myspace (www.myspace.com) és una xarxa 'd'interacció social', a partir de perfils individuals dels diferents usuaris, i on s'hi poden penjar escrits, fotos, enllaços, música, vídeo, etc. És molt popular entre el la població juvenil, i gràcies a això, darrerament s'ha mostrat com un recurs molt efectiu per a donar a conèixer grups i cantants, més enllà dels mecanismes convencionals de difusió. <<http://en.wikipedia.org/wiki/MySpace>>. Actualment, és un dels canals de difusió de música pop més potents del mercat mundial.

³ YouTube (www.youtube.com) va ser creat a principis de 2005. Des d'aleshores, la seva popularitat no s'ha aturat de créixer, sent nominat fins i tot 'Invent de l'any 2006' per la revista *Time*. És un portal que permet a qualsevol usuari penjar-hi vídeos de manera gratuïta i que tothom els vegi, cosa que facilita, per exemple, la difusió de vídeo-clips que no tenen espai als mitjans televisius tradicionals. A l'estat espanyol és paradigmàtic el cas del cantant malagueny Jesús Rodríguez 'El Koala', que promocionant el vídeo-clip del seu senzill 'Opá, yo viazé un corrá' a través de YouTube -un dels 30 vídeos més vists de la història del portal fins aleshores-, va aconseguir vendre 40.000 còpies del seu disc, i gràcies a aquesta popularitat, una versió de la cançó es va convertir en la sintonia de les retransmissions del Mundial de Futbol d'Alemanya'06 que feia la cadena generalista La Sexta. <<http://en.wikipedia.org/wiki/YouTube>>, <http://es.wikipedia.org/wiki/El_Koala>

⁴ Un blog (de l'anglès *weblog*), també anomenat 'bitàcola' o 'bloc', és un espai de gestió personal a la web; se'l tendeix a considerar la versió digital d'un diari personal. Permet a l'autor o als autors escriure, publicar i recollir texts, que queden penjats a la xarxa ordenats de manera cronològica. Segons l'organització nord-americana Blogcensus (<<http://www.blogcensus.net/?page=lang>>), en català n'hi ha 123.320, essent així la segona llengua en nombre de blogs, només per darrera l'anglès (això sí, a molta distància; 1.958.443) i per davant de llengües com l'espanyol (80.509) o el francès (83.950). <http://en.wikipedia.org/wiki/Blog#1983-1990_.28Pre-HTTP.29>, tot i que alguns especialistes dubten d'aquests xifres.

nous grups, nous contenguts. Nova gent. Era necessari, per tant, si més no, fer-ne una nova fotografia. O com a mínim, valia la pena intentar-ho.

1. PLANTEJAMENT TEÒRIC

1. 1. L'OBJECTE D'ESTUDI

Des de finals dels anys 80-principis dels 90, s'ha anat consolidant als Països Catalans una escena de música en català. Em referesc a una sèrie de cantants i grups, discogràfiques, mitjans de comunicació que, disposant d'un circuit propi, canten i editen en català, en un marc diferenciat de l'escena estatal. Una escena que també compta, o ha comptat al llarg de la seva història, amb icones i mites propis, amb petites llegendes que l'expliquen i li confereixen una certa unitat ideacional.

La primera "gran època", la que crea i consolida un *star-system* de músics en català, amb grups com Els Pets, Sau, Sopa de Cabra o Um-pah Pah, és la que s'ha anomenat del *Rock català*. El fenomen del Rock català mereixeria una investigació per sí sol: històrica, sociològica o etnomusicològica; el cas és que a principis del 90, diversos grups de rock i pop, feren ballar i cantar a milers de joves dels Països Catalans, vengueren milers de discs i feren centenars de concerts arreu del territori ⁵, i que va tenir el seu moment àlgid al concert del Palau Sant Jordi de Barcelona del 14 de juny de 1991. Aquell dia, més de 20.000 persones varen omplir el recinte barceloní, batent el rècord europeu d'assistència en un espai tancat, per veure les actuacions d'Els Pets, Sau, Sopa de Cabra i Sangtraït (VIÑAS, 2006: 68).

Des d'aleshores, hem vist com aquesta escena ha anat caviat d'actors, incorporant elements i suprimint-ne d'altres. És lògic que sigui així: renovació del panorama musical, relleu generacional de públic i cantants, noves propostes, sonores, nous circuits, etc. Si a escala global, la música dels anys 80 forma part del *revival*, és de suposar que això també sigui així als Països Catalans; en definitiva, després de 20 anys és normal que es produeixi un canvi respecte el model originari. Però malgrat les diferències d'estils, d'actituds, les noves bandes segueixen conformant aquesta escena pròpia, -això és, diferenciada del mercat espanyol- i que avui en dia ha assolit una certa 'normalitat', almenys dins el que són els límits geogràfics de la llengua catalana, tot i els canvis, lògics i evidents, que ha

---

⁵ Només a mode d'exemple: pel Nadal de 1989 s'arribaren a vendre 100.000 còpies del recopilatori *El tec i la teca*. (VIÑAS, 2006)

patit. Així per tant, l'objecte d'estudi d'aquesta investigació no és el Rock català en sí, sinó les conseqüències que aquell fenomen ha tengut en l'esdevenir posterior de la indústria musical catalana: **l'aplicació d'un model d'èxit i el seu desenvolupament i vigència després de dues dècades**. De com es va arribar en aquells extrems, en aquest volum de vendes, de públic i de concerts, de com es va ser capaç d'omplir, com se sol dir, *fins a la bandera*, un espai tan gran com ho és el Palau Sant Jordi de Barcelona, no és l'objecte d'aquest estudi; l'interès no és en la causa, sinó en la conseqüència: en la repercussió d'aquell moment, d'aquella escena, d'aquella manera de fer i d'actuar, en l'esdevenir de la indústria musical catalana fins als nostres dies. El fenomen és el meu punt de partida, i la base de la construcció de l'argumentació en aquesta investigació.

Delimitar les característiques del moment actual, en relació al passat de 1991, també ens hauria de permetre com a mínim intuir quines poden ser les solucions a problemes que ens planteja el model vigent, o si més no, revelar conflictes ocults o latents en la indústria pop catalana que de moment no tenen solució, senzillament, perquè mai havien estat plantejats. Igualment, la investigació també pot servir per descobrir algunes virtuts del sistema actual, desaparebudes per als diferents actors –és a dir, invisibles des d'un punt de vista émic-, però que una vegada surten a la llum, es podrien tenir molt més en compte per part de la indústria

1. 2. HIPÒTESI INICIAL

Partim, doncs, de la premissa que existeix una escena catalana de música popular, com s'ha dit anteriorment, amb grups, públic, circuit, mitjans de comunicació i mecanismes de difusió propis, que pren com a marc de referència i d'activitat l'àrea cultural catalana -tot i que, com veurem, amb intensitat diferent depenent del context i característiques de cada territori-, una escena que seria hereva directa de l'exitós *boom* del Rock català de principis del 90. La hipòtesi inicial, per tant, sosté que **la força de l'escena del 90-91 va convertir-la amb el model a seguir per la música pop en català**; aquest model presenta una sèrie de característiques que han suposat un progrés en certes coses i un llast en d'altres. Un

model, per tant, que s'ha perpetuat en el temps tot i els canvis a nivell global del món de la música, cosa que el fa entrar en certes contradiccions i el posa en crisi i en desventatge respecte a altres indústries culturals.

Ja he explicat abans que no és la intenció d'aquest treball explicar el *què* i *el com* del Rock català, ni la seva història ni com funcionava, sinó que és la base explicativa del *què* i *com* actuals, i em serveix del passat com una referència del present, ja que agafam de supòsit que un i altre es relacionen necessàriament de manera acronològica -és a dir, més enllà del temps, ja que les referències entre un i altre serien constants-. La intenció és construir el present del pop en català en base al passat del Rock català: el treball pretén explicar, la situació i el model actuals, referenciant-se i emmarcant-se -i de vegades emmirallant-s'hi-, per necessitat, en el Rock català; però no és una explicació d'aquell model ni d'aquella situació. Això queda per una altra ocasió.

1. 3. METODOLOGIA D'ANÀLISI I TREBALL DE CAMP

En parlar d'*escena musical* -en aquest cas, la catalana-, com s'ha anticipat abans, contemplam, des d'un punt de vista holístic, tots aquells elements i actors que la conformen i hi interactuen: visiblement, això serien la pròpia música, grups, públic, promotors i editors, discogràfiques, escenaris i circuit, el concert, mitjans de comunicació, etc; però també necessitam fer l'anàlisi d'allò intangible, és a dir, dels missatges, codis, valors, transmissió d'aquests i comportaments de cada un dels actors, i la seva funció dins el propi grup i en relació a altres grups. Això implica definir les característiques socials, sonores i d'infraestructures en cada moment -i el perquè d'aquestes-; característiques que, en el fons, dibuixen el model en sí -fan que sigui aquest i no un altre-, els seus problemes i els avantatges que pugui tenir. Per a plantejar correctament tot això, m'és de molta utilitat la terminologia de Josep Martí (MARTÍ, 2000: 59) , que organitza l'anàlisi del fet musical en tres nivells, fenomenal, ideacional i estructural:

A) El primer nivell, *fenomenal*, inclouria tots aquells elements susceptibles de ser percebuts per un observador extern. Els músics, el públic, les cançons, els instruments, etc.; parlariem, per tant, d'una anàlisi externa i objectiva

B) El segon nivell, *ideacional*, necessita, a més de l'observació, una investigació més profunda; es tracta del total d'idees que, des d'una perspectiva *emic*, justifiquen el primer nivell.

C) El tercer nivell, *estructural*, analitza tots els elements que, de manera conscient o no per part dels actors, organitzen el sistema en el seu conjunt. Requereix, per tant, l'anàlisi correcte dels altres dos nivells; ens referim a sistemes d'enculturació i transmissió de valors i comportaments, relacions de poder, factors etnicitaris, etc. **Ens movem en una anàlisi *etic*, on el concepte *funció* n'és l'eix central.**

A partir d'aquest model teòric he estructurat no només l'anàlisi i conclusions de la recerca, sinó l'enfocament de la recerca en sí mateix.

El treball de camp

Explica Keith Negus, en la introducció del seu llibre *Los géneros musicales y la cultura de la multinacionales*, que poc després d'haver acabat la carrera es va "passejar" per despatxos de mànagers i productors, per sales de concerts, per revistes, etc., per recollir tants de punts de vista possibles del món de la música popular:

"[...] Entraba en las salas con el lápiz en la mano y observaba atentamente [...] tíos guays, guardas de seguridad inexpresivos y recepcionistas de aspecto aburrido. Fui a conciertos para mezclarme con el público de atrás, buscando a los grupos de empleados de A y R, y escuché sus conversaciones de borrachos. Hablé con gente de la prensa popular, escudriñé lo que decían los periódicos, las revistas y las biografías, y vinculé todo esto con varios conceptos sociológicos [...]". (2005: 17)

Llegir aquestes paraules em va aclarir molt les idees: salvant molt les distàncies, això és, precisament, el que he intentat fer.

La manca de bibliografia i estudis sobre el tema em va dur a fer un treball de camp força extens, especialment durant l'estiu de 2006, en diversos concerts i festivals. Aquesta recerca, diguem-ne, d'*observació directa participativa*, era l'única manera d'obtenir dades del principal "moment" o esdeveniment musical' del pop en català, si més no, aquell que és públic i massiu, a nivell fenomenal, és a dir, poder avaluar els comportaments, actituds, context, etc., dels actors i elements des d'una perspectiva *etic* i directa, en allò que Josep Martí (2000: 57) defineix com "[...] una unidad de referencia que puede ser definida como la realización del acto musical en un tiempo y espacio determinados. [...] Un concierto es un evento musical, de la misma manera que lo es el canto ejecutado durante el juego por niños en una escuela, el silbar o el uso del walkman del caminante que ameniza de esta manera sus pasos en solitario [...]". És aquesta situació la que m'ha permès observar la majoria d'elements inclosos en el nivell fenomenal esmentat abans.

L'altra dimensió, *emic*, tampoc ha quedat fora de l'anàlisi del moment musical, com a mínim pel que fa a un dels actors, el públic, que també és l'únic que és accessible en aquell moment. En tots i cada un dels concerts als quals vaig poder assistir, vaig intentar entrevistar una mostra representativa del públic assistent, intentant agafar a persones de diferents franges d'edat o d'estils diversos -amb el vestir, per exemple-: joves adolescents, universitaris vestits a la darrera moda, *hippies* i rastafaris, antics rockers que mai no moren, nostàlgics del Rock català, ex-pares fa 20 anys que ara fan de padrins, etc. Tot tipus de gent, diversa i variada.

No obstant, en alguns casos sí que vaig tenir l'oportunitat d'entrevistar no només a persones del públic, sinó també als organitzadors i promotors. Especialment profitós va ser poder assistir al Senglar Rock de Lleida (29 i 30 de juny, i 1 de juliol de 2006). i a l'Acampada Jove de Sant Celoni (Sant Celoni, 13, 14 i 15 de juliol), dos dels festivals d'estiu de música en català més populars i nombrosos. En ambdós casos vaig amb la complicitat dels organitzadors, RGB Management en el Senglar i les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya (JERC) en l'Acampada; em facilitaren l'accés al backstage i entrada gratuïta, a més de poder entrevistar músics, públic -moltíssimes d'entrevistes- i gent de l'organització.

Les fonts directes

En entrar en un àmbit amb poca literatura acadèmica i poc explorat, un s'ha de construir les fonts. En centrar-se en *el món de l'espectacle*, ni que sigui d'una escena musical petita com la nostra, arribar a aquestes fonts pot ser una mica complicat. I una petita dificultat amb el qual he topat és, senzillament, haver de treballar amb artistes i gent d'aquest món. S'arriba a fer molt difícil poder contactar amb músic, editors i mànagers. La dificultat comença a l'hora de contactar amb ells: és mal d'explicar a una 'estrella' del rock, a la qual la majoria de vegades no coneixes de res -a d'altres sí-, que voldries entrevistar-lo per a un treball sobre la indústria musical, que se tracta d'un projecte d'investigació, etc: t'escolten, et miren amb una cara estranya, i t'acaben dient 'bé, però exactament, què vols?'. És complicat també trobar el moment per a l'entrevista: problemes d'agenda, concerts, gravacions o altres motius, etc. De totes maneres, seria injust no dir que la gran majoria d'entrevistats no han posat inconvenients a l'hora de quedar -a part dels exposats, s'entén-, i que han estat amables en tot moment.

El més difícil, no obstant, és contactar amb la gent que acostuma a estar al darerra de tot això, editors, promotors o agents. Si no és a través d'una coneixença, d'un amic, d'un contacte, és complicadíssim accedir-hi. És la mateixa situació descrita abans: com expliques a un cap de producció, o a al director de l'editora, que l'entrevista és per a una investigació sobre la indústria musical catalana i el rock en català, etc. La dificultat afegida és que, mentre que amb els músics és relativament fàcil de contactar-hi abans, durant o després d'un concert -i més amb l'ajuda d'un conegut mutu-, amb el personal de les discogràfiques això s'ha de fer per mail o per telèfon. Si tenim en compte que cada dia deuen rebre uns quants mails i telefonades que demanen entrevistes per mostrar maquetes, el resultat d'aquestes gestions és fàcil d'endevinar.

M'ha estat de molta d'ajuda el poder fer les pràctiques a la revista *Enderrock*, la principal publicació periòdica de música pop en català, i la més veterana, des de 1993; a part de l'interès que tenia per a la investigació la pròpia revista i la gent que hi fa feina, és també una font per aconseguir dades, contactes i referències, a més de moltíssima d'informació sobre esdeveniments, concerts, discs, i en general, tot tipus de material i informació sobre

el tema del treball. Gràcies a la revista, m'ha estat més senzill contactar amb algunes persones i reunir més material que, d'una altra manera, potser no m'hagués arribat a les mans.

Així doncs, a part de la bibliografia específica del tema (que es mostra a l'apartat bibliogràfic), gran part de la informació prové d'entrevistes personals fetes a músics, promotors, periodistes i editors discogràfics. La relació completa és la següent:

- **Gerard Quintana**, cantant; ex-vocalista de Sopa de Cabra.
- **Pau Debon**, cantant del grup Antònia Font.
- **Helena Casas**, vocalista de Conxita.
- **Joan Reig**, bateria d'Els Pets i Mesclat.
- **Guillem Cerdà**, baixista de Fora des Sembrat.
- **Miquel Àngel Sancho**, director i fundador de la discogràfica Blau/DiscMedi.
- **Xavi Fortuny**, fundador d'RGB Management i director artístic del Senglar Rock.
- **Pere Aragonès**, en aquells moments, portaveu de les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya (JERC) i director artístic de l'Acampada Jove.
- **Oriol Junqueras**, historiador, impulsor de la Fundació Cultura i la plataforma Sobirania i Progrés, organitzador del CAS (Catalunya Acció Sonora).
- **Roger Palà**, cap de redacció de la revista *Enderrock*.

A part d'aquestes entrevistes més específiques, he de mencionar les converses més o menys informals amb **Cris Juanico**, ex-cantant del conjunt Ja t'ho diré, **Lluís Gendrau**, fundador i president d'*Enderrock* i **Lluís Gavallda**, *Lluís de Navata*, roadmanager del grup Lax'n'Busto, a qui també li he d'agrair l'invitació per al Senglar Rock.

Al tinter han quedat les xerrades amb els Lax'n'Busto, que han passat per una petita crisi durant aquesta època (han canviat el cantant), Obrint Pas, que estaven de gira per Europa i

Amèrica, o els responsables de les discogràfiques Picap, Música Global i Propaganda pel Fet, que per una raó o una altra, no han estat possibles de cap de les maneres.

2. DEL ROCK AL POP

2. 1. FER UN ALTRE “SANT JORDI”

A la secció de cultura del diari *Avui* de Barcelona, el passat 14 d'abril s'hi podia llegir un article encapçalat amb la següent pregunta: “*I si fem un Sant Jordi?*”⁶. L'autor del text es referia al macro-concert del 14 de juny de 1991, quan quatre grups, els més punters del Rock català, reuniren més de 20.000 persones al recinte de Montjuïc, en el que va ser el punt culminant d'aquell moment musical.

El 1991 va ser l'any de la consagració del Rock català: milers de joves omplien les places a les nits d'estiu, les vendes de discs de rock en català foren històriques⁷; per rematar-ho, el 14 de juny de 1991, 22.104 persones ompliren per complet el Palau Sant Jordi de Barcelona; encara avui dia, aquest és el rècord europeu d'assistència en un espai cobert. El Rock català, en majúscules, era el motiu que havia duit tanta de gent al recinte de Montjuïc: aquella nit actuaven, en el mateix escenari, un grup de pop melòdic com Sau, un conjunt heavy com era Sangtraït, els rockers stonians dels Sopa de Cabra i els joves de Constantí, autoanomenats ‘de rock agrícola’, Els Pets. Quatre bandes d'estils aparentment prou diferents entre sí com per arrossegar el mateix públic, però que tanmateix l'arrossegaven, i que amb l'etiqueta de Rock català, congregaven aquella gentada.

Però: què passava el 91? Quines condicions impulsaren un esdeveniment semblant a aquell i quines l'impulsarien ara? És el *pinyol* de la qüestió, esclarir si la fórmula d'aleshores és homologable al moment actual.

Només amb el títol de l'article es pot intuir que aquell concert va marcar una fita, generacional, musical o comercial, tant és, però la importància és tal a dia d'avui segueix sent un referent -*el* referent- de l'escena en català, per bé o per mal, ja que va ser *el* referent del Rock català (com ja he dit, el punt culminant que el va consagrar com a moviment de

---

⁶ <http://www.avui.cat/article/cultura_comunicacio/27533/si/fem/sant/jordi.html>

⁷ Aquell any, Sau i Sangtraït arribaren a les 50.000 còpies vendues; els primers, amb *El més gran dels pecadors* (EMI), i els segons, amb *L'últim segell* (Picap). Sopa de Cabra, per la seva part, havia editat el directe *Ben endins* (Música Global), que va arribar a vendre 97.000 còpies, una xifra astronòmica per a un mercat tant petit com el català –l'any 2000 el disc es va arribar a les 100.000 còpies, sent així l'únic disc de platí del rock en català-. VIÑAS, Carles (2006): *op. cit.*

masses). Per posar un altre exemple de com és *la* referència el concert del Palau, basta dir que, per celebrar el núm. 150, els 15 anys de la revista -o sigui, fundada el 1993-, *Enderrock* ha regalat un DVD sobre el concert, *“La gran nit del Sant Jordi”*, a tots els seus lectors. La revista va néixer dos anys després d’aquell fet, el 93, però com reconeix l’editorial d’aquest darrer número, “[...] podríem afirmar que *Enderrock* va ser fill del que va significar el punt d’inflexió de l’escena a partir del concert del Palau Sant Jordi [...]”⁸. Es pot dir que el “Sant Jordi” és el catalitzador de tot el que va venir després, o dit d’una altra manera, el motlle que va donar forma a un moviment un tant dispers, i que des d’aleshores va tenir un nom propi, una marca unificada, amb una indústria a darerra i uns seguidors que ja no havien de triar entre uns o altres grups: pel mateix preu, podien tenir-los a tots junts, dins el mateix paquet.

Però tornant a l’article de l’*Avui*, d’on pot venir el plantejament, potser eufòric, d’imaginar-se una segona versió, al 2008, amb el record fresc tot i els anys passats, del concert del 91? En el cos del text es citen quatre conjunts: Els Pets, Obrint Pas, Antònia Font i Gossos; d’aquests, només els primers repetirien concert, mentre que els altres tres són formacions nascudes anys després. Els manresans Gossos segurament són els que més influencians n’estan, d’aquell moment, ja que varen aparèixer el 1993; els valencians Obrint Pas, tot i que s’aguparen el 1993, no publicaren el seu primer treball fins el 1997; finalment, els mallorquins Antònia Font feren la seva primera actuació també el 1997. Aquests tres grups són musicalment bastant diferents: Obrint Pas fa una mescla de ritmes jamaicans (reagge, ska) amb sons folk i *hardcore*, i unes lletres sempre políticament compromeses i reivindicatives; Gossos va començar com una proposta només acústica, tot i que ara han incorporat la bateria, en un estil eminentment pop-rock, de balades i lletres senzilles. Antònia Font, per la seva banda, ha anat madurant el seu estil fins a convertir-se en el màxim exponent del pop fet aquí, de cada vegada més electrònic, i amb lletres tirant a surrealistes i amb robots i astronautes sempre presents.

És precisament Antònia Font qui degué desfermar l’optimisme en l’articulista. Com esmenta el text, el concert del grup al Gran Teatre del Liceu de Barcelona del passat 30 de

---

⁸ *Enderrock*, núm. 150, abril de 2008

març de 2008 per presentar el seu darrer treball, *Coser i cantar* (Blau / Discmedi, 2007) va ser un èxit: feia setmanes que les entrades estaven exhaurides, i les crítiques de l'endemà als mitjans de comunicació varen ser especialment efusives. El mateix *Avui* titulava "*Antònia Font, apoteosi al Liceu*"⁹, mentre que *El Periódico* parlava de "*del océano al olimpo*"¹⁰, i a la web de notícies de TV3 deien, menys poèticament, que "*Els Antònia Font triomfen al Liceu*"¹¹. Els Gossos, per la seva part, ompliren també l'Auditori de Barcelona en el concert de delebració dels seus 15 anys¹², tres dies després del dels mallorquins.

En pocs dies de diferència, per tant, a dos dels espais tancats més grans i emblemàtics de la ciutat de Barcelona, dos grups de música popular en català recolliren un èxit rotund de públic i crítica. Amb això n'hi ha prou per plantejar-se un recital com el del 91? Els mateixos músics són els primers en descartar la idea, per diversos motius: Natxo tarrés, cantant de Gossos, parla "*d'error del 91*", Joan Reig, bateria d'Els Pets considera que "*la conjuntura sociopolítica és diferent que quan nosaltres començàvem: la música en català no està en el boca a boca de la gent, no és popular*"; Joan Miquel Oliver, guitarrista i compositor d'Antònia Font, hi diu que "*aquell concert, el del 91, va servir per donar forma a la moguda del Rock català. I nosaltres no estam en condicions de donar-nos tanta importància*". Així doncs, tot i l'entusiasme aparent del periodista, els grups no ho veuen gens clar. Tampoc la crítica ho veu clar: Lluís Gendrau, director d'*Enderrock*, declarava a la presentació pública del núm. 150 de la revista que aquell esdeveniment és irrepetible "*perquè ara la manera d'entendre la música és diferent*"¹³. I tanmateix, aquest "concert del segle" que proposa l'*Avui* no seria el primer intent d'emular el 91.

---

⁹ <http://www.avui.cat/article/cultura_comunicacio/26157/antonia/font/apoteosi/liceu.html>

¹⁰ <http://www.elperiodico.com/default.asp?idpublicacio_PK=46&idioma=CAS&idnoticia_PK=496511&idseccio_PK=1026>

¹¹ <<http://www.3cat24.cat/noticia/267221/musica/Els-Antonia-Font-triomfen-al-Liceu>>

¹² <<http://www.3cat24.cat/noticia/268764/ociicultura/Gossos-celebra-els-seus-quinze-any-dhistoria-a-LAuditori-de-Barcelona>>

¹³ <<http://paper.avui.cat/article/cultura/122435/rock/catala/futur.html>>

Estigues al CAS!

Aquest era el lema de la primera edició del Catalunya Acció Sonora 2006 -un bon lema-, el CAS, impulsat per la Fundació Cultura, una jove institució de l'entorn independentista. El festival es va celebrar el 22 d'abril, vigília de Sant Jordi, al mateix Palau Sant Jordi, i segons Oriol Junqueras, president de la Fundació, el CAS pretenia ser *"l'altaveu de referència de la música en català"*¹⁴, i que havia de servir *"tant per incentivar la creació musical catalana, com per dinamitzar la indústria cultural i discogràfica"*¹⁵. I tanmateix, no és casualitat que es fes al Palau Sant Jordi, ja que segons el seu president, era un esdeveniment *"per rememorar l'esperit del 91"*¹⁶: el mite tornava a emergir.

El primer cartell del CAS va aconseguir reunir 10 grups, d'estils prou diferents, des de novells fins a veterans, i des del folk fins al hardcore: Rauxa, Glissando*, Aramateix, Lax'n'Busto, Gerard Quintana i Joel Joan, Gossos, Cris Juanico, la Companya Elèctrica Dharma, Dr. Calypso i La Gossa Sorda. L'infraestructura per a tal monumental organització també era considerable, amb dos escenaris que intercalaven les actuacions. Però malgrat la programació, i de la campanya de difusió per ràdio, premsa escrita i televisió, el Palau va quedar lluny d'omplir-se -i més lluny encara de la fita que pretenia imitar-, tot i registrar una entrada prou bona d'11.000 persones segons l'organització.

Segurament per això, perquè no es cobriren les expectatives al 100%, l'edició de 2007 va partir d'un plantejament una mica més modest, a un altre espai i amb menys grups i només en un escenari: La Trova Kung-Fu, Obrint Pas i Els Pets. La finalitat de l'acte també havia variat, així com el lloc, del Palau al Barcelona Teatre Musical: si la primera edició partia amb la idea de ser l'embrió de quelcom semblant al Mercat de Música Viva de Vic¹⁷

---

¹⁴ Entrevista a Oriol Junqueras: 7/04/07

¹⁵ Bloc oficial del CAS 06: <<http://blocs.mesvilaweb.cat/node/view/id/16526>>

¹⁶ Entrevista a O. J.

¹⁷ El Mercat de Música Viva de Vic (MMVV) és la fira comercial de l'àmbit musical més important del país. Se celebra des de 1989, ininterrompudament a la capital de la comarca d'Osona, i està enfocada a professionals del sector: programadors, mànagers, etc., tot i que també és accessible, en la majoria d'actes, al gran públic. <<http://www.mmvv.net/>>

específicament dirigit a la música en català, aquesta segona volia ser la part visible d'un *Projecte Independència* impulsat per la pròpia Fundació Cultura i la plataforma cívica Sobirania i Progrés, també de signe independentista, com es pot llegir a la web del concert:

“El Projecte Independència compta amb diferents organitzacions que, des dels seus àmbits respectius, treballen per expandir-lo. Accions pròpies i conjuntes vinculades a la generació d'idees i informació per reforçar i ampliar l'àmbit social que comparteix que, la independència dels Països Catalans, és necessària per al nostre progrés.

Tothom és convidat a participar del Projecte Independència. El 27 d'abril, vine al CAS i practica Independència.”

Tot i que el bon ritme de venda d'entrades animaren a l'organització a canviar el recinte per tornar al del Sant Jordi, en aquest cas, a la Sala Annexa del Palau, l'afluència de públic va ser molt menor, d'unes 3.500 persones, respecte a l'any anterior. Possiblement per això, enguany no s'ha programat cap CAS.

En resum, aquell 14 de juny segueix sent *la fita*, la referència, el mite quasi fundacional de la música popular en català dels darrers 20 anys. El model. Però tot i això, els *revival* del Palau no funcionen com seria desitjable ni engresquen ni als propis músics; no som ni en el mateix moment musical, ni social, ni generacional, ni -sobretot- cronològic.

2. 2. LA MÚSICA EN CATALÀ AVUI

Una de les primeres “converses informals” que vaig tenir en començar aquesta recerca va ser amb Lluís Gavalrà, *Lluís de Navata*, roadmanager dels Lax'n'Busto. Era durant l'Acampallengua 2006, a Esporles, Mallorca, on hi actuava la seva banda. Jo volia contactar amb el grup, i per això vaig intentar explicar-li de què anava la meva feina, què pretenia, i per què volia parlar amb el grup -que tanmateix, després no ha pogut ser, però gràcies a aquella conversa vaig poder entrar com a invitat al Senglar Rock d'aquell estiu-. Més o menys va entendre què és el que li explicava, però de tota la conversa -que com he dit, va ser molt informal: mentre jo li parlava, ell seguia posant i empalmant cables-, em vaig

quedar amb una frase, que em va semblar prou representativa de tot plegat; parlant del Rock català, en Lluís em digué: *“el Rock català ha fet molt mal a la música en català”*. Vaig trobar molt curiós que ho digués ell, roadmanager d’un dels grups punters dels 90!

No m’agrada aquest nom

Pareix que fa mal assumir el llegat del Rock català; almenys, així ho expressen alguns dels artistes, tant els nous com els vells. Sembla com si en tenguessin un mal record, o hagués suposat una mala experiència, o simplement, no n’estassin satisfets. Francesc Ribera *Titot*, ex-cantant dels *Brams*, ho resumeix molt bé: *“[...] és l’únic moviment del món en què pràcticament tots els components rebutgen sentir-se identificats amb el moviment en el qual pertanyen [...]”* (ESCRICHE, 2005: 141).

Per què aquest rebuig? Per posar només alguns exemple, per Gerard Quintana, el problema és que el nom no el crearen ells, sinó la premsa i les discogràfiques, i els músics no s’hi sentien identificats:

“els grups, des del primer moment diguérem que no era una etiqueta vàlida: érem de diferents estils que no teníem res a veure. No érem una corrent musical; com ens podien posar dins el mateix sac?”¹⁸

El productor Miquel Àngel Sancho¹⁹, fundador de Blau/DiscMedi ho veu igual, i hi afegeix el component polític de caire nacionalista independentista que s’associava al Rock català:

“Va coincidir amb un moment en que la gent cercava altres propostes, no només a nivell personal, si no també ideològicament: Rock català i bandera sempre han anat molt junts. [...]”

“ [...] Lax’n’Busto, per exemple, passa d’això, i sempre diuen que l’etiqueta els ha fet mal, per poder tenir èxit a tota Espanya.”

---

¹⁸ Annex I, p. 5

¹⁹ Annex II, p. 6; p. 4

Joan Reig, bateria d'Els Pets -grup que sempre ha fet gala del seu independentisme- també ho reconeix²⁰:

“Al marge dels músics hi havia tota una moguda socio-política, que va coincidir amb l'auge de l'independentisme dels 90, molt despolititzat: molt de mocador, molt de 'Terra Lliure', però la gent no sabia ni qui era Terra Lliure ni què era ben bé ser independentista.”

I els components del grup, ja dissolt, Ja t'ho diré, tampoc han mostrat mai gaire entusiasme per la idea del Rock català²¹:

“EDR: Va existir el 'Rock català'?

C. J: Em sembla que no. Ja t'ho diré sempre vam dir que érem de Menorca i que fèiem rock mediterrani. [...] A més, posar dins el mateix sac Sangrtraït i Sau no tenia cap sentit musical [...].”

Rock català, per tant, tenia un component identitari (el que no era *en* català no *era* català), associat a l'independentisme, un corsé que incomodava, perquè segurament limitava; ho diu bé Gerard Quintana²²:

“Com que havíem cantat en català perquè ens donava la gana, vàrem cantar en castellà perquè ens va donar la gana.”

D'altra banda, els grups més novells, o els que han conegut l'èxit els darrers anys, tampoc s'hi senten gaire identificats. Pau Debon, per exemple, cantant d'Antònia Font, ho deixa ben clar²³:

“El rock en català que va sortir en aquell moment era un tipus de so, una manera de fer música, amb les seves diferències, però més o menys tothom intentava treure aquell so. Nosaltres crec que no tenim res a veure amb això.”

---

²⁰ Annex III, p. 6

²¹ “Constància i feina ben feta. Entrevista a Cris Juanico”. *Enderrock* num. 150. *Especial Quinze que canten*. Abril, 2008, p. 26.

²² Annex I, p. 8

²³ Annex IV, p. 2

L'altra cara destacada del grup, que també té carrera en solitari com a músic -i darrerament com a escriptor-, el guitarrista i compositor Joan Miquel Oliver, ho ha repetit més d'una vegada, que ell no se sent hereu amb el Rock català:

"EDR: Us heu sentit mai un grup de 'Rock català'?"

J.M.O: No ho sé. [...] En tot cas, nosaltres som un grup que fa pop, no pas rock. I per això de català sí que podríem entrar en la definició."

O l'opinió d'Helena Casas, cantant de Conxita, que també va en el mateix sentit²⁴:

"[...] No escoltava gaire cap grup d'aquells, i per mi és una música una mica *marciana*.

I de grups, els Beatles, Dire Straits... No té res a veure. Els altres, crec que no ens han influenciat gens ni mica."

Així per tant, a jutjar pel que s'ha descrit fins aquí, ni la majoria del públic actual, en no acudir a convocatòries "emuladores" com la del CAS, ni la majoria dels mateixos músics, tant els d'aquell moment com els de l'actual, volen relacionar-se gaire amb el que es va anomenar Rock català, ni amb el que va representar, ni amb els continguts que se li associaren: no existeix tampoc ara, la voluntat identitària ni les ganes de ser associats a un o altre moviment polític. En tot això, doncs, s'intueix forçosament un nou panorama - perquè la música en català *existeix*-, un nou model, que a priori poc a veure tendria amb l'anterior, si ens atenem al punt de vista *emic* exposat fins ara.

2. 3. ROCK I POP

Després de tot el que s'ha explicat, hem de començar a pensar que, efectivament, s'ha trencat el "fil roig" del Rock català, tant per la part original fundadora com pels nous creadors i consumidors; és a dir, que estariem parlant que existeix un altre model, un altre paradigma musical. És lògic que així sigui: si l'escena musical mundial dels darrers anys ha variat tant, com no ho ha de fer l'escena local catalana? I més si hi afegim els canvis

---

²⁴ Annex V, p. 7

sòcio-econòmics, fins a nivells estructurals com el demogràfic, que han patit els Països Catalans, aquest relleu *ens ve imposat*: nova gent, noves cultures, noves narratives socials, noves estructures, etc.

Com s'articula aquest nou model, com és, i sobretot, amb quin grau implica als principals actors de l'escena musical, públic, músics i editors? I als mànagers, promotors, premsa i altres elements de la indústria musical catalana?

El Rock català ha mort: visca el pop!

"[...] tot indica que ja sentim el boom del pop en català." Un nou "boom": amb aquesta frase conclou l'editorial del núm. 150²⁵ del mitjà de referència de la música en català dels darrers 15 anys, la revista *Enderrock*. La mateixa revista suggeria uns mesos abans l'embrió d'una nova etiqueta "[...] nou pop català independent, l'escena barcelonina... [...]"²⁶, és a dir, d'un tipus de moguda que, d'una manera o altra, més o menys quedaria unificada i relacionada amb la ciutat de Barcelona, amb totes les consideracions *pop* que el nom de la capital catalana implica actualment²⁷.

Coincidint amb aquesta celebració -la dels 15 anys-, la mateixa publicació va organitzar, el 23 d'abril d'enguany, un concert amb + MÚSIK Q MAI, a la Sala Razzmatazz de Barcelona. En el cartell hi figuraven ben poques cares conegudes, només la del veterà rocker Albert

---

²⁵ "Ara que tenim 15 anys." *Enderrock* 150. Abril, 2008, p. 8.

²⁶ "El planter del Sona 9". *Enderrock*, 146. Desembre, 2007, p. 8

²⁷ "Barcelona" ha deixat de ser un simple topònim per esdevenir una marca de la post-modernitat i de l'avantguarda cultural. Esdeveniments musicals multitudinaris com el festival de música electrònica Sónar, els festivals de pop independent Summercase i Primavera Sound, o altres trobades com la fira de "moda urbana" Bread&Butter són alguns dels exemples que reforcen aquest concepte d'urbanitat. Amb això, les ciutats com Barcelona són més que un espai físic: són l'espai on les comunitats interactuen entre sí i produeixen cultura, dotat, aquest espai, d'una narrativa pròpia que li configura un sentit unitari, una identitat que és compartida i amotllable als diferents individus. Hi ha moltíssima literatura sobre el tema, però només per posar un petit exemple recent, darrerament han aparegut dos llibres que podríem dir que es contraposen: MASCARELL, Ferran (2007): *Barcelona y la modernidad. La ciudad como proyecto de cultura*. Barcelona: Gedisa Editorial; i DELGADO, Manuel (2007): *La ciudad mentirosa. Fraude y miseria del 'modelo Barcelona'*. Madrid: Catarata.

Pla, i no hi havia programats cap dels grups que impulsaren el boom dels 90, si no que la resta de bandes eren noves promeses, conjunts que acaben de treure el seu primer o segon disc: Mazoni, Refree, Plouen Catximbes, Clara Andrés, Nisei, Rosa-Luxemburg, Sanjosex, Sanpedro, Verdcel, Anímic, Cesc Freixas, Filippo Landini i Miquel Abras. Tots novells. El concert, que és l'inici d'una campanya amb el mateix nom, cercava i cerca promoure aquests nous creadors:

"[...] Ens trobem davant un moment únic. Per això des d'Enderrock impulsem la campanya + MÚSIK Q MAI, per comunicar als quatre vents aquesta efervescència creativa que viu la música al nostre país. [...] L'objectiu és sumar el màxim [...] i crear un estat d'opinió favorable al consum, la promoció i la difusió de la música catalana."²⁸

Més o menys, per l'*Enderrock* aquesta sèrie de grups, conjuntament amb alguns d'altres de més consolidats com Mishima o -evidentment- Antònia Font, i la seva "versió solitària", Joan Miquel Oliver, serien l'exponent d'aquest nou "boom" que s'entreveu. I tot i que no entrarien dins la categoria "pop" en el sentit estricte, no podem obviar grups sobradament consolidats, que també representen una quota important de la música en català, com Obrint Pas, Gossos o els veteraníssims i exitosos Els Pets.

Així, és lògic que hom pugui pensar que s'hagi produït un trencament entre les dues mogudes; és més: per als propis protagonistes, com s'ha mostrat, aquest fil no ha existit mai. Existeixen diferències, evidents, entre amdós moments, suficients com perquè *emicament*, i atenent-se estrictament al "so musical", al producte musical en sí, uns i altres protagonistes no s'identifiquin mútuament.

---

²⁸ "+ MÚSIK Q MAI". *Enderrock* num. 150. Especial Quinze que canten. Abril, 2008, p. 7.

3. LA NOVA ESCENA CATALANA

Un dels arguments que històricament s'ha fet servir per desprestigiar el Rock català és que tots els grups sonaven iguals (vegeu, per exemple, la cita de Pau Debon a la nota 24), i no per part dels mateixos protagonistes, precisament: les seves diferències sonores són les que els duen a rebutjar l'etiqueta. Però sí des del propi entorn més immediat s'admet, més o menys, aquest argument:

“No crec que existís un “so Rock català”, però tots eren tan semblants que donaven aquesta imatge” (Miquel Àngel Sancho)²⁹

“[...] El concepte de Rock català, restringit, mimètic, fustigat, subvencionat o poc respectat i prestigiat és el que ha mort. [...]” (Lluís Gendrau)³⁰

Realment, existia, aquest patró musical? Segurament la frase de Miquel Àngel Sancho és la descripció més encertada: “*tots eren tan semblants que donaven aquesta imatge*”. Doncs devia ser això: tot un discurs estètic, d'actitud, valors, continguts afegits, etc., que li conferiren una unitat tal, al Rock català, fins al punt d'aparèixer, a ulls d'un observador *etic*, quelcom d'igual. En el fons, es tracta de tot un conjunt ideacional d'idees i valors afegit a la simple moguda musical: un *patró* de comportament que influïa en el patró estrictament sonor -i viceversa- i que afectava a tothom, públic, grups i indústria musical. Sancho mateix ho entreveu³¹:

“[...] Però per què no surten cantants pop, un *triumfite* català?

Perquè ja no té la bandera, per una banda, i per l'altra, perquè la seva competència és millor.

Na Berta, per exemple, era un poquet *pija*: ja no entrava dins el patró. [...]”

Segurament hi podríem aplicar, a a tot això, la definició de gènere musical, tot i que amb alguns matisos, de Franco Fabbri:

“ [...] un conjunt d'esdeviments musicals (reals o possibles) el rumb dels quals és governat per un conjunt definit de regles socialment acceptades [...]” (FOUCE, 2005: 36)

---

²⁹ Annex II, p. 5

³⁰ “Editorial”. *Enderrock*, 91. Maig, 2003

³¹ Annex II, p. 5

Els matisos vendrien per part dels músics, ja que hem explicat que, *socialment* i en la seva part *emic*, no accepten, o no acceptaren al seu moment, les regles, tot i que després hi actuassin en conseqüència.

Ara, en canvi, parlant del panorama de l'actualitat, podem parlar de gènere, d'un so unificat, etc.? Com és la nova escena que, com ja s'ha vist, apunta l'*Enderrock* i que els músics reclamen? És vista, sentida i compartida per igual per tot i cada un dels actors implicats? Segueix tenint algun tipus de relació, de manera manifesta o oculta -o el que és el mateix, des d'una òptica *emic* o *etic*- amb el Rock català, en alguns dels seus factors? En aquest apartat l'anirem descrivint, en tots els fronts possibles i en els tres nivells d'anàlisi proposats a l'apartat 1.

3. 1. SO, TEMÀTICA I REFERENTS ESTÈTICS

Abandonat el concepte del "so Rock català" esmentat anteriorment, no pareix que hi hagi la intenció, com a mínim per part dels grups, de reinventar una nova *marca de so* en català. En lloc d'això, tenim una gran diversitat de músics i música en català, de tots els estils, des del hip-hop (Pirat's Sound Sistema, Crim) fins al pop electrònic (Mishima), passant pel folk-rock (Obrint Pas, la Gossa Sorda), el rock, el pop d'arrel britànica (Dept), etc.

És inversemblant, per tant, intentar trobar un patró comú de so en el global del *mainstream* de la música catalana. No obstant, sí que podríem fer una petita subdivisió, en tres apartats, de tres grans grups d'estils temàtics -que no engloben tota la producció de música pop en català, però sí la que més sona i més èxit té- que s'atenen tant a criteris geogràfics com d'antiguitat de les bandes, que tot i que no són del tot ajustades, sí que serveixen per dibuixar, de manera aproximada, per on es mou musicalment el panorama:

1) El pop barceloní (vegeu la nota 27) seria el la gran i més notable subdivisió del moment. La classificació no és exacta, ja que en aquest grup s'hi solen incloure Antònia Font, mallorquins, o Mazoni, de la Bisbal d'Empordà, entre d'altres.

En destaca l'electronització de les melodies, suaus, i unes lletres molt més poètiques o surrealistes, sovint introspectives, a diferència de les que ens tenia acostumats el Rock català, sovint de caire escatològic, sexual, costumista, amorós o de reivindicació política. És sobretot en aquest aspecte que es pot observar un canvi més evident:

Potser ens hauríem de preocupar. Suposem que totes les coses que havíem d'haver resolt no les hem resolt encara, poc a poc se'ns ha anat acumulant la feina i tot està per fer. I les promeses, sobretot les que mai ens vem dir, de tant secretes, de tan callades, encara s'han de complir, si és que s'han de complir algun dia. Que mai hem plantat cara als nostres somnis, ni tampoc als problemes: que volem ser? Que volem dir? Qui volem ser? Si ho tenim clar, com ho hauríem de fer? Amb qui podríem comptar? Comptes amb mi? Compto amb tu? Sí, potser ens hauríem de preocupar. De fet, jo em preocupo i de vegades tinc por, però de sobte com qui no vol la cosa d'un dia per un altre me n'oblido. I a la llarga que vols que et digui, al final de tot no sé com ni gràcies a què, ni per quin estrany mecanisme tota aquesta angouxa, tota aquesta por que sento em tranquil·litza, no sé com però em tranquil·litza, estic tranquil, tranquil.

"Neix el món dintre un ull". Mishima. *Set tota la vida* (Sinnamon, 2007)

*Diuen que estic una mica boig,
que tinc el cervell sota el ventre,
però jo al llit no sé estar-m'hi sol,
vaig nèixer amb l'ànima calenta,
al carrer, al bar, buscant un pla,
si al final he de pagar,
al menys puc dir que dono feina.
Si t'interessa saps la meua adreça,
em trobaràs al mig del somni més humit.*

*Uouuuouoooo!.... Obre les portes,
Uouuuouoooo!.... si estàs calenta,
Uouuuouoooo!.... treu-te la roba,
Uouuuouoooo!.... no tinguis pressa,*

*Nena el meu amor està cremant,
però no m'agrada fer-ho amb pressa,
espera que el foc sigui més gran,
i al final veuràs com vessa.
A sobre, a sota, al llit o drets,
o millor anem a algun lloc on potser algú ens
pugui veure,
potser estàs roent,
però no t'atreveixes,
no importa l'hora que és ,vine'm a veure.*

"No tinguis pressa". Sopa de Cabra. *La Roda*
(Salseta, 1990)

També són destacables les harmonitzacions i instrumentacions, amb cançons que freguen l'experimentació musical en alguns casos; tot allunyat del patró harmòmic clàssic del rock a nivell internacional. Un altre aspecte si més no curiós de molts d'aquests grups és que no

necessàriament cerquen tenir el nom clarament en català, sinó que de vegades opten per noms més “neutrals”, com Sanpedro, Sanjosex, Mazoni, Refree, etc.

2) Els “supervivents” del Rock català serien el segon grup d’aquesta subdivisió: Els Pets, Lax’n’Busto, Fora des Sembrat, Pep Sala, Gossos, Whiskin’s... Algunes d’aquestes bandes aparegueren temps després del *boom*, però imitant-ne l’estil i assumint-ne el llegat, com Gossos o Whiskin’s (ja hem explicat, per exemple, que els primers varen participar al film *Rock & Cat*).

És evident que l’estil musical d’aquests grups ha canviat des del 91 ençà: són 17 anys de trajectòria, i 17 anys més en l’edat del músics des que varen començar. Molts d’ells començaren la seva carrera en la immediata post-adolescència, i ara ja són pares de família... És lògic, per tant, que s’hagin abandonat algunes temàtiques de les lletres, les més escatològiques, sexuals o bromistes (*Profilàctic*, d’Els Pets o *Toca’m els ous*, de Lax’n’Busto), mentre que les de temàtica popular s’han adaptat a la pròpia generació (els amors adolescents són ara amors aduts, de problemes de parella, fills, etc.), i s’han incorporat nous temes d’actualitat, com els la marginació dels majors, la immigració, el canvi climàtic, la violència domèstica, etc. Els missatges polítics, pacifistes, independentistes, amb més o menys intensitat, hi segueixen sent presents.

*Vaig trobar-me una destrat
a dins l’armari
em vaig excitar desitjava veure sang.*

*I l’hi vaig clavar
enmig del cor
no va poder ni cridar per sorpresa la vaig
agafar.*

*Vaig beure’m la seva sang
vaig menjar-me el seu cervell*

*Tal com a missa fa el capellà
per tenir-la a dins me la vaig menjar
i ara és part de mi.*

*Vaig picar la seva carn
per fer croquetes
vaig ficar a dins el forn
el seu cor tallat en dos [...].*

“Tinc fam de tu”. Lax’n’Busto. *Vas de punt... o què?!* (1989)

*Jo, Joan Coll i Serrahima
veí de Vinaròs,
casat amb Cinta
Gasòliva i Ventós
fa seixanta-un anys.*

*Pare d'una sola filla
que viu a Montfalcó
amb un taxista
que mai se l'ha estimat
ni ens ha donat néts.*

*Jubilat
i amb el temps lliure
dedicat
a un tros de terra on planto quatre cols.*

*Faig saber
que ahir al migdia,*

*després d'un any rabiós
de malaltia,
la dona del meu cor
em va deixar sol.*

*I en aquesta
nit estranya
convençut
he pres la decisió.*

*No hi ets.
T'estranyo.*

*Jo, Joan Coll i Serrahima
amb plenes facultats
mentals i físiques
declaro que me'n vaig amb el meu amor.*

"Faig saber". Els Pets. *Com anar al cel i tornar* (DiscMedi/Blau, 2007)

Igual que ha passat amb la temàtica dels texts, la instrumentació i les harmonitzacions també han canviat: diguem que musicalment han madurat -cosa que també s'ha valorat des d'altres àmbits, com la crítica³²-. els grups han abandonat el concepte d'unitat sonora del Rock català i s'ha mirat de trobar una estètica particular per a cadascú, prou variada i diferenciada, això sí, sense abandonar l'esquema harmònic clàssic rocker: així, darrerament s'acostuma a dir que Els Pets i Whiskin's fan una música més semblant al *britpop*, mentre que els Lax'n'Busto o els Gossos són semblants de grups de *teenagers* anglosaxons.

---

³² Com a exemple, el que diu Nando Cruz, crític de *Rockdeluxe* i *El Periódico de Catalunya*, d'Els Pets: "Recordo perfectament com i quan vaig canviar d'opinió sobre Els Pets. [...] Un bon dia, quan em disposava a fregar els plats, sense pensar-m'hi, vaig agafar *Sol* d'Els Pets [DiscMedi/Blau, 1999]. Era possiblement el primer cop a la meua vida que escoltava un disc de rock en català per pur plaer, però ni me n'havia adonat. [...]". A BLAY, Pep (2003): *Els Pets cara a cara*. Barcelona: Rosa dels vents.

3) La fornada de grups polítics seria la tercera subduisió a fer, no tant per la quantitat de grups exitosos que podem trobar com sí per l'èxit que tenen. Especialment en destaquen els valencians Obrint Pas³³, una de les bandes que actualment arrossega més gent, amb concerts multitudinaris arreu dels Països Catalans. També podríem mencionar Mesclat, una banda amb integrants d'altres grups de tots els Països Catalans, o la Gossa Sorda, una banda també valenciana.

La política és l'eix central dels texts d'aquests bandes, tot i que també incorporen altres elements temàtics, com la festa popular i -entesa en el sentit de festa major participativa-, la gresca -l'alcohol, etc.- i la cultura *d'arrel* tradicional en general: la independència dels Països Catalans, crítica a l'estat del país -sobretot en les bandes valencianes, que critiquen durament la gestió del Partit Popular al País Valencià-, crides revolucionàries, defensa de la llengua catalana, del medi ambient, contra les desigualtats de gènere, a favor de la causa internacionalista i la solidaritat internacional (és a dir, a favor d'altres lluites nacionals, com Palestina o Kurdistan, i de processos com el de Veneçuela o Bolívia), etc.

Com el vent tu vas marxar

Com el vent tu van esborrar

Tot el que tu ens vas deixar

Amb la nit han fet callar

Tot el que ens vas ensenyar

El preu de no renunciar

Oblidat

Renunciat

Assumint el teu esguard

Hem escollit avançar

Decidits a no oblidar

Que allò que val és la consciència

De no ser res si no s'és poble

De no ser res si no s'és lliure [...]

"No hem oblidat". Obrint Pas. *Terra*

(Propaganda pel Fet, 2002).

---

³³ El CD+DVD *En Moviment* (Propaganda pel Fet, 2005) es va enregistrar en directe durant la gira Tot Un Poble en Moviment que fa fer el grup durant aquell any i l'anterior. És una bona mostra de la capacitat de mobilització de la banda: el concert del 30 d'abril d'aquell any a València, per commemorar la Diada nacionalista del 25 d'abril, va reunir prop de 10.000 persones.

*Aquell estiu van anar morint tots
els somnis,
la llibertat va caure a mitja tardor,
la grotesca rutina es repetia
i els de sempre ho tornàvem
a perdre tot.*

*Cent quinze dies va durar la batalla,
baixava roig el riu, roig de roja sang,*

*els qui van veure l'Ebre baixar
aquells dies
asseguren haver vist un país plorant.*

*Fel, Fel, Fel,
del que n'era mel. [...]*

"Fel". Mesclat. Manilla (DiscMedi/
Blau, 2004)

La característica musical més destacable comuna en aquest àmbit és l'utilització d'instruments tradicionals en la seva música: dolçaines, sac de gemecs, acordions o violins, que aconsegueix un híbrid prou reïxit entre rock i folk, a més de ritmes caribenys (ska i reagge) i altres estils com el hardcore. Així, ens poden recordar més als grups d'ska -el seu patró harmònic i rítmic no rocker- que de rock o pop, amb l'afegitó dels instruments folk.

El lligam entre aquestes bandes i les del Rock català, no seria, per tant, per qüestions sonores, i temàtiques només en part -en la part política-, tot i que els missatges ara són més clars i més repetits, i assumits per les dues parts directament implicades, públic i músics.

D'altra banda, com s'ha dit al principi, aquesta divisió en tres sub-grups no engloba, ni de bon tros, tota la música que es fa en català. Sortosament, l'escena està prou diversificada com per poder evitar una única etiqueta, com va passar el seu moment -i tampoc seria lògic que, ara i aquí, creàssim un quart grup "d'altres": no tendria ni lògica ni sentit, ja que seria per un nom creat per exclusió-.

Els referents musicals

Més enllà d'imitar o implicar-se en un estil o en un altre, de tenir uns o altres referents internacionals -cadescú els cerca arreu-, tant el Rock català com part de l'escena del

moment, sobretot la moguda més *pop*, es senten hereus, o seguidors, de l'Ona Laietana³⁴ barcelonina dels anys 70. En el cas dels primers, per exemple, aquesta relació no tant és per les influències estilístiques, sinó més aviat en un nivell més ideacional: allò que se sol dir *l'esperit rocker*, les ganes de rompre esquemes; o el que és el mateix, una actitud, política en el fons, de revolta contra els clixés establerts:

"En el cas d'Els Pets, jo vaig mamar molt l'Ona Laietana: comprava revistes, etc; al Canet Rock no hi vaig poder anar mai, perquè era molt petit. Però sí que ho seguia per la premsa i em comprava els discos."³⁵

"2. Vos veis, per tant, hereus d'aquella moguda dels 70's de Pau Riba i Sisa?"

[...] Aquella música va deixar una marca, que ha quedat, més amb la forma, amb l'esperit o amb l'actitud. Quan vàrem sorgir nosaltres o altres grups d'aquella època (Els Pets, Sau) hi havia ganes de fer reviure aquell somni que ja no existia (reivindicar-lo)."³⁶

Per contra, avui en dia ens trobam que d'entre els nous grups que surten en surt una reivindicació directa, i no només en el pla ideacional -que també-, sinó també pel que fa a influències musicals. Joan Miquel Oliver, per exemple, explica contínuament que se sent com un "fill musical" de Jaume Sisa: tant és així, que el darrer disc d'aquest, *Ni cap ni peus* (K-Indústria, 2008) és una col·laboració entre ambdós. Fins i ha arribat a circular -tot i que potser els darrers temps hagi perdut una mica de força- el nom de "música galàctica" per englobar els "fills" de Sisa i Riba, entre els quals Antònia Font i el cantautor solsoní Roger Mas en serien els més destacats, però que també engloba a altres músics de renom, com

---

³⁴ L'Ona Laietana és, de fet, la primera moguda musical catalana que va rebre el nom de Rock català (SIERRA I FABRA, Jordi (2007, reed.): *Història i poder del Rock català*. Barcelona: Grup Enderrock). Podríem qualificar-ho com el rock progressiu català. Agafava el nom de la Sala Zeleste, a la Via Laietana de la ciutat comtal, que en aquells anys s'havia convertit en el punt de trobada dels grups i seguidors d'aquell moviment musical i contracultural, que va néixer en paral·lel -i de vegades amb confluències, d'altres amb tensions- a la Nova Cançó. Els festivals de Canet (els *Canet Rock*), el "Woodstock català", com se'ls ha anomenat, dels anys 75, 76 i 77 en foren el punt culminants. Alguns grups destacats d'aquella època foren Màquina, Barcelona Traction, el Grup de Folk, Pau Riba o Jaume Sisa.

³⁵ Annex III, p. 5

³⁶ Annex I, p. 2

Quimi Portet (ex-Último de la Fila) i Adrià Puntí (ex d'Umpa-pah); la revista *Enderrock* va arribar a publicar fins i tot un *Manifest galàctic i boletaire*³⁷, coincidint amb l'inici de l'any Dalí, firmat pels "músics galàctics" Sisa, Riba, Comelade, Oliver, Mas, Puntí i Portet, reunits tots ells a Port-Lligat, emulant així el famós manifest groc surrealista de Salvador Dalí.

Pel que fa als més joves, i com a tall d'exemple d'aquesta reivindicació de l'Ona Laietana, en el concert + *MÚSIK Q MAI*, el grup Rosa-Luxemburg va actuar juntament amb Oriol Tramvia -una altra de les figures destacades d'aquell moment-, mentre que Sanjosex es va atrevir amb una versió de la *Noia de porcellana*, la cançó més coneguda de *Dioptria* (1977), el disc de Pau Riba considerat el primer disc de rock en català.

Ens trobam, per tant, amb el fet que, tant en l'època del *boom* R. C. com ara, existeix un sentiment de pertinença a l'Ona Laietana: per uns aquesta relació és només en el pla ideacional i de valors, mentre que als altres els lliga també una relació estètica i estilística. **Així doncs, Rock català i part de l'escena 2008** -segurament, la que ara mateix compta amb més suport per part de premsa i crítica- **conflueixen, com a mínim, en un mateix nivell ideacional emic, ja que són uns valors assumits pels grups** -no "imposats" de manera aliena, com el cas de l'independetisme en la dècada dels noranta-.

3.2. CIRCUIT, PÚBLIC, ESCENARIS: ACTITUDS, VALORS I COMPORTAMENTS EN EL MOMENT MUSICAL

El concert com a moment musical és, ja ho hem dit, un dels punts més interessants de l'anàlisi: és en aquell instant quan podem veure millor -i de manera individual i col·lectiva- el comportament de públic i músics, el context, la quantitat de missatges i símbols que s'hi expressen, etc.

No tenim, per desgràcia, una descripció acurada i científica de com era aquest moment en el Rock català; sí que tenim, en canvi, vídeos, fotos i relats, cosa que ens permet perfilar

---

³⁷ *Enderrock* 99. Barcelona, gener de 2004.

bastant bé com eren els concerts, o quin era “l’standard” del concert de Rock català. Pel que fa a l’escena actual, he procurat a anar a prou esdeveniments de tipus divers, prendre’n apunts i entrevistar prou públic com per fer-me’n una idea de com és, o són, els moments musicals avui en dia en la música en català: i de la mateixa manera que ja no tenim un sol concepte sonor per a la música en català, tampoc tenim un únic model de concert.

Possiblement, el circuit per on transcorre l’escena musical catalana és un dels elements que millor permeten veure el canvi ocorregut en els darrers 15 anys: la gran novetat, la gran diferència respecte al Rock català, és que ara ja és normal que els grups toquin a sales de la capital. D’altra banda, en analitzar els diferents escenaris per on circula l’escena catalana, ens apareix una curiosa, per tractar-se de música pop, dicotomia entre el món metropolità (Barcelona) i el món local (els pobles): l’actualització del repetit “conflicte” entre rural i urbà. Un problema que s’arrossega des dels temps del Rock català³⁸. Val a dir que aquesta dicotomia no és necessàriament *excloent*, com ho era abans: hi ha bandes i públic que comparteixen els dos escenaris.

La plaça del poble

Tot i que s’acostuma a entendre el rock com una música eminentment de la ciutat³⁹, el Rock català va ser, segurament, un moviment estretament relacionat amb la festa major, és a dir, en actuacions a plaça, en molts casos substituïnt les orquestres de ball d’envelat:

“En el seu moment, va ocupar l’espai del segon passi de les orquestres dels envelats, que feien una primera part per gen gran i una segons més de rock.

Més endavant ja es va fer ‘La nit del Rock català’.

Sopa de Cabra havíem tocat amb aquestes orquestres, i ens havíem barallat per posar la taula de so al mig, i no a un racó.

37. I ara, el rock en català ja assolit la normalitat de tocar en un espai tancat?

---

³⁸ “Rock de comarques al Palau Sant Jordi”, dins VIÑAS, Carles (2006), *op. cit*

³⁹ GILLET, Charlie (2003): *Historia del rock. El sonido de la ciudad* (I i II). Barcelona: Robinbook.

Nosaltres envejàvem poder tocar en el mateix circuit dels grups que ens agradaven i que eren de fora; aquesta oportunitat de poder tenir un públic que no ve a veure't i convèncer-lo.

El Rock català es quedava reclòs en el món de festa major.”⁴⁰

Les paraules de Joan Reig⁴¹ són potser encara més reveladores:

“Aquest país no tenia un circuit de clubs, *rockero*; el circuit que vam agafar nosaltres va ser el de la contractació de les festes majors. Si en una festa major hi havia ball quatre dies, doncs es va institucionalitzar el ‘dia del jovent’, que era la nit del Rock català. I tothom contractava, una nit com a mínim, de Rock català.”

Evidentment, el funcionament i context d’una festa major, on els concerts són moltes de vegades gratuïts, no és el mateix que un fet puntual d’un concert en una sala, pagant, i amb uns horaris i unes normes -les que imposa la sala i les que el mateix públic coneix- prou diferents: un públic més selectiu, que compareix per tant una sèrie de gust, valors i actituds (que s’han de respectar dins la sala), i que segurament vol gaudir més de la música, mentre que a la plaça el públic pot ser més divers, i l’interès pot no estar tan centrat en la música com en altres elements. Públic i grup es comporten d’una manera diferent, i aquesta diferència fins i tot pot arribar al tipus de so, al volum, etc.

Com diu Gerard Quintana, el Rock català no va aconseguir entrar a les sales de Barcelona, sinó que s’escampava per tot el territori en concerts d’estiu. Això beneficiava que a l’any hi hagués moltíssimes contractacions, tantes com places per omplir, amb el benefici que suposava; per contra, el ser un moviment de festa major i no de sala va suposar un inconvenient a l’hora d’actuar a Barcelona, que no té una “festa major” en el sentit que Josep Martí li otorga⁴²:

“[la festa] és un acte col·lectiu caracteritzat per trets de ritualitat, sociabilitat, participació, goig, anul·lació de l’ordre i del temps, i en situació d’excepcionalitat, en honor d’alguna cosa o de

---

⁴⁰ Annex I, p. 12

⁴¹ Annex III p. 6

⁴² Definició feta en el marc del simposi “Pràctiques musicals i dimensió festiva”, organitzat per la Sociedad Ibérica de Etnomusicología (SibE) a l’ESMUC els dies 27, 28 i 29 de novembre de 2003.

qualcú. [...] Les festes poden constar d'un o més *campes de sentit* (actes amb sentit propi on, com en un teatre, hi ha uns actors que comparteixen un espai, uns elements i unes interaccions)."

Les festes de La Mercè (24 de setembre), patrona de la ciutat, s'acosten més al que seria un festival urbà que a aquesta definició de festa: multitud d'actes culturals, sense que existeix o s'intenti crear un sentiment de *barceloninitat* comú, ni pervertir l'ordre establert de la ciutat; més aviat, "Barcelona" és l'excusa, el marc que allotja les nombroses manifestacions culturals (veure la nota 28). La rellevància de la festa major en el Rock català també explicaria, per exemple, per què es feren -i es segueixen fent- tan poques actuacions a l'illa de Menorca (quan aquesta és un dels territoris amb un índex d'ús del català més elevat entre la població), i amb poc èxit, ja que a a part de ser una illa petita i relativament poc poblada, té un model de festa major, homogeni a tota l'illa⁴³, sense revetla (si n'hi ha, quasi sempre és per turistes que han anat a veure la festa).

El circuit de festa major segueix vigent, i segurament hi seguirà per molt de temps: el seu moment musical, també. No hi ha dades concretes del nombre d'actuacions que actualment es fan dins els marcs de la festa major arreu dels Països Catalans, però si tenim en compte el nombre de sales inscrites el darrer anys només a l'Associació de Sales de Concerts de Catalunya, quaranta-tres⁴⁴, podem estar segurs que les places i pavellons - l'altre espai on s'acostumen a fer els concerts de rock d'una festa- segueixen sent el principal circuit de música.

Quins grups participen d'aquest circuit? Logicament, els "supervivents" del Rock català i els seus succeadnis no l'han abandonat. Però de les noves generacions, qui millor n'ha recollit el testimoni són els grups *folk-rock* amb un clar contingut polític. En el pla estrictament sonor, el tipus de música, molt animada i festiva, que fan aquests grups és

---

⁴³ A Menorca, les festes patronals són amb cavalls: durant dos dies, els cavallers i els seus animals són els protagonistes de la festa; de fet, segons el ritual, són ells qui la presideixen, qui donen permís per començar-la i n'indiquen el final. La principal diversió dels assistents és posar-se davall el cavall quan aquest bota, i poder-lo tocar. La més famosa d'aquestes festes és la de Ciutadella, per la festivitat de Sant Joan.

⁴⁴ Font: *Anuari 2007 de la música i l'espectacle als Països Catalans*. Grup Enderrock. Barcelona, número extraordinari, pàg. 27.

molt apropiada en un context de festa major; igualment, s'ha dit abans que la festa és un dels seus elements reivindicatoris, del qual en fan bandera.

Es pot endevinar que en aquests moments musicals, la càrrega ideològica de tipus nacionalista hi és molt present, i aquesta vegada, acceptada i compartida per públic i músics. Aquesta càrrega ideològica coincideix, essencialment, sobretot per part dels seguidors, amb la que tenia el Rock català:

“Rock català i bandera sempre han anat molt junts. Una sèrie de gent jove, amb certa ideologia política, s’hi va incorporar, tot i que només era un sector del públic, pot ser el que va donar la primera empenta perquè arribàs a més gent.”⁴⁵

De fet, es pot veure en qualsevol vídeo o gravació, com les estelades hi són molt presents, així com es poden escoltar diversos càntics nacionalistes com el “*boti, boti, espanyol qui no boti*” o “*visca Terra Lliure*”⁴⁶. Així doncs, el complement ideològic nacionalista que se li va otorgar al Rock català, i que com s’ha dit, suposava un problema per alguns músics, no ha desaparegut, sinó que ha estat recollit en bona part per aquests grups de *folk-rock*. El fet que Obrint Pas es reconeixin a sí mateixos com hereus del *boom* del 91 és prou indicatiu:

“Tot aquell moviment, aquell bull que començava a agitar-se al Principat va ser cabdal per començar a donar forma al trencaclosques que l’aleshores adolescent músic tenia al seu cap. [...] Xavi Sarrià [...] volia sintetitzar tot l’esclat musical que es vivia a Catalunya i posar-lo en relació a la situació real [...] en que havia caigut el País Valencià” [RUBIO i SANJUAN, 2007: 16 -17]

No només accepten el paquet ideològic que ve d’enrera sinó que és un element clau de la seva identitat com a banda i de la dels seus seguidors: tenim clarament un *mainstream* independentista, un rock nacionalista, que circula bàsicament per allà mateix on s’expressa, de manera popular, la mateixa ideologia. El substrat ideològic és, per tant, el mateix.

---

⁴⁵Annex III, p. 3

⁴⁶ Terra Lliure va ser una organització armada revolucionària i independentista, amb activitat des de 1979 fins a la seva dissolució oficial, el 1995, tot i que la majoria dels seus membres havien abandonat l’organització l’any 91, per entrar a militar a Esquerra Republicana de Catalunya. Els anys del *boom* del Rock català, a finals dels 80’s, coincideixen amb l’època de major activitat de Terra Lliure.

Que una aquests grups assumeixin i reivindiquin la bandera ideològica del Rock català no significa que sigui una exclusivitat seva. La resta de grups que actuen dins aquest circuit tampoc en defugen, voluntàriament com Els Pets, o no en poden defugir: diguem que la *vivència* de la imatge independentista a les places dels pobles encara és present en l'actualitat, i és aquesta vivència la que fa que es repeteixi, i per tant, es repeteixi el "conflicte" entre músics i públic: el cantant Jofre Bardagí, ex-líder de Glaucs (un dels conjunts de pop-rock succedanis del *boom*), va ser increpat durament a Girona per bona part del públic fa pocs dies, durant un concert, per haver manifestat en un mitjà de comunicació a principis d'any que la presència d'estelades als seus concerts "li feia fàstic"⁴⁷ -tot i que després es va disculpar⁴⁸.

Els festivals de muntanya

Els festivals de muntanya, les *acamapades*, són l'únic format de festival que actualment funciona per a la música en català. Els més importants són l'Acampada Jove (Sant Celoni; fins l'any 2004 es feia a Arbúcies), organitzat per les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya (JERC) i el Senglar Rock (Parc de les Basses, Lleida, tot i que les tres primeres edicions es feren a les muntanyes de Prades). Un tercer festival de rellevància és l'Acampallengua, dels Joves de Mallorca per la Llengua, que es fa de manera intermitent per un poble diferent de l'illa.

Aquests festivals compleixen tots amb el mateix format: un cap de setmana o tres dies, en un recinte tancat amb tots els serveis -menjador, banys i dutxa, els escenaris i zona d'acampada enmig d'un espai natural o d'entorn local (poble)-. Tot i que, lògicament, l'entrada no és gratuïta, i que no tot el cartell l'omplen grups en català, sí que presenten una sèrie de característiques i elements que ens permet relacionar-ho amb l'escenari de les places

---

⁴⁷<[http://www.lavanguardia.es/premium/publica/publica?](http://www.lavanguardia.es/premium/publica/publica?COMPID=53416132956&ID_PAGINA=22088&ID_FORMATO=9&turbourl=false)

[COMPID=53416132956&ID_PAGINA=22088&ID_FORMATO=9&turbourl=false](http://www.lavanguardia.es/premium/publica/publica?COMPID=53416132956&ID_PAGINA=22088&ID_FORMATO=9&turbourl=false)>

⁴⁸<http://www.avui.cat/article/cultura_comunicacio//15088/jofre/bardagi/sento/molt/haver/dit/fastic/no/tinc/res/contra/catalunya.html>

1) **Presència del mateixos grups.** Els Lax'n'Busto són un conjunt fix en la majoria d'aquests festivals: a un o altre, hi toquen sempre. Els Pets, per la seva banda, aquest any actuen als tres festivals esmentats.

2) **Voluntat de festa.** La concepció de festa que hem aplicat a la festa major seria en bona part aplicable als festivals, especialment per la gent més jove. **Molts dels joves entrevistats al Senglar, per exemple, trobaven un al·licient el fet d'estar enfora de casa seva**, per tant, sense el control de la seva família (i tenir la llibertat de capgirar l'ordre habitual social, on ells estan jeràrquicament més avall).

3) **Esperit crític i reivindicatiu.** És més acusat a l'Acampada Jove, ja que directament està organitzat per una organització política, però al Senglar també es pot copsar, que la majoria del jovent que hi va és de l'òrbita de l'independentisme.

4) **Entorn no urbà**, proper a la natura (valors positius i un cert *ruralisme*: festa, cultura popular, elements compartits pels joves catalanistes). Per tot això, no és casualitat que els festivals siguin acampades a la muntanya o en entorns locals (pobles petits o mitjans).

No obstant això darrer, he de confessar la meua sorpresa quan, en entrevistar diversos grups de gent i d'edats, em confessaven que no havien vingut per cap grup en català en especial, i que en aquest sentit, es sentien orfes de referents -és a dir: havien existit uns referents, els del Rock català-: els únics conjunts que seguien tenint una certa tirada, pot ser, eren Lax'n'Busto i Obrint Pas. Així, l'assistència a aquests festivals es devia, sobretot, al punt 2) (la festa) més que no als altres dos, que serien complementaris (i evidentment positius). La càrrega independentista relacionada amb l'ideal festiu segueixen, per tant, lligats en aquest tipus d'esdeveniments; la intensitat dels missatges en clau nacionalista varia, igual que en les places, segons si el grup és un pròpiament un grup polític (Obrint Pas) o només un dels supervivents del Rock català (Lax'n'Busto). I tot i que a nivell *emic* l'al·licient no són els grups en català (precisament, "*perquè es poden veure sovint en qualsevol plaça*"), en aquest mateix nivell *emic* seria inconcebible un Senglar Rock o una Acampada sense grups en català.

El Senglar Rock va néixer, explícitament, per potenciar la música en català; literalment, la voluntat era “*fer un Dr. Music⁴⁹ del rock en català*” (Xavi Fortuny). Era l’any 96, quan el final del Rock català tot just s’intuïa. La presència de grups catalans s’ha anat reduïnt amb el pas del temps, coincidint amb la desfeta del moviment, i l’any 2006 ja hi va haver més presència de grups no catalans que de grups d’aquí. L’Acampada Jove va néixer amb la voluntat de combinar les tres coses, com explica Pere Aragonès⁵⁰:

“L’Acampada, en primer lloc, té una raó de ser política: trobada lúdico-festiva del nostre entorn polític; és una eina de difusió del projecte independentista de les JERC. També té un paper important dins l’escena musical catalana.”

En definitiva, la combinatòria dels tres elements (política-festa-música en català) és en tot moment l’eix on gira aquest circuit de places/festivals de muntanya. No deixa de ser el mateix triangle per on girava el Rock català. Els diferents actors donen més o menys importància a un o altre, segons el lloc, el moment o el grup, però és evident que, pel que aquesta part de l’escena catalana circula i actua per l’herència directa del Rock català, i amb matisos, funcionen amb el mateix model en un moment musical bastant semblant.

El públic

Si les característiques del directe de l’escena “local” i festivalera en català incorpora la política i la festa com a elements bàsics, herència del moment del 91, és lògic pensar que el públic d’aquesta escena sigui també semblant a aquell. **Especialment pel que fa al conjunt de bandes més polititzades -les que han volgut recollir explícitament la vessant política del R. C.-, que pareixen voler reproduir el el *format 91*, i en els dels festivals, també el seu públic és molt semblant a aquell format.** El “nucli dur” públic del Rock català era bastant homogeni, a nivell formal i ideacional:

---

⁴⁹ El Dr. Music Festival es va celebrar durant tres edicions (1996-1998) a Escalarre, Pallars Sobirà. Era un festival de grans dimensions, amb actuacions d’estrelles d’àmbit internacional

⁵⁰ Annex VI, p. 2

“[...] El Rock català era públic jove, que vestia igual, etc.: el Rock català implicava una actitud vital, política.”⁵¹

Com ho és el d'aquestes bandes polítiques: gent jove -de vegades molt jove-, d'un vestir bastant igualat, amb elements visuals o en el comportament que denotin un cert contrasistema, *rebel*, com puguin ser rastes, crestes, skins, pírcings, consum de drogues toves com la marihuana, etc. Uns seguidors, lògicament, ubicats en l'entorn de l'esquerra independentista, i que durant tot el concert no aturaran de cridar i proclamar el seu independentisme als quatre vents. En els festivals, ja s'ha explicat que la qüestió política és molt important; és aquest tipus de gent la que hi va.

Per contra, en l'altra vessant d'aquest circuit, el que hem anomenat “supervivents”, hem explicat abans que aquestes bandes han evolucionat musicalment, cercant cadescú una línia concreta i diferenciada; tanmateix, transiten per allà mateix per on transitaven fa quinze anys. Hi ha una part important d'aquell públic, aleshores consumidor de tot el Rock català, que els ha seguit: actualment són pares joves, que no aniran a festivals -tot i algunes honroses excepcions-, però sí que podran anar a la festa major, potser amb els seus fills, sense estar a primera línia. No és tant per una qüestió nostàlgica o evocativa, sinó senzillament, perquè amb els anys han esdevingut seguidors d'un o altre grup; coincideixen generacionalment amb els músics, i possiblement se senten identificats amb les lletres que aquests canten ara: sobre la família, sobre el treball; sobre els problemes de la seva pròpia generació. Tampoc és poc habitual trobar alguns avis, pares d'adolescents fa 20 anys, que es varen acostumar a escoltar al rock en català mentre esperaven dins el cotxe que els seus fills sortissin del concert on els havien acompanyat, o escoltant els discs que corrien per ca seva.

També hi ha una part d'aquell públic jove i combatiu que els segueix. No deixa de ser l'eco del Rock català, de la ideologia que l'acompanyava per les places. Malgrat que musicalment siguin allunyats del *folk-rock*, no ho són en un nivell ni de circuit ni ideacional, ja que hem dit que l'imaginari *emic* segueix identificat la festa amb la reivindicació política. **Així, els “supervivents” del Rock català aconseguixen reunir una**

---

⁵¹ Annex I, p. 11

part del públic jove i combatiu, del mateix tipus que ja els escoltava al seu moment per les places dels pobles, i per una altra retenen aquells primers seguidors, ara adults i amb responsabilitats, però que com diu una cançó d'Els Pets són “massa joves per fer-se grans”.

En general, podríem dir que, tot i els intents de defugir de l'etiqueta, en un nivell estructural i *etic*, els valors del Rock català (independentisme, rebel·lia, joventut), segueixen sent transmesos pel mateix circuit. En un altre context -sala, auditori- part d'aquests missatges continuen, però l'altra no; així doncs, el model continuu de Rock català depèn de la tribada dels dos elements: grups, públic i context.

Barcelona: la música en català entra a les sales

A Barcelona ha sorgit un veritable *boom* de grups en català que transiten per les sales de la ciutat. Un *handicap* que el Rock català no va superar mai, aquest: no va aconseguir penetrar dins l'escena de la ciutat. Era, com hem dit, una escena local, de places i pobles. Per tant, el fet que comenci a ser normal veure els grups en català a les sales és quelcom percebut com a positiu tant per a músics com públic.

Per contra, es possible que ara ens trobem amb el problema a l'inversa: els grups de pop no poden sortir de Barcelona, o de les altres àrees metropolitanes (Palma, Girona, València, etc.).

“10. Grups com ara Mishima, Glissando, Antònia Font...

Aquests hi han participat, i és un estil que haurà de ser més present a l'Acampada. El que passa és que no és un festival especialitzat en aquest tipus de música en català, com ho és el Pop Arb que se fa a Arbúcies des de fa 2 anys: és un festival de pop en català.”⁵²

El Pop-Arb d'Arbúcies és, de fet, l'únic escenari fora de Barcelona pensat específicament per a l'escena *indie* catalana. Es fa des de l'any 2005, precisament, el mateix any que l'Acampada Jove va canviar de municipi, i tot i que es faci allà mateix, el format és diferent: no té zona d'acampada, i l'activitat està completament inserida dins el nucli urbà.

---

⁵² Annex VI, p. 5

Més enllà del Pop-Arb, els grups de Barcelona no surten de l'àrea metropolitana, ja que, com hem desgranat anteriorment, no compleixen els requisits socials que el circuit exigeix:

- hi ha poques sales més enllà de les àrees metropolitanes. I a llocs com Mallorca, no arriben a la mitja dotzena
- no se senten lligats, ni relacionats, al Rock català
- ni la música ni els seus texts responen al perfil de seguidor del Rock català ni al circuit de places/festivals. No és música festera.
- procuren allunyar-se de qualsevol càrrega política
- molts són nous, i per tant, poc coneguts encara

Paradigmàtic seria el cas d'Antònia Font a Mallorca. El grup mallorquí va començar, com tots, com un conjunt de revetles, ja que aquest és pràcticament l'únic circuit de música a l'illa. A mesura que el grup s'ha anat consolidant dins l'etiqueta *pop*, ha perdut popularitat: actualment són ben poques les actuacions d'Antònia Font a Mallorca:

"17. Abans, a Mallorca, teníeu més èxit.

Seguríssim. Fa cinc anys teníem més gent. I en teoria ara les coses ens van millor: venem més discs, tenim molt bones crítiques, etc."⁵³

Així doncs, podríem concloure que aquests grups representen forcosament una altra escena, amb un altre circuit, un altre públic, uns altres valors i un altre moment musical.

El moment musical del *pop*: públic i *performance*

Quines són, per tant, les característiques que acompanyen els grup *pop*? El públic, d'entrada, seria una de les diferències substancials respecte al que hem descrit fins ara.

Parlam d'una tipologia de públic més gran, més adult, en cap cas adolescent, de la vintena llarga d'anys. Un públic que, com diu Helena Casas, "*no és el de Lax'n'Busto*"⁵⁴:

---

⁵³ Annex IV, p. 6

⁵⁴ Annex V, p. 3

“ [...] gent catalana, que està cansada de pamflets, i que només vol escoltar música per estar tranquil·la [...]”

El qual podríem qualificar de “sofisticat”: ni rastes, ni crestes, ni roba esqueixada, sinó roba més o menys de disseny, complements, etc. El que en el llenguatge de la moda es tipifica de *cool*: modern.

Així com els referents musicals dels grups no són els del Rock català, els d’aquest tipus de públic tampoc. En les entrevistes que he pogut fer als assistents de dos concerts de Mishima, la gran majoria, i per una diferència molt gran, no havien escoltat mai música en català; són gent aliena al Rock català i a tota l’aportació, formació, model, etc., que duu incorporat. Només hi ha una única excepció, pràcticament unànime, que és Antònia Font: els públic *indie* coneix Antònia Font. És soprenent fins a quin punt el grup mallorquí a calat entre els seguidors d’aquest moviment, és completament acceptat per pràcticament tothom -tenint en compte que és un grup que va néixer dins les cendres del Rock català, i que es va moure, per tant, dins el seu entorn, circuit, etc-.

Es pot suposar, per tant, que la *performance*, la posada en escena, és completament diferent; defugim totalment del model de Rock català. Aquí tenim un públic prou callat i silenciós, tranquil, que van a *contemplar l’espectacle*, que coneix bé el que va a escoltar: la finalitat és la música, no els valors extra-musicals, com la festa en el cas del model exposat abans.

L’altra cosa que crida l’atenció és la poca comunicació entre públic i músics, cosa que reforça aquest concepte *d’espectacle*, més proper al teatre que a la revetla. En aquest sentit, val a dir que el model del Rock català tenia quelcom de “cantautorista”, no només pel costumisme o la política, sinó també per les converses amb el públic, interpel·lacions, etc. En canvi, el model que descrivim ara defuig molt d’això: no hi ha conversa amb el públic, no hi ha interpel·lació; no hi ha ni presentació de les cançons, sinó que s’enllacen unes amb les altres, des del principi fins al final.

L’única excepció en això és, una vegada més, Antònia Font. Resulta lògic: com hem dit, és un grup que va néixer dins l’ambient del Rock català, de les revetles i dins la festa; han abandonat el model musical i el circuit, però no han perdut aquesta connexió amb el

públic. De fet, Antònia Font és de les poques bandes que pot compartir públic -i fins i tot de vegades el circuit- del model Rock català.

Així, ens trobam davant un públic poc ideologitzat, com a mínim en el sentit que havéim expressat fins ara, en el context d'una *performance* molt estàtica i teatral. No hi ha una finalitat explícita de transmetre res més que no sigui música i l'espectacle en general, ni els assistents cerquen rebre més que això; l'escena *pop* té un sistema diferent en quant al moment musical com a mínim: no es correspon a la descrita fins ara sinó que es pot equiparar al de l'escena *indie* espanyola o internacional⁵⁵.

3. 3. INDÚSTRIA I MECANISMES DE DIFUSIÓ

Fins ara hem comprovat que existeixen dues escenes en la música popular en català: en quant a públic, circuit, estils i temàtica, en els nivells fenomenal i ideacional, tenim per una sèrie de grups que podem relacionar directament amb el Rock català, i un altre segment de conjunts que de cada vegada n'estan més allunyats. Però l'observació del marc industrial de la música en català, en els recursos i estratègies de venda i promoció, especialment en els sectors discogràfic i periodístic, ens mostra que segurament aquesta distància és menor.

De fet, basta entrar a qualsevol botiga de música, i trobarem, en un racó o altre, l'estanteria de "català", "catalán" o fins i tot "Rock català". Si ens entretenim a remenar els CD's d'aquest apartat, el més probable és que hi vegem, conjutament, Els Pets, Pau Riba, Antònia Font, la Salseta del Poble Sec, els discs de La Marató de TV3, les reedicions de La Trinca i en alguns casos, sardanes de la Principal de la Bisbal o les reedicions de Núria Feliu -com passa, per exemple, al Corte Inglés del Portal de l'Àngel de Barcelona-. Tot i

---

⁵⁵ Tot i que no m'he dedicat a analitzar les altres escenes *indie*, sí que vaig tenir ocasió de veure l'actuació del grup *indie* madrileny Pereza al Senglar Rock 2006. Malgrat que el públic era un altre -ja ho hem dit-, la seva *performance* dal de l'escenari sí que era prou aproximada a la descrita: poca empatia amb el públic, poques presentacions, etc., cosa que fa pensar que normalment les seves actuacions són així. L'actitud dels grups *indie* catalans, per tant, s'acosta més a la de Pereza que no a la dels Lax'n'Busto.

que arribar a aquests nivells és excessiu, i no és comú, l'etiqueta de "català" a les botigues de CD's segueix penament vigent, com explica l'editor Miquel Àngel Sancho⁵⁶:

"[...] aquestes coses les marca el mercat, no el botiguer: el rock en català està separat per la mateixa raó que hi ha una revista, *Enderrock*, que està dedicada només al rock en català.

[...] En el cas del català, l'etiquetatge és la llengua. En d'altres, són els estils o la procedència. Això és perquè hi ha gent que compra amb aquests indicatius."

L'etiqueta ja ve d'enrera, dels temps de la primera fornada de Rock català o Ona Laietana. I és que fora del mercat anglo-saxó, la llengua acostuma a ser l'etiqueta que unifica diferents propostes musicals, més per la impossibilitat d'accedir al mercat global que per la voluntat d'unificar-se d'aquestes (MARTÍNEZ, 1999: 208). En el cas del català, a més, l'eco del Rock català segueix marcant la pauta de la indústria, de tal manera que no només es manté l'etiqueta, sinó que és potenciada: segons dades de *l'Anuari 2007 de la música i l'espectacle als Països Catalans*, l'únic disc de pop-rock que l'any 2006 va superar les 15.000 vendes va ser el tribut a Sopa de Cabra (Música Global).

Productes Rock català

Els productes comercials "Rock català", tant a l'època com en l'actualitat, són molts, i al seu moment suposaren un èxit de vendes per a les editores. Deixant de banda els súper-vendes dels grups dels anys 90 com *Bon Dia* o *Ben endins*, els més espectaculars, i antics, foren els diversos reculls d'*El Tec i la Teca* (Blau/DiscMedi), que en més d'una ocasió arribaren a superar les 20.000 còpies venudes; i les edicions dels *Èxits del Rock català*, recull hereu de l'anterior per part de la mateixa discogràfica. També segueixen tenint molt d'èxit, encara ara, els discs de versions nadalenques fetes pels cantants, ex-cantants i grups de Rock català, *Altres Cançons de Nadal* (Música Global). Darrerament, hem vist com els mateixos artistes -que es queixen d'una etiqueta que no varen triar-, han intervengut en la pel·lícula *Rock & Cat* (2006), que com el seu nom indica, és una documental sobre el Rock català, amb entrevistes als components d'Els Pets, Sopa de Cabra, Sangtraït, etc.; el grup més jove dels que hi apareixen són els manresans Gossos. I per la banda discogràfica, el

---

⁵⁶ Annex II, p. 2

segell Blau/DiscMedi ha tret, al llarg de 2007, un seguit de recopilatoris amb el títol de *Bàsic Rock català*, cadascun dedicat a un grup o artista diferent de l'època.

El naixement d'una indústria

La revista *Enderrock*, fundada el 1993, és encara ara el principal element de difusió de la música en català. La publicació, que actualment compta amb 25.000 lectors mensuals segons dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (febrer de 2008), va néixer “[...] a redós del boom del rock en català. De fet, podríem afirmar que Enderrock va ser fill del que va significar el punt d'inflexió de l'escena a partir del concert del Palau Sant Jordi [...]”. L'Enderrock és segurament un dels productes més notables que ens ha deixat el Rock català.

La revista és un bon exemple per calcular la importància que el Rock català va tenir -i per això, segueix tenint- en la indústria de la música en català: la va impulsar. Jaume Baró i Daniel Jones, en el seu llibre “post-Rock català” *La indústria musical a Catalunya* (1995, Barcelona: Llibres de l'Índex), expliquen com fins al moment del boom, “la producció anual en català es situava [...] al voltant dels cent discos”, mentre que a l'any 94 la producció havia augmentat fins als nivells de Suècia o Dinamarca, i es situava en el 24è lloc a nivell mundial. Per fer-se'n una idea de l'impacte comercial, es passen de vendre 7.000 LP's de Duble Buble el 1988 a més de 50.000 de Sopa de Cabra entre els anys 91-92 (BARÓ i JONES, 1995: 200).

DiscMedi/Blau representava l'any 2006 l'1,8 % del total de facturació del mercat discogràfic de l'estat, i el 21 % del mercat català⁵⁷ (discogràfiques com DIVUCSA o Blanco y Negro representen, en el mercat estatal, el 1,93 % i el 3,24 % respectivament). La discogràfica mallorquina havia començat com un petit segell independent editant Tomeu Penya i Joan Bibiloni, a principis dels 80, fins que va arribar el boom:

“El boom del Rock català ho editarem amb DiscMedi, que és la marca que tenim a Barcelona. DiscMedi ja va sortir amb un plantejament diferent: teníem clar que sortia per editar música en català.

---

⁵⁷ *Anuari de la música i l'espectacle als Països Catalans*, op. cit., p. 35

4. DiscMedi sí que va coincidir amb el boom.

Sí. Poc després de DiscMedi se va muntar Picap, i entre els dos es va organitzar l'inici del Rock català.”⁵⁸

Picap, que va néixer de les restes d'EDIGSA, el segell de referència de la Nova Cançó, és l'altra discogràfica, juntament amb Música Global (que va començar com a empresa de sonorització), que va editar la majoria de grups del moment, com Sau o Sangtraït.

Pel que fa a management, una de les empreses més importants d'aquest sector, RGB, és dirigida, des de la seva fundació, per Xavi Fortuny. Fortuny va ser bateria dels Sopa de Cabra durant una temporada, fins que el mateix grup li va demanar que els representàs. Així, RGB va néixer com a empresa de management de Sopa de Cabra!

Amb tot això, no és gens agosarat dir que el Rock català va impulsar la creació d'una indústria discogràfica i de propaganda pròpia, i fins i tot, més enllà d'això, va ajudar a professionalitzar les empreses de sonorització i muntatge d'espectacles, com explica Joan Reig a l'entrevista:

“[...] això va donar molta feina a grups, a empreses de so, a empreses de llum, i va fer que el gremi es professionalitzés.”⁵⁹

Per tant, el Rock català no només ha deixat per herència un bagatge musical, la creació d'un *mainstream*, un circuit encara ara explotat i un corpus de valors ideacional que es manté vigent, sinó també tota una indústria que es manté diferenciada de l'espanyola: uns mitjans de producció i transmissió del propi producte, però també dels valors que incorpora, genuïns.

Les discogràfiques i la nova escena

Música Global i DiscMedi segueixen sent els principals segells de la música en català: reedicions de Sopa de Cabra, Lax'n'Busto (que ha assolit les 50.000 còpies del seu primer disc tot just l'any passat), Els Pets, així com els productes mencionats abans, etc., són els

---

⁵⁸ Annex II, p. 2

⁵⁹ Annex III, p. 6

principals objectes de venda de la música pop en català: productes *Rock català* i seqüeles. Fins i tot Antònia Font, que va néixer en el context del final del *boom*, ha estat amb les dues empreses (actualment està amb DiscMedi). Entre els dos segells aconseguiren sumar, l'any 2006, el 28% del mercat català⁶⁰.

Però a mesura que l'escena a canviat, s'han obert nous circuits i nous estils, també han sorgit noves discogràfiques: les primeres han quedat circumscrites al Rock català, a reproduir l'esquema i els productes d'èxit que fa quinze anys va triomfar: el gran paquet industrial de la música popular catalana és captiu d'aquell moment. I això, malgrat la consciència que aquell temps ha passat i que toca canviar de sistema.

Internet és també un termòmetre de l'evolució de les dues escenes en català: tot i que de cada vegada és més generalitzat, grups com Els Pets -el de més èxit- no tenen encara un lloc a MySpace; segurament no el necessiten. En canvi, la nova fornada s'ha abocat -com el la indústria mundial en general- a la xarxa: Mazoni, per exemple, ha registrat 300.000 visites del seu primer vídeo-clip al Youtube⁶¹.

La nova fornada també ha optat per altres segells, aliens a qualsevol càrrega que els pogués suposar un lligam, com és el cas de la majoria de grups de pop, o que, com en el cas de Propaganda pel Fet -segell d'Obrint Pas-, optàs clarament per una línia política explícita. Així, **el pop aconsegueix distanciar-se del Rock català amb el circuit, el públic, el moment musical, i la càrrega ideacional i de valors; en quasi tot.**

Avantatges i inconvenients d'un model d'èxit

El model creat pel Rock català segueix sent el més exitós, el que més ven. Un model, basat en la llengua com a valor identificatiu -i identitari-, associada a una sèrie de valors de caire nacionalista i de positivització d'un moment musical *fester* (en la definició exposada de J. Martí). També s'ha d'atribuir el mèrit al Rock català d'haver construït un imaginari de cançons -actualment, tots els cançoners d'esplais duen unes quantes cançons d'Els Pets o

---

⁶⁰ *Anuari..., op. cit.*

⁶¹ *Anuari... op. cit.*, p. 13

Sopa de Cabra; *Boig per tu*, de Sau, és una de les cançons més populars i versionades dels Països Catalans-, i tot un *star-system* de personatges coneguts, ídols propis del món català.

Però aquest model ha presentat una sèrie d'inconvenients, o contradiccions, en el moment que ha sorgit una nova escena *pop*, que tot i que no és la majoritària, sí que reb el suport explícit de mitjans i crítica, com ho hem vist amb les cites de la revista *Enderrock*.

Un dels principals problemes és l'essència del propi model: la llengua i la seva extra-valoració ideacional. L'exemple més clar d'això és la opacitat a la música en català que presenten els festivals musicals urbans de música independent que es fan a Barcelona, com el Summercase o el Primavera Sound, esdeveniments que congreguen a milers de persones, amb bandes del món anglo-saxó i espanyol, però només excepcionalment han programat grups en català, com Antònia Font o Glissando*. Aquest seria l'escenari natural, per l'estil i públic de música, d'aquestes bandes, però la voluntat dels músics topa amb la negativa dels programadors:

"[...] Ho hem parlat amb el grup: els festivals estan acollonits de posar-nos, tot i les bones crítiques que hem tengut a nivell estatal, dins aquesta moguda *indie*. El management que tenim duu grups estatals i ho intenta, però els festivals estan acollonits, no volen. Si no, no m'ho explic.

28. Idò això és un problema pels grups *indie* en català, que no poden tocar més que en sales, i pot passar que acabin dient "idò feim política, i com a mínim entrarem en aquests"

És un *problemón*."⁶²

Si la llengua és el factor clau per a la seva contractació, aleshores haurien de poder entrar als festivals generals de la música en català; però aquests festivals, ho hem explicat llargament, formen part d'un altre circuit més relacionat amb el Rock català. A l'Acampada Jove, per exemple, els grups *pop* hi tenen poc espai:

---

⁶² Annex IV, p. 9

"10. Grups com ara Mishima, Glissando, Antònia Font..."

Aquests hi han participat, i és un estil que haurà de ser més present a l'Acampada. El que passa és que no és un festival especialitzat en aquest tipus de música en català, com ho és el Pop Arb que se fa a Arbúcies des de fa 2 anys: és un festival de pop en català."⁶³

Aleshores, on és la solució? De moment, s'ha creat el Pop-Arb, que és la reproducció del concepte de festival de Rock català aplicat al *pop*, però no deixa de ser paradoxal que uns grups que es mouen majoritàriament per Barcelona i la seva àrea metropolitana s'hagin d'exhibir a fora de la ciutat, repetint l'esquema que ells han contribuït a trencar. Crear un festival urbà de música *pop* en català, a imitació del Primavera Sound, com proposen Pere Aragonès⁶⁴ o Joan Reig⁶⁵, seria una d'aquestes solucions; tanmateix, músics com Pau Debon no ho veuen bé, precisament, perquè no volen retornar al model:

"En Pere Aragonès, responsable de l'Acampada Jove, em deia que potser seria el moment de crear un festival urbà com els que ja hi ha, però en català. Però aleshores tornàriem a focalitzar el problema -i la solució- amb la llengua!"

És que no és la solució. Però esper que arribarà la normalitat de poder compartir cartell amb grups anglesos i espanyols."⁶⁶

Històricament, la llengua també ha estat un problema per entrar al mercat estatal. És un dels conflictes "clàssics" del Rock català: el contingut independentista del model que dificultava més l'accés al mercat espanyol, molt reaci a incorporar música associada a l'independentisme. Els darrers anys, els grups *pop*, així com han trencat el "tabú" de no tocar a sales, han començat a penetrar en aquest mercat; no obstant, segueixen marcats per aquest tema, com explica Miquel Àngel Sancho⁶⁷:

"[...] Fa uns mesos vaig tenir una reunió amb el segon cap dels 40, a Madrid, per presentar-li Antònia Font. Quin era el problema perquè AF no entràs a la cadena? La seva resposta va ser

---

⁶³ Annex VI p. 5

⁶⁴ Annex VI, p. 7

⁶⁵ Annex III, p. 13

⁶⁶ Annex IV, p. 9

⁶⁷ Annex II, p. 3

que “tenim ordres que només podem programar música amb espanyol, i cada autonomia pot programar la seva”.

Això és conseqüència, en part, que el rock en català, i el basc, tenen un component polític molt fort. I ells no volen entrar en polèmiques: idò no programen. [...]

Per molt que expliquis, encara, que AF no té gens de component polític, per ells segueix sent el mateix paquet”

Segons Sancho, els esdeveniments polítics dels darrers anys, amb la polèmica estesa a tot l'estat sobre la reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, afegien una dificultat més a rompre aquesta barrera.

No obstant això, cada vegada són més els senyals que denoten un canvi respecte a la música pop en català per part del mercat espanyol: la demostració més clara, una fita en la música catalana i espanyola, és el premi obtingut per Antònia Font -per sorpresa de tothom- al millor àlbum pop de tot l'estat, per davant d'una estrella *latina* internacional com Chenoa i el cantant David Demaría, en la XIIa edició dels Premis de la Música lliurats a Valladolid el passat mes de d'abril, pel seu darrer treball *Coser i Cantar* (DiscMedi/Blau, 2007).⁶⁸

Si ha estat difícil rompre la barrera lingüística del mercat espanyol, i s'ha aconseguit en l'àmbit del pop (que no deixa de ser un mercat més petit i selecte) ho és més encara rompre l'embolcall ideacional del Rock català dins el propi mercat. És el gran incògnita, el perquè és tan difícil crear una figura musical *comercial* -similar als productes de la factoria d'*Operación Triunfo*- en llengua catalana:

“[...] Però per què no surten cantants pop, un *triumfeto* català?

Perquè ja no té la bandera, per una banda, i per l'altra, perquè la seva competència és millor.

Na Berta, per exemple, era un poquet *pija*: ja no entrava dins el patró. [...]”⁶⁹

---

⁶⁸ “Trencant esquemes”. *Avui*, 5/4/08

⁶⁹ Annex II, p. 5

Per la mateixa raó, la revista *Enderrock*, que és capaç de fer portades de grups, catalans, com Ojos de Brujo o Pastora, no s'ho planteja de fer-ho amb la mallorquina Chenoa, ni tan sols amb el cantant Víctor, finalista de la quarta edició d'OT, i que l'any 2007 va publicar un disc íntegrament en català, *Busca't* (ValeMusic):

"[...] musicalment està en la línia dels Lax'n'Busto, amb una producció més que correcta. Però pensem que el públic que escolta música en català, per les característiques sociològiques que té, perquè ho veiem als concerts i festivals, creiem que el rotllo mestís -rumba i rumba catalana- ens permet connectar més amb el nostre públic."⁷⁰

Tot i que és cert que és molt semblant als Lax'n'Busto, el barecloní Víctor no pertany a l'imaginari de l'escena catalana rock: artísticament, és un producte espanyol (OT), que comporta una càrrega simbòlica totalment contrària al Rock català (escena local, gresca, cert *ruralisme*, nacionalisme d'esquerres), i promocionat fora dels circuits habituals de la música en català. El sol fet de cantar en català no és suficient, per tant, per ingressar al "sistema musical" català.

L'altra cara la trobam amb la també cantant Beth, finalista de la segona OT. Beth no ha tret cap disc íntegre en català, tot i els repetits anuncis de fer-ho, però ha fet intents per aproximar-se a l'imaginari del públic independentista, nacionalista, etc., més jove: ha participat en el primer CAS i en diversos actes de Sobirania i Progrés; ha intentat deslligar-se d'OT presentant-se com més independent, amb una imatge amb tocs un xic "rebels" (com les rastes). Beth ja ha aconseguit figurar en una portada d'*Enderrock*, tot i que compartint escena amb altres cantants.

Així, podem concloure que l'estratègia d'èxit del Rock català va sortir bé en aquell moment, i encara ara se'n recullen els fruits. El nivell estructural de la música en català és el seu, és el mateix: els agents industrials no l'han abandonada, sinó que segueixen potenciant-la, cosa que suposa el manteniment d'aquesta indústria, però no una evolució; el públic majoritàriament segueix optant també per aquesta fórmula, en part perquè només disposa d'un sol mitjà per informar-se, i que per tant, no pot recollir totes les sensibilitats i valors de totes les escenes en català que conviuen als Països Catalans.

---

⁷⁰ Annex VII, p. 4

D'altra banda, l'escena musical sí que ha evolucionat, i molt, i cada vegada es diversifica més l'oferta musical, i per tant, gusts de públic; pateix els inconvenients de funcionar amb un model estructural que no és el seu.

4. CONCLUSIONS I EPÍLEG

En tot el treball s'ha intentat desgranar les característiques del model de funcionament de la música popular en català contemporània, deixant clar que el pes i la influència del Rock català dels 90 segueix present, per bé o per mal.

Tornant als tres nivells d'anàlisi musical de Josep Martí, podríem dir que a nivell fenomenal i ideacional, la música en català ha optat per dues vies, la continuadora del Rock català, posant èmfasi en l'aspecte reivindicatiu i festiu -hereu de les orquestres de ball de festa major-, i costumista, i una altra de *pop*, o *indie*, que opta per un model plenament igualat als seus homogenis de la resta de l'estat, amb una posada en escena més freda per a un públic més madur i melòman, amb lletres i contenguts introspectius o reflexius, i sense condicionants polítics. Dues vies que circulen i es mouen per escenaris diferents per a públics diferents.

Hem vist també com els músics de totes les èpoques no es volen sentir identificats amb el Rock català; tanmateix, una mirada *etic* ens revela que la influència d'aquest és molt més gran, i que els "supervivents" d'aquella època segueixen reproduint-ne l'esquema, en part perquè els agents empresarials són els mateixos, i deuen al Rock català tot el que són. Això suposa que aquells músics que n'intenen defugir no ho puguin acabant fer, i siguin "víctimes" d'un model que no han escollit. Contràriament, músics que hi voldrien accedir no ho poden fer, perquè no compleixen els canons ideològics -molt més que els musicals- obligatoris i necessaris per ingressar al sistema.

Així doncs, el model "Rock català" ha sobreviscut el seu propi moviment, molt més del que *emicament* és percebut per crítica, músics i públic. Falta saber quan de temps més aguantarà aquest model, i si el seu final suposarà l'enfonsament de la indústria musical, i de l'escena catalana, o només la seva transformació i actualització.

Epíleg

Aquestes serien la part de les conclusions més personal. La pretensió d'aquest estudi era fer una foto de la situació de la música en català actual, partint de la hipòtesi que la seva base fundacional era el Rock català de 1991. Després d'un any rodó de feina, d'entrevistes i de recopilar dades entre llibres i exemplars de la revista *Enderrock*, de pagar l'entrada

d'uns quants concerts -no tots-, cafès, cerveses i aigües, i d'haver hagut de superar la vergonya d'escometre els assistents als concerts quan aquests acabaven ("perdona, que et puc fer una pregunta?"), el resultat final de la investigació deixa encara molts d'interrogants oberts.

En bona part, el problema ha estat voler abarcar un camp molt gran i verge, i que dóna més per una tesi doctoral que no per una recerca d'aquest tipus; la pretensió de fer-ne una foto amb una càmera tan petita com la que tenia necessàriament redueix massa el panorama obtingut. L'altre problema és que aquesta foto s'entendria molt millor si en tenguéssim una de l'any 91, però reproduir aquest altre moment amb tota la seva intensitat de matisos i colors és directament una altra tesi doctoral, segurament més llarga que la primera -perquè n'existeix molta més bibliografia i documentació-. Així, m'he trobat amb la dificultat de voler explicar un moment donat sense poder explicar l'altre, amb elements que van sortint i que impliquen un treball més a fons del que m'havia plantejat inicialment. Amb unes càmeres prou grans, i un objectius ben centrats i potents, podríem tenir la foto perfecta del pop i el rock del moment, i comparar-los a la perfecció amb el Rock català que va vibrar al Palau sant Jordi.

Mentrestant, m'hauré de conformar amb aquesta petita mostra, potser massa pretensiosa amb les eines disponibles i el plantejament inicial. La conclusió final que em queda és que una nova recerca sobre l'escena popular en català haurà de prendre com a referència el Rock català, sens dubte, però no només això, sinó que l'haurà d'explicar en tots els detalls: només així podrem arribar a tenir una comprensió òptima de com funciona l'escena musical genuïna del nostre país.

BIBLIOGRAFIA

Llibres

BARÓ I QUERALT, Jaume i E. JONES, Daniel (1995): *La indústria musical a Catalunya*. Barcelona: Llibres de l'Índex.

BLAY, Pep (2003): *Els Pets cara a cara*. Barcelona: Rosa dels vents.

CÁMARA DE LANDA, Enrique (2004): *Etnomusicología*. 2a ed. (revisada). Madrid: Instituto Complutense de Ciencias Musicales, (Colección Música Hispana).

CRUCES, Francisco [coord.] (2001): *Las culturas musicales. Lecturas de Etnomusicología*. Madrid: Editorial Trotta.

ESCRICHE, Roger (2005): *Titot. Quinze anys parint Brams*. Barcelona: Llibres de l'Índex.

FOUCE, Héctor (2005): *La música pop i rock*. Barcelona: Editorial UOC (Vull saber).

FRITH, Simon i altres (2006): *La otra historia del rock*. Barcelona: Ediciones Robinbook (Ma non troppo).

GILLET, Charlie (2003): *Historia del Rock. El sonido de la ciudad (I i II)*. Barcelona: Ediciones Robinbook (Ma non troppo).

MARTÍ I PÉREZ, Josep (1996): *El folklorismo. Uso y abuso de la tradición*. Barcelona: Ronsel Editorial, (Fin de siglo, 15).

MARTÍ I PÉREZ, Josep (2000): *Más allá del arte*. Sant Cugat del Vallès: Deriva Editorial, (Los 7 mares, 2).

MARTÍNEZ, Sílvia (1999): *Enganxats al heavy. Cultura, música i transgressió*. Lleida: Ed. Pagès.

NEGUS, Keith (2005): *Los géneros musicales y la cultura de las multinacionales*. Barcelona: Paidós, (Comunicación, 164)

PELINSKI, Ramón (2000): *Invitación a la etnomusicología. Quinze fragmentos y un tango*. Madrid: Ediciones Akal.

RUBIO, Antoni i SANJUAN, Hèctor (2007): *Del sud. El País Valencià al ritme dels Obrint Pas*. Barcelona: Mina.

SIERRA I FABRA, Jordi (2007): *Història i poder del Rock català*. Barcelona: Grup Enderrock.

VIÑAS, Carles (2006): *Rock per la independència. La reivindicació nacionalista al Rock català*. Barcelona: Columna.

Publicacions periòdiques

Revista *Enderrock*: núm. 91, 100, 128, 129, 135, 146, 149, 150. Barcelona: Grup Enderrock.

Especial *Enderrock*: “Quinze que canten”. Núm. 150. Barcelona: Grup Enderrock, 2008.

Anuari 2007 de la música i l'espectacle als Països Catalans. Barcelona: Grup Enderrock, 2008.

Diari *Avui*, anys 2006-2008.

ANNEX I

Entrevista Gerard Quintana (25/11/06)

Ex-cantant de Sopa de Cabra

Lloc: Bar Papitu (Plaça de Sant Marc, Mercat de la Boqueria)

1. Va existir el Rock Català? Penses que és un nom encertat?

Voldria matitzar això de “primera fornada” del Rock Català [en referència a Sopa de Cabra].

A finals dels 60, qualsevol actitud que no tenia un compromís política pareixia frívol. Hi havia una gent que tenia un compromís més universalista, com en Jaume Sisa o en Pau Riba, que ja feien rock. Aquella moguda potser no va arribar al gran públic, sinó a un públic més elitista i intel·lectual.

Després d'allò, la indústria se'n va anar a Madrid, amb la “*Movida Madrileña*”: qualsevol grup d'aquí que sorgia ho feia des de Madrid (Loquillo, El Último de la Fila, Rebeldes). Sopa de Cabra va formar part dels grups que per primera vegada arribaven al gran públic fent rock *stonià* en català, quan tothom deia que això era una bajanada (el català no era apropiat, era massa poètic).

La sensació que vàrem ser la primera moguda de rock en català és per això, perquè vàrem ser els primers amb impacte, que va anar més enllà del fenomen musical.

2. Vos veis, per tant, hereus d'aquella moguda dels 70's de Pau Riba i Sisa?

Hi havia algunes generacions entre allò i nosaltres: de petit jo record els germans grans dels meus amics anant i tornant dels *Canets Rock* i aquella moguda. Amb enveja, pensava: ‘arribarà el dia que ho podrem fer nosaltres’.

Aquella música va deixar una marca, que ha quedat, més amb la forma, amb l'esperit o amb l'actitud. Quan vàrem sorgir nosaltres o altres grups d'aquella època (Els Pets, Sau) hi havia ganes de fer reviure aquell somni que ja no existia (reivindicar-lo).

3. En aquest sentit, per tant, teníeu una actitud política...

Sí. Quan vàrem tenir l'edat de *jugar*, ja havien desaparegut les cartes. Ens hi vàrem posar amb una actitud una mica utòpica. I d'una manera inesperada, allò se va anar fer més gran.

4. Cantar en català formava part d'aquesta actitud política o va ser per naturalesa?

A diferència d'Els Pets (que potser sí que tenien una intencionalitat amb la llengua), nosaltres érem cinc persones que compartíem l'actitud vital del rock'n'roll. I és amb aquest esperit que ens posàrem a fer música: al començament tocàvem cançons en castellà, amb anglès i en català.

Quan em vaig començar a encarregar de les cançons, la meua expressió natural era en català.

Cantar en català a Perpinyà o a les Illes pressuposa a molta gent que hi ha una actitud política a darrera, que ets independentista.

5. Cantar en català fora del Principat dona la imatge d'una actitud política...?

Se sol pressuposar. No entenen que pot ser quelcom normal: cantar en català perquè em dona la gana.

No tenia, en principi, una actitud compromesa amb el nacionalisme català, sinó la intenció de renovar l'esperit universalista de quan érem petits.

6. Però el Rock Català sí que le tenia, no (estelades, etc.)? A més, Sopa de Cabra se'n va voler desmarcar...

Hem de contextualitzar. L'any 86 és l'any que s'elegeix Barcelona per a les olimpíades. Barcelona i Catalunya se converteixen en el centre del món: és l'oportunitat de donar a conèixer la nostra realitat.

També hi havia, per primera vegada, unes generacions educades en català: hi havia un públic receptiu que volia sentir les coses tal com les deia pel carrer. De fet, la majoria de grups, en els primers discs, cercàvem un llenguatge molt directe.

Els primers grups vàrem tenir un procés d'identificació semblant: primer amb el seu públic més proper, de la comarca, i vàrem anar creixent per separat fins que ens vàrem trobar a Barcelona. Però això va ser al final.

7. A Barcelona, tot això no va existir?

Aquesta era una moguda que s'escapava de les mans dels crítics, que el que volen és crear tendència i opinió. No naixia des de Barcelona ni des dels mitjans importants, sinó dels bars, a partir de les maquetes, dels petits concerts.

Va arribar un moment que els grups ocupàrem un espai important en els mitjans locals, i a compartir escenari amb Els Pets, amb Lax'n'Busto... Ens n'adonàvem que a altres llocs hi passava el mateix [que a Girona].

Abans d'arribar al Sant Jordi ja teníem, a *comarques*, més de 10.000 persones als concerts.

8. I a Barcelona s'escoltava, aquesta música?

Tard. I molta gent del Rok Català s'ha queixat que a Barcelona no s'hi ha sentit ben rebut per la premsa.

A nivell estilístic, la majoria no estàvem influenciats per les noves tendències; el fet de néixer fora dels llocs d'entrada de les noves modes, com seria la gran ciutat, podia acabar en fer música dels 70, que eren els darrers grups que havien *picat* fort.

Això era possible allà, però no a Barcelona, on hi ha més condicionants de les noves tendències.

Hi havia altres circumstàncies: tots els músics de l'anterior etapa, de la Nova Cançó, estaven enfrontats a la Generalitat perquè no sortien als mitjans públics, els havien tancat a l'armari. Els mitjans ens varen presentar a nosaltres com al que interessava a la nova joventut; creien que érem neutres políticament

9. La Generalitat us varen utilitzar per atacar la Nova Cançó?

Sí. Sí, des del moment que es crea Resson i la Generalitat comença a ser l'espònsor principal de concerts com el del Sant Jordi, quan se va cercar fer un rècord d'assistència en un recinte cobert (es va superar el límit). Se volia crear un fenomen amb ressò més enllà de les fronteres.

Una cosa que va nèixer d'una manera molt alternativa, en un moment donat passa a ser tutelat per les institucions.

Tot això condiona.

10. Per què el Rock Català no a poder entrar a la resta de l'estat?

El rock radical basc -que és una llengua, el basc, molt més minoritària que el català- tenia més entrada que el Rock Català.

Això és perquè la imatge que es va projectar, sobretot a partir del Sant Jordi, va ser la d'una cosa organitzada des de les institucions. Ens deien "*los grupos de la Generalitat*". No tenia credibilitat, i la forma d'estendre's és la credibilitat i el boca a boca.

Es va produir també un rebuig per culpa del context i de la situació política (els jocs de CiU amb els governs espanyols). I també hi havia una certa enveja pels Jocs Olímpics.

11. Hi ha músics de la vostra generació que ara han rebutjat l'etiqueta de 'Rock Català'; qui la va inventar?

No la vàrem inventar els músics. La primera vegada que ho vaig llegir va ser a *La Vanguardia*, a un article de la Teresa Sesé.

12. I era encertada?

Per molts sí, i per molts ho és, ja que ha quedat, per molt que els grups, des del primer moment diguérem que no era una etiqueta vàlida: érem de diferents estils que no teníem res a veure. No érem una corrent musical; com ens podien posar dins el mateix sac?

Per la llengua: nosaltres recomanàvem el nom de "*rock en catalán*". Perquè, a més, se creava un conflicte amb els grups que eren d'aquí però no cantaven en català.

13. Però hi va haver molts productes 'Rock Català': *El Tec i la Teca*, reculls diversos, la revista *Enderrock*...

Els mitjans i les discogràfiques varen explotar l'etiqueta.

Era un fenomen que reunia deu o quinze mil persones, i venia 100.000 còpies d'un disc. Fins i tot *El País*, on és molt difícil que hi surti un disc en català, tenia una secció setmanal que es deia *Cop de Rock*, dedicada al Rock Català.

Va ser un fenomen molt fort. Venien mitjans espanyols a veure què era el que passava aquí.

Era una proposta que tenia més qualitat musical que la que podia tenir, en els seus inicis, la "*Movida Madrileña*", que tenia molta d'actitud, però que era molt grollera musicalment. La llengua i la identificació amb la institucionalitat ens va fer antipàtics.

14. Referent a això, els concerts de Rock Català eren plens d'estelades, quan a la Generalitat no hi havia precisament un partit independentista...

Però la lectura que se'n feia a fora era més simplista. No es coneix tant la realitat.

Aquí, en canvi, hi ha dues maneres de fer. Per això el Sopa de Cabra ens trobarem que en un mateix dia ens apedregaven per cantar en català i a un altre concert ho feien per cantar en castellà.

15. Però no va ajudar, l'etiqueta, i tot allò que la va acompanyar (la ideologia independentista), a crear discogràfiques i premsa? Existien, abans de tot això, discogràfiques disposades a editar-vos?

Molt poques. Discogràfiques molt petites, independents, com Salseta (que ens va editar el primer i segon disc). Però les altres no estaven gens interessades per un grup que cantava en català. Per això ens vàrem auto-editar el primer disc amb l'ajut de Salseta.

Evidentment que tots els elements que he explicat varen fer que la dimensió de tot plegat fos molt gran.

16. Per exemple, una discogràfica com Música Global, creus que hagués pogut existir sense tot això?

Té una doble dimensió. Va arribar un moment que qualsevol cosa en català tenia sortida (tenia subvenció).

Els grups mai han estat subvencionats; la indústria sí que tenia subvenció. Com que hi havia demanda, hi va haver discogràfiques que no varen saber frenar, i es varen embolicar en projectes que no els dugueren enlloc. Això, la final, va perjudicar, i hi va haver una criba: qui ha quedat són Global, DiscMedi i Picap, però que està bastant inactiva.

La indústria no està al millor moment.

17. Hi ha un *mínim comú denominador* del Rock Català, tot i la seva diversitat d'estils? O només és la llengua? Per exemple, tots éreu grups de cinc homes...

Hi havia els Utòpics, els Bars. Molt poques dones.

Com a denominador comú, teníem la influència de la música dels 70 i 80. Hi havia una connexió pel que fa a concepte musical, però no a forma.

18. Vosaltres us vèieu diferents?

No teníem res a veure. Ens vèiem molt diferents.

19. En canvi, ara vos heu ajuntat tots i actuat conjuntament (*Rock & Cat*)...

Amb la distància sempre se salven les diferències de matís, que són les importants, perquè marquen el caràcter i la personalitat.

Vàrem formar part d'un vaixell comú, d'una mateixa moguda.

20. O sigui, que ara veis que no hi havia tanta de diferència com crèieu.

Hi ha diferència a nivell d'estils, però no de vivència. És més semblant del que suposàvem.

21. Sopa de Cabra va estar amb Ariola, però les discogràfiques, en general, quasi sempre eren les mateixes: Global, DiscMedi...

Es va concentrar tot, segurament perquè aquests discogràfiques se varen saber coordinar amb els mitjans que fèien d'altaveu.

Estar amb una multinacional no tenia cap sentit, perquè no sabia treballar amb les eines d'aquí.

22. No us va suposar cap sortida al mercat exterior ni res?

Va suposar que encara ara ens coneguin fora dels Països Catalans: Amaral, Bunbury, Pereza... És gent que ens coneixia d'aquell moment. Vàrem fer gires per tot l'estat; vàrem fer coses amb Los Rodríguez (en Calamaro va gravar un disc amb nosaltres, en castellà)

23. Per què vàreu treure un disc en castellà?

Com que havíem cantat en català perquè ens donava la gana, vàrem cantar en castellà perquè ens va donar la gana.

Quan vàrem veure que el Sant Jordi era una moguda dels diferents mànagers dels grups que s'havia venut a Resson, ho vàrem començar a criticar, i vàrem quedar-ne una mica al marge.

Érem el grup que més discs venia, i ens volien penjar l'etiqueta d'*estandard del Rock Català*, i amb el disc en castellà vàrem destruir el nostre propi mite per reconstruir-nos després sense impostures.

24. El mercat del Rock Català era, per vosaltres, tots els Països Catalans o només Catalunya?

La vivència era que tot formava part del mateix. Però sí que l'actitud que es vivia per part del públic era diferent, era un públic més polititzat, perquè allà les condicions de la llengua eren més adverses.

Aquí ho vivies amb més normalitat, estava assumit pel propi poder.

25. Així, la vostra consciència i mercat era de fer música per a onze milions de persones.

Sí, tot i que amb les discogràfiques sempre s'ha hagut de fer un esforç. Sovint ells es queden només amb Catalunya.

Fer campanya a les Illes o al País Valencià vol una inversió, que normalment no es tradueix amb una gran venda de discs. Aquí es frenen; i ara també.

El cost de la campanya pot superar, moltes de vegades, el nombre d'ingressos. [09:09]

I hi ha, encara, certes ràdios de molta audiència que rebutgen el català a València.

26. I a Cataunya?

Sopa sí, però a València i a les Illes és impossible, perquè és *Espanya*, no?

27. Tornant al que dèiem, quan començàreu a tocar, també pensàveu amb el mercat català dels Països Catalans?

Quan vàrem començar, tocàvem per Girona, que és on teníem els bolos. En absolut pensàvem amb aquest creixement. No pensàvem que poguéssim interessar més enllà dels nostres col·legues.

28. Per què el Rock Català va entrar en crisi?

El fet de ser un fenomen amb tanta projecció esgota i deixa d'interessar.

La crisi del Rock Català va coincidir amb la fi de les Olimpíades. A partir del 93 varen començar a baixar els concerts. Es va fer una gran inversió pel 92, però després tot eren deutes, i es va retallar primer de tot per cultura.

29. Potser va ser una moguda massa generacional?

Sí, perquè és el procés natural de l'adolescència: matar els teus ídols quan ets gran; pot ser un dels motius.

Un altre és la manca de renovació, que quinze anys després encara parlem dels mateixos grups, tot i que s'han anat dissolent. Allò només va durar cinc anys, com a impacte: del 89 al 93.

30. Jo comptava fins al 96, que és quan mor en Carles Sabater.

Però el Rock Català ja s'havia fet adult, en aquell moment. A nivell de contractació, el 93 ja havia començat a baixar.

Sovint s'espera que la renovació vengui per la mateixa via, i han passat coses: el mestissatge. Per mi això és el substitut del Rock Català: gent jove i que respon a una actitud compromesa amb la vida.

31. Però beuen de vosaltres o són una altra moguda?

Una altra banda sonora, però amb la mateix patró. En certa forma, és el mateix fil. Un continuu.

32. El Rock Català crea la indústria musical catalana, ja hi era abans, va junt... o què?

Està en crisi és la indústria musical mundial.

Els músics sempre han viscut condicionats per la indústria: primer, la música popular es difonia amb singles; als anys 60, va arribar als vinils (rock simfònic, psicodèlia). A principis del 90, els videojocs passen per davant la música entre la gent jove, i per recuperar se ven amb un suport més barat, el CD, a un preu més car, i és aquí quan se separa del comprador.

Un CD pot contenir 73 minuts de música: els grups se senten temptats d'omplir-los, amb la qual cosa baixa molt la qualitat de la música.

Anam és a la desaparició del suport i a la tornada del single, ara digital.

La indústria musical catalana, com que és més petita, va a remolc de les grans corporacions. Però n'hi ha que s'espavilen.

En català és més difícil, perquè el mercat és més petit. Des de les institucions, amb el Tripartit, s'ha intentat donar suport allò que és exportable: potenciar els productes exportables a la resta del món.

33. Podem parlar d'un univers *pop* que abans no existia i que vosaltres ajudàreu a crear?

Qualsevol moment cultural que marca en una generació comporta uns referents, i cada generació en té alguns. Gràcies a haver format part d'aquella moguda, he tengut accés a la televisió i a la ràdio.

34. Amb el públic: quina actitud hi teníeu?

Ara tenc una actitud més familiar que abans. Abans formava part d'un grup d'esperit universalista i *stonià*, i tenia una actitud més xulesca: 'Bona nit malparits'! era familiar, però també una mica fill de puta...

Ara tenc una actitud molt més familiar amb el públic, que cada vegada és més heterogeni.

He passat a formar part d'un imaginari col·lectiu popular.

35. Abans el públic era més homogeni?

Quan una cosa està de moda, arrosega el públic més majoritari. El Rock Català era públic jove, que vestia igual, etc.: el Rock Català implicava una actitud vital, política.

Ara hi ha de tot, que va més enllà dels pamflets polítics, sinó que compartim una vivència.

36. El Rock Català era una cosa de festa major?

En el seu moment, va ocupar l'espai del segon passi de les orquestres dels envelats, que feien una primera part per gen gran i una segons més de rock.

Més endavant ja es va fer "La nit del Rock Català".

Sopa de Cabra havíem tocat amb aquestes orquestres, i ens havíem barallat per posar la taula de so al mig, i no a un racó.

37. I ara, el rock en català ja assolit la normalitat de tocar en un espai tancat?

Nosaltres envejàvem poder tocar en el mateix circuit dels grups que ens agradaven i que eren de fora; aquesta oportunitat de poder tenir un públic que no ve a veure't i convèncer-lo.

El Rock Català es quedava reclòs en el món de festa major.

38. Això és viure, no de subvencions, però sí de l'administració pública...

En molts casos, sí. En part, perquè durant molt temps, programar Rock Català va ser un negoci, fins i tot de vegades un privat o un management.

Cada cop és més normal tocar en català en espais tancats. El català comença a entrar amb gent que utilitzava el castellà o l'anglès per cantar, perquè l'associava a la Generalitat.

Es va perdent el complex: cantant en anglès, és més difícil, des d'aquí, sortir a fora si no tens una discogràfica de dins el món anglosaxó.

40. Ara encara vas a l'FNAC hi ha una secció de "catalán", on hi ha des de La Trinca a Antònia Font...

Això és un tic d'abans, quan la gent anava a cercar Rock Català. Però correspon menys a la realitat actual.

ANNEX II

Entrevista a Miquel Àngel Sancho (4/10/07)

Productor musical. Fundador de la discogràfica Blau/DiscMedi i de la botiga de discs Xocolat, de Palma

1. Teniu encara una etiqueta de “Català” a la botiga...

Sí. I se podria posar d'una altra manera. Però aquestes coses les marca el mercat, no el botiguer: el rock en català està separat per la mateixa raó que hi ha una revista, *Enderrock*, que està dedicada només al rock en català. És com el Dia de la Dona Treballadora: el dia que no teguem aquest dia, voldrà dir que haurem aconseguit la integració de la dona; el dia que el rock en català estigui integrat dins el pop en general, voldrà dir que la música en català està completament integrada.

En el cas del català, l'etiquetatge és la llengua. En d'altres, són els estils o la procedència. Això és perquè hi ha gent que compra amb aquests indicatius.

2. I aquesta etiqueta, és la mateixa de la de principis dels 90?

A la botiga que tenia l'any 80, ja tenia separats els vinils amb aquests estils: Sisa, Elèctrica Dharma, Riba... Això és una derivació: el concepte ja estava clar d'abans.

3. La discogràfica Blau no va començar amb el Rock Català.

No. Nosaltres començarem l'any 82 amb un disc d'en Joan Bibiloni, *Joana Lluna*, i amb en Tomeu Penya. El que passa és que va coincidir en una època que les discogràfiques catalanes s'havien traslladat a Madrid, com Ariola, o s'havien dissolt, com EDIGSA. Aleshores nosaltres entràrem amb força al mercat, i editàrem Ngai-Ngai, *Uotpia* d'en Sisa, etc.

El *boom* del rock català ho editàrem amb DiscMedi, que és la marca que tenim a Barcelona. DiscMedi ja va sortir amb un plantejament diferent: teníem clar que sortia per editar música en català.

4. DiscMedi sí que va coincidir amb el boom.

Sí. Poc després de DiscMedi se va muntar Picap, i entre els dos es va organitzar l'inici del Rock Català.

De vegades diuen que el Rock Català el va muntar la Generalitat. És totalment fals. L'únic que va impulsar la Generalitat és que TV3 i Catalunya Ràdio, que també començaven aleshores, varen incorporar aquestes músiques, i així el públic tenia constància del que fèiem.

El suport no és comparable a la del llibre o a la del teatre.

5. Vosaltres impulsàreu el Rock Català o el Rock Català us va impulsar a vosaltres?

Quan vàrem muntar DiscMedi va ser perquè vèiem que com a Blau hi havia molta de feina d'aquest tema: cada dia ens venien ofertes, maquetes, etc. Va ser una cosa molt impulsada per aquesta música que se començava a preparar. El primer disc d'Els Pets va tenir un èxit impressionant. I una cosa va dur a l'altra.

I la Generalitat es va apuntar a això, quan va veure que tenia èxit! Igual amb els 40 Principales o amb la SER, la de Catalunya: al principi la música en català no hi entrava, però quan varen veure que funcionava, la varen començar a punxar. Fins i tot els Principals arribaren a patrocinar qualche disc. És la diferència amb ara, que és més difícil entrar-hi, perquè està centralitzat a Madrid.

En aquells moments, a principis dels 90, el gruix de la facturació era la música en català, com per exemple *El Tec i la Teca*, que en veníem devers 20.000 cada nadal.

6. I a Mallorca, com era el panorama?

Funcionava bastanta bé, el rock en català. Va coincidir amb un moment en que la gent cercava altres propostes, no només a nivell personal, si no també ideològicament: Rock Català i bandera sempre han anat molt junts. Una sèrie de gent jove, amb certa ideologia política, s'hi va incorporar, tot i que només era un sector del públic, pot ser el que va donar la primera empenta perquè arribàs a més gent.

7. Aquesta bandera, però, era un problema per entrar al mercat espanyol...

Sí, i encara. Fa uns mesos vaig tenir una reunió amb el segon cap dels 40, a Madrid, per presentar-li Antònia Font. Quin era el problema perquè AF no entràs a la cadena? La seva

resposta va ser que “tenim ordres que només podem programar música amb espanyol, i cada autonomia pot programar la seva”.

Això és conseqüència, en part, que el rock en català, i el basc, tenen un component polític molt fort. I ells no volen entrar en polèmiques: idò no programen. Però això mateix passava amb en Llach o en Raimon, i no tenien problemes, però era en temps de Franco, i la lluita era una altra, no era independentista.

Per molt que expliquis, encara, que AF no té gens de component polític, per ells segueix sent el mateix paquet.

8. El mateix de fa 15 anys?

Exactament el mateix. Fins i tot pitjor, perquè la situació política és més radical (les barbaritats contra l'estatut de Catalunya, per exemple). I per això tenim la marginació total i absoluta del mercat espanyol.

Com pot variar? De moment, és difícil.

9. El públic del Rock Català feia gala de l'independentisme, però la premsa d'aleshores també (els primers Enderrocks), però i els grups? Sau? Sopa de Cabra? Aquests no. Els Pets sí. I els editors, teníeu la voluntat de “fer país”?

Nosaltres sempre hem procurat tenir les idees de cadescú separades de l'empresa. Sé que hem col·laborat a “fer país”, i és fantàstic, però no era ni és la nostra finalitat. Que hi ha punts de proximitat? Sí, però per damunt hi ha la música.

Ara, en Joan Carles Doval, i ell ho reconeix i t'ho dirà, sí que té l'empresa com a part d'un projecte de país.

I els grups tampoc ho pensen, o no tots. Lax'n'Busto, per exemple, passa d'això, i sempre diuen que l'etiqueta els ha fet mal, per poder tenir èxit a tota Espanya.

10. Però aquesta etiqueta els ha beneficiat.

A ells i a tots! Però en general, les bandes passen de la política, hi ha molts pocs grups que passen o no s'ho plantegen.

11. Deien que hi havia un patró de rock català: cinc homes, un pop-rock més o manco semblant, etc. I el patró s'hauria anat reproduïnt, impedit que productes com Berta no arribassin a tenir èxit. És així? Per què?

No crec que existís un "so rock català", però tots eren tan semblants que donaven aquesta imatge. El Rock Català no és més que una derivació del rock internacional, com la Cançó ho va ser de la *Chanson*. Per tant, no és gaire original. L'única originalitat ha estat adaptar les lletres al context local i cantar-les en català.

12. D'acord: el Rock Català és una còpia de l'anglo-saxó. Però per què no surten cantants pop, un *triumfito* català?

Perquè ja no té la bandera, per una banda, i per l'altra, perquè la seva competència és millor.

Na Berta, per exemple, era un poquet *pija*: ja no entrava dins el patró. També pot ser que no funcionava artísticament... En Tomeu Penya va triomfar!

13. Però això també és per una bona producció, i pot ser la indústria catalana no té aquesta capacitat de producció.

No ho sé, però jo crec més amb una actitud personal que amb la producció.

ANNEX III

Entrevista Joan Reig (12/3/07)

Músic. Component d'Els Pets i Mesclat

Lloc: Plaça de la Font. Tarragona

1. Podem dir que el Rock Català va existir? O va ser una etiqueta inventada aliena als grups?

Jo crec que sí que podem parlar de Rock Català, entenent que vol dir 'rock cantat en llengua catalana', 'rock fet a Catalunya'. Jo sóc d'aquest parer.

És una etiqueta, primer de tot, que no l'ha posada la crítica, no l'han posada els artistes, sinó que l'ha posada el públic, i per això me la crec.

Hi havia molts periodistes en aquella època, a finals dels 80 i principis dels 90, que s'entestaven en dir 'rock EN català', per diferenciar Rebeldes, Loquillo, El Último de la Fila i els d'expressió catalana.

El públic ho va tenir clar; el públic no deia 'rock EN català', el públic deia 'rock català', entenent que és el que està interpretat en llengua catalana, de la mateixa manera que la literatura catalana.

Això no passa amb tots els moviments artístics, perquè la rumba catalana s'ha fet majoritàriament en castellà, per exemple, però en la literatura tothom entén, ara que hi ha debat de Frankfurt, que la catalana és la que està feta en català.

I el rock català, malgrat que encara hi ha revistes i diaris que *s'entesten* en dir 'rock en català', si al públic li preguntes què és rock català, no et dirà El Último de la Fila, ni Loquillo; et dirà intèrprets en llengua catalana.

2. Però era una moguda específica d'uns grups que varen tenir aquesta etiqueta, o era per a qualsevol grup que cantava en català? Double Buble, per exemple, dels anys 80, era 'Rock Català'?

Sí, de la mateixa manera que ho era Pau Riba, i Jaume Sisa, i la Dharma.

Els espanyols no tenen tants problemes, per etiquetar: rock espanyol és el fet en llengua espanyola. Dels intèrprets espanyols com Dover no sé si se'n diu 'rock espanyol', potser hi ha una marca més geogràfica, però vaja, quan es fa propaganda del *rock español*, s'interpreta que són grups d'expressió castellana, igual que el rock francès i el rock italià.

Aquesta etiqueta també és, curiosament, una etiqueta de la qual els músics que en formaven part en defugien...

I ho dic en tercera persona perquè Els Pets sempre en vam fer bandera, del rock català.

3. Els Pets sí...

Sí.

Jo he sentit a dir, als Lax'n'Busto, per exemple, que 'això del rock català no...'. Jo crec que és una mica l'autoodi inconscient que portem els catalans a dins.

4. Parlant amb el road mànager dels Lax'n'Busto, en Lluís Gavalrà de Navata, em digué que el Rock Català havia fet molt de mal al rock en català...

Bé, jo no hi estic gaire d'acord.

Em sembla que es va teoritzar molt, sobre el rock català; fins i tot el Lluís Hidalgo, d'*El País*, organitzava conferències sobre què era rock català, etc. Escolta, no cal parlar tant; al final, parlem de cançons, no cal filosofar tant sobre un moviment.

El que passa és que la importància del moviment en aquella època va revolucionar una mica l'escena musical, perquè era una cosa amb la qual no s'hi comptava. La crítica barcelonina ja en tenia prou en ser els corresponsals de la *Movida madrileña* i donar suport als quatre grups que sortien d'aquí.

El rock català va sortir d'una manera espontània, de comarques, i va tenir la barra i la gosadia de no demanar permís a la crítica barcelonina. I ells se'n van assabentar amb el famós concert del Palau Sant Jordi.

5. Fins al moment no li feien cas...

No, perquè era un moviment que s'estava produïnt a comarques, simultàniament a diferents comarques, i gairebé no ens coneixíem els uns als altres. Però va coincidir en l'espai i en el temps que a Girona hi havia dos o tres grups que feien això, a Tarragona, n'hi havia uns altres, i a poc a poc, les discogràfiques, per diferents circumstàncies, s'hi

van interessar. Però quan vam començar a gravar discos, ja feia temps que omplíem festes majors.

6. Quines discogràfiques hi havia?

N'hi havia una que es deia Àudiovisuals de Sarrià, que després aquest va resultar ser una mica gàngster i va tenir problemes, etc. Crec que Matamala i Brams, i d'altres, hi varen tenir problemes.

Després hi havia Discmedi, que va treure Bars o La Madamme, i ja havia tret algun grup de la generació dels 80: Detractors, N'gai-N'gai. Era una independent catalana que s'havia fundat arrel de Blau. Aquesta va ser de les primeres en donar-hi suport.

Després hi havia Picap, que havia sortit d'una escissió d'EDIGSA; si més no, en Doval, el responsable, havia treballat molts d'anys a EDIGSA.

Després també hi havia La Salseta del Poble Sec, l'orquestra, que va fundar Salseta Discos, i va fitxar Sopa de Cabra i Umpa-pah.

7. Però això era una indústria molt incipient...

Sí, és clar. Aquí, de discogràfiques, hi havia hagut EDIGSA i després va venir PDI, però durant la crisi dels 80, no sé com sobrevivien. Imagino que PDI ho feia a base del fons de catalàleg -tenia tot el catàleg d'EDIGSA: des de Serrat a la Companyia Elèctrica Dharma- i fitxant alguna cosa puntual.

8. Parlant dels 80, tenc entès que la vostra generació, 'la dels 90', s'entronca més amb els Sisa, Riba, BCN Traction, etc., que no amb els grups dels anys 80.

En el cas d'Els Pets, jo vaig mamar molt l'Ona Laietana: comprava revistes, etc; al Canet Rock no hi vaig poder anar mai, perquè era molt petit. Però sí que ho seguia per la premsa i em comprava els discos.

Les nostres influències són d'allò. Però a nivell estilístic no: Els Pets, estilísticament, és un grup que mama del pop britànic; en l'època de l'Ona Laietana no hi havia gaire gent que fes pop anglosaxó...

Precisament una cosa bona de l'Ona Laietana és que eren molt originals, i intentaven una proposta nova i diferent. Era un hàndicap negatiu, en aquella època, fer pop, fins als 80 que els altres grups no començaren a fer-ne.

Jo em sento identificat amb aquella moguda [l'Ona Laietana] perquè la vaig viure, però d'influència musical, dins el meu grup, no me n'ha aportada gaire. Més els cantautors, per la manera de treballar les lletres.

9. Els Pets estan més lligats als cantautors, a nivell estilístic?

Sí, pel que expliquem.

Jo crec que en Gavallda té una influència evident, en aquest costumisme que té a l'hora d'escriure, d'en Serrat. I segurament també l'ha influenciat molta altra gent, ja que és 'políglota' i entén i parla molt bé l'anglès.

10. Tornant al rock català, has dit que hi havia gent que en defugia, però des de la distància, ara, almanco jo, us veig més iguals...

Imagino que arriba una època que tothom nega son pare, sobretot a l'adolescència. Aleshores tots devíem ser adolescents, no físicament, però sí que mentalment, en referència al moviment, tots volíem rebel·lar-nos i no volíem que ens enquadrassin. I com que som un país anormal...

Suposo que en un país normal ningú n'hagués defugit, de l'etiqueta de 'rock català', perquè és una evidència. Però aquí, passen aquestes coses.

11. És que a nivell comercial, l'etiqueta devia tenir una força, no?

Clar. Jo recordo aquí a Tarragona gent que cantava en castellà, que mai havia cantat en català, que feia cançons en català perquè era la moda. I en canvi, els grups en defugien.

Potser un sociòleg ho podria explicar, de perquè quan els catalans tenim una cosa la intentam destruir-la des de dins.¹² Hi havia una intencionalitat política...

Molta de gent no venia del món de l'independentisme, com era el meu cas. Els Pets ho portàvem bé, això de ser independentistes i ser *rockers*, no hi havia cap contradicció.

Hi havia grups que no venien d'aquest món, sinó del *rock'n'roll*, i que utilitzaven la llengua com a símptoma de normalitat, cosa que també està molt bé. Però aquesta gent, al veure estelades, al veure que hi havia tot un moviment sòcio-polític -poc polititzat, perquè eren tot gent molt jove-, potser es van espantar, i a defugir de les banderes, i a dir que a ells aquell *rollo* no els anava i que només els preocupava el *rock'n'roll*.

Després, amb el temps, tots han acabat fent alguna cançoneta... I ara, si parles amb en Gerard Quintana, és més independentista que res! Abans, la paraula 'Països Catalans' no li agradava dir-la, deia sempre eufemismes.

Hi havia una part lúdica, perquè si no tampoc haguéssim entrat en el circuit de festes majors, que és el que ens ha mantingut durant tants anys.

Aquest país no tenia un circuit de clubs, *rockero*; el circuit que vam agafar nosaltres va ser el de la contractació de les festes majors. Si en una festa major hi havia ball quatre dies, doncs es va institucionalitzar el "dia del jovent", que era la nit del rock català. I tothom contractava, una nit com a mínim, de rock català.

I això va donar molta feina a grups, a empreses de so, a empreses de llum, i va fer que el gremi es professionalitzés.

Al marge dels músics hi havia tota una moguda sòcio-política, que va coincidir amb l'auge de l'independentisme dels 90, molt despolititzat: molt de mocador, molt de "Terra Lliure", però la gent no sabia ni qui era Terra Lliure ni què era ben bé ser independentista. Fins i tot de vegades amb tics una mica "racistes", per allò de "*boti-boti, espanyol el que no boti*". Confondre la denefensa d'allò teu amb el rebuig a l'altre, i això a mi no m'ha agradat mai.

13. I aquesta moguda política, es deia que era una cosa instrumentalitzada, que la Generalitat hi era a darera...

[La Generalitat] s'hi havia ficat però, però a posteriori. Un moviment que havia sortit espontàniament però que havia triomfat, una eina de normalització no només lingüística, sinó de tot tipus, era una eina que un govern no podia deixar escapar, i més en aquelles èpoques, perquè era entrar dins el jovent.

Van intentar instrumentalitzar-lo, però tampoc se'n van sortir, perquè els grups fèiem el que volíem, i ja teníem èxit abans que la Generalitat hi entrés.

14. I com ho varen intentar?

Procurant que s'identifiqués aquesta moguda amb el govern de torn, com si no hagués estat espontani, com si haguéssim sortit arran que ells ho van impulsar.

Jo crec que va ser la llei de l'oferta i la demanda, que va fer que el rock català pugés. No donaven subvencions als ajuntaments que ens contractessin, tot i que ha corregut, aquest *bulo*. Sí que la televisió i la ràdio públiques se'n feien un ressò, però és que crec que un periodista, treballi per la televisió que treballi, si hi ha un moviment al carrer, que està bellugant a milers de persones, el normal és que s'aboqui, i que es facin programes.

15. De totes maneres, només se'n va fer ressò TV3, l'Avui...

No, en aquella època, fins i tot El País va fer un suplement de rock català, i fins i tot la SER, Ràdio Barcelona, tenia un programa setmanal de rock català. O sigui, va ser tan gros que s'hi van apuntar moltes cadenes de ràdio fórmula.

A Palma, cada vegada que hi he anat, hi anat pels 40 [*Principales*], de promoció en aquell mas que hi ha a les afores de Palma.

16. És a dir, també teníeu entrada als 40 i llocs d'aquests?

Sí, a l'època bona, i tant! I tothom, eh? Sopa, Sangtraït...

17. Tornem al tema de l'independentisme: això va ajudar al fet que s'identificàs el rock català amb un moviment polític, i en un moment d'efervescència política; l'època preolímpica, el *Freedom for Catalonia*, Terra Lliure... Això no era un problema per entrar als mitjans espanyols?

No. Fins i tot al concert famós del Palau Sant Jordi hi van venir executius de multinacionals que estaven afincades a Madrid. Per exemple, quan Sopa de Cabra fa gravar els discs amb Ariola, els van fitxar arran del Palau Sant Jordi.

A Madrid no hi passava res d'important, musicalment parlant, i es van adonar que a Catalunya hi havia un moviment que feia moures les masses, i això, a una multinacional, encara que sigui de Madrid, li pesa.

Hi va haver cert interès. A nosaltres també ens van proposar de gravar; passa que a DiscMedi hi estàvem bé. Però sí que se'n van assabentar, no fins al punt que entréssim a Espanya com un fet normal, cosa que als cantautors sí que els va passar.

El rock català no va entrar. Puntualment ho va fer algú, i va ser Sopa cantant en castellà, i tampoc va ser res...

18. Per què ha costat tant entrar? Perquè fins ara no hem vist grups catalans tocar a Madrid.

Els que som de 'rock català' no hi hem entrat mai. Hi ha entrat Dusminguet, o un altre tipus de grups que són més bilingües, que entren per un circuit més de mestissatge, o més radical...

19. O Antònia Font...

Sí: el tema *indie*, o Obrint Pas, pel tema radical; el mateix circuit que portaria els bascos porta Indapatats, o KOP. Però són gires petites, que no convoquen la gent que convoquen aquí.

Obrint Pas, que és un dels que duu més gent, omple aquesta plaça, i en canvi allà hi van els quatre *enrotllats* que els hi agrada el gènere, com Brams quan han provat d'anar a Galícia o al País Vasc.

20. Però de qualitat n'hi havia: Sopa de Cabra o Sau, per exemple.

Nosaltres vam començar sent 'els petits', però poc a poc n'hem anat aprenent. Recordo que dels quatre sempre ens deien que érem els més petits, i realment, si veus el concert del Sant Jordi, érem els més 'patates', els més dolents.

El que passa és que teníem fe, i sobretot, cançons: la sort d'Els Pets són les cançons. Fins i tot avui veig xavals que, amb 18 o 20 anys són tècnicament molt bons, però el problema són les cançons. I la sort que hem tengut és que tenim un bagatge de melòmans molt gran, i això fa que a l'hora de fer cançons, ho encertem més que altres grups que potser tècnicament són més bons.

21. I així, com és que no es va sortir del mercat català? No hi havia una indústria poderosa, potser?

Un dels motius era aquest; qualitat sí que n'hi havia.

Jo crec que el problema és dels espanyols: són reacs a tot el que ve de Catalunya. Els anys 70, tot el que ve de Catalunya és modern: és progressista, és una porta cap a Europa; després de la Transició política, es gira la truita, i tot el que dels Països Catalans és una cosa retrògada, provinciana, que es miren el melic, que són racistes, etc. I això fa que els nous moviments artístics d'aquí no arribin en normalitat, com haurien d'arribar si és que som del mateix estat, i aquesta porta queda tancada. Els que hi continuen anant són la gent del teatre, i sobretot si canvien de llengua (Dagoll Dagom, Comediants...) i els de la Nova Cançó, que continuen conservant un públic. Però els de la nostra generació, no -fins i tot l Dharma, que són més antics, a partir dels 80 se'ls va tancar les portes-.

També concideix en que *ells* s'espavilen, i així com en els 70 no hi havia gran cosa, la democràcia ha portat que Espanya s'ha espavilat, potser perquè *nosaltres* ja hi estàvem. I això ha fet que potser no els calgués anar a buscar coses fora del seu àmbit; i així han demostrat que els separatistes són ells, i que són una nació diferent.

22. Els grups del Rock Català éreu bastant diferents, d'entrada: pop, rock stonià de Sopa, heavy de Sangtraït... L'etiqueta us la va posar el públic, dius tu, però és, de totes maneres, la formació 'tipus' sempre era més o manco la mateixa! Potser no éreu tan diferents, no?

Era una còpia dels conjunts de tota la vida, com a tot arreu.

22. Però així com a Europa i als EUA, els 70's i 80's foren una època de canvi també en la formació -rock progressiu, duets electrònics, etc.- aquí no: cinc components masculins a cada banda.

Era un model basat en l'estàndard de grups.

23. Potser ara es veu que, entre vosaltres, no hi havia tanta de diferència...

No. Estilística: amb el tipus de música que escoltàvem i que fèiem. Ens fotien a tots dins els mateix sac; ja m'estava bé.

Hi havia una cosa negativa, i és que a la gent li demanaven: 'que t'agrada, a tu?'. I contestaven: 'rock català'. Ho fotia tot dins el mateix sac, des de Sangtraït a Umpah-pah, que no tenien res a veure.

Però això també és un símptoma d'anormalitat, perquè ens els altres països, normals, n'hi ha que són *sinistres*, d'altres, *heavy-metal*, etc. Poc a poc, ara ja ha passat: hi ha encara una masa de públic que ho escolta tot, però hi ha qui li agrada el *fusion* i el mestissatge, i van a la Trova Kung-fu; hi ha qui li agrada els del pop, i escolten Antònia Font, Whiskin's, Pets... La gent ja tria més; fins i tot jo. Jo que sóc aficionat a la música, abans m'ho comprava tot; ara potser trio més.

Això és un signe de normalitat: no comprar en català perquè és català sinó comprar en català perquè és la teva llengua, i perquè hi ha gent bona.

24. És el que s'ha dit sempre: que en català hi havia grups bastant dolents però que se'ls editava pel simple fet de la llengua...

Sí, però és que amb el rock castellà també passa. I a Espanya ja fa molt de temps que no surt res d'interessant, perquè t'escoltes Pereza, i Fito y los Fitipalidis, que està molt bé, però...

25. Tendria sentit ara fer un concert amb Els Pets, Antònia Font i la Trova Kung-Fú?

El CAS d'enguany és Obrint Pas, la Trova Kung-Fú i Els Pets.

Enguany és fa a un lloc més petit, al BTM, al Palau d'Esports del carrer Lleida.

26. I té sentit, fer-ho així ara? Perquè la moguda aquella ja no existeix... o sí?

Com a moguda, no: cadascú va més a la seva, i hi ha moltes propostes. Jo crec que la música catalana està a un molt bon moment, el ventall s'ha obert molt, però potser li falta aquesta consciència d'anar tots a una, de fer festivals de rock català... Això que va donar pas al Senglar, a l'Acampallengua, i coses així. Tot això ja no existeix, però potser està bé que no existeixi, perquè hi ha més normalitat.

Una cosa que hi havia a la nostra època és que cada emissora, des de locals fins a la SER, tenia un programa de rock català; ara això ha desaparegut. És el que trobo a faltar, que a nivell de mitjans, no hi ha la idea de donar a suport a la música en català.

27. És que diuen que està en crisi...

Està en crisi perquè els mitjans no en fan cas! Mira l'*Enderrock*: abans només hi sortíem els mateixos, i ara hi ha un munt de grups!

28. Per cert: és que només hi ha l'Enderrock.

Bé, tenim el públic que tenim. La gent que consumeix música en català és la gent que parlem en català, de la mateixa manera que la gent que llegeix en català és la gent que som catalanoparlants. En canvi, la música en espanyol la consumeix tothom. Per cada castellanoparlant que és fan d'Els Pets -que n'hi ha-, la proporció inversa és mínima. Per això, el mercat és el que hi ha, i tenim les discogràfiques que tenim, etc.

Per exemple, ha sortit una revista de tendències culturals, *Benzina*, que la trobo excel·lent: és de cinema, teatre, literatura... A la secció de crítica de discos sempre hi ha un disc en català; no és una revista de música -perquè m'entenguis, la part de música és una mica 'Rockdeluxe', elitista i moderna-, però sempre t'hi posen algú en català. Però no Mazoni o indie català, no: Miquel Pujadó li van posar. Anem guanyant espais a poc a poc.

29. Abans deies: 'rock català és rock cantat en català'; ara, per tant, podríem parlar de rock català?

Jo sempre hi parlo, de rock català.

És que ara ja ningú ho diu...

Pop potser és una paraula més genèrica, i a nivell internacional no vol dir pop estricte, sinó tot l'espectre de la música popular.

Les etiquetes les posa la gent; si la gent les deixa d'utilitzar, és que ja no tenen sentit. Com li diu la gent a la Trova Kung-Fú? No els periodistes, sinó la gent: van a veure la Trova Kung-Fú, ja està.

Abans potser deien 'hi ha una nit de rock català a Falset.'; poster ara diuen 'toca la Trova Kung-Fú'; potser està millor que es moguin per conjunts concrets, no t'ho sé dir.

30. I això del CAS, està pensat amb un criteri 'lingüístic-reivindicatiu', independentista...

És un toc d'atenció, una vegada a l'any, al Cap i casal, que se'n recordin que també es poden fer festivals en llengua catalana, perquè a Barcelona, que si Sónar, que si Primavera Sound... Cada vegada hi ha més festivals que ignoren per complet la música feta en català.

Potser que, puntualment, lloguin a Mazoni, o lloguin a Antònia Font, però són ignorats, els artistes que toquen en català.

31. Això torna a ser un criteri lingüístic.

Per què ens ha de fer por que el motiu d'un festival sigui la llengua?

Però tornam a la mateixa etiqueta...

Bé, doncs cap problema. Vull dir, que comencen ells a treure's els prejudicis lingüístics.

Si s'han de fer festivals on el denominador comú és la llengua catalana és perquè n'hi ha d'altres on s'hi ignora la llengua catalana; és un vici: un alimenta l'altre. Quan tot sigui normal, no caldrà que tots els grups cantin en català, o no caldrà que no n'hi hagi cap que no hi canti.

El Senglar va néixer com a alternativa a Benicàssim, o al Dr. Music, en català, però no només, però sí que el català hi tengués un paper predominant.

32. Ha canviat, idò, perquè en aquesta edició, els caps de cartell no eren en català, és més mesclat.

També s'ha fet més gran.

El Senglar no perdrà mai la filosofia de suport a la música d'aquí, almenys mentre hi hagi l'equip directiu actual; hi haurà anys que dependrà del cap de cartell, si no hi ha Els Pets, Brams, Lax'n'Busto, doncs brillarà més la Patti Smith, per exemple.

33. Abans has dit que no, però va entrar en crisi, el model de Rock Català? O va ser l'interès de qualcú per coler-se carregar la moguda?

Crec que hi va haver bastanta mala llet en carregar-se-la, en treure-li importància, com una cosa que havia durat quatre dies.

Però és normal. Una explosió és quelcom que no és natural; doncs és normal que després hi hagi ressaca: no podies mantenir aquell nivell de grups nous que hi havia, a part que les

vendes se'n van ressentir, les propostes que sortien eren mimètiques a les que ja hi havia, i la gent, si no hi ha coses noves, ho mantén, a poc a poc... La contractació va baixar una mica, sobretot pels grups més petits. Allò de la 'nit del Rock Català' que dèiem abans es va perdre una mica, i va perjudicar els que ja els va agafar de rebot.

34. es fan propostes, intents, però com és que no s'aconsegueixen vendre 40.000 discs?

És que 40.000 discs ja no els ven ningú: ara ja no se'n venen, de discos.

De totes maneres, sóc crític amb els mitjans. Quants programes de música hi ha a la TV? I amb quins horaris? A la TV3, cap n'hi un; al 33, el Loops, Sputnik...

La llei de discriminació positiva que es va fer, no la compleix ni déu. Si el país no té autostima, si els professionals dels mitjans no tenen clara la cosa...

35. Però potser és que 'no n'hi ha més'; perquè si abans fins i tot la SER punxava rock català...

Perquè abans era negoci!

I per què costa tant tornar a enganxar aquest negoci?

És un peix que es mossega la cua: si no surts per ràdio, no vendràs; si no vens, no surts per ràdio.

Quan la gent s'hi va apuntar, era perquè tothom en parlava; ara, com que la cosa s'ha relaxat, potser consideren que no és preu com perquè s'hi fixin.

36. Però en canvi, els darrers discs d'Els Pets han aparegut a les crítiques espanyoles, que no havia passat mai! O Antònia Font: a El País, a Rockdeluxe... O sigui: per una banda va de baixa, però per l'altra, s'aconsegueix repercussió a llocs fins ara descoenguts.

Sí, però petita, no ens enganem. Som un grup de culte, a Espanya. No hi hem tocat mai, a Espanya, en 21 anys: hem anat a Mèxic DF i no hem anat a Espanya.

37. El rock en català ha entrat a les sales?

Ara s'està obrint, ja no és només tocar per les festes majors. Nosaltres encara fem rock'n'roll festiu, sobretot al principi, que érem més 'patxangueros'. Però és que ara hi ha grups que ja no es basen amb el *rollo* festiu, com Antònia Font: té cançons lentes i ràpides, però no és per tirar cohets. O Conxita, o Mishima, o San Pedro. I està bé que s'obrin altres circuits.

Hi ha d'haver de tot: hi ha d'haver la festa major, el club de cent persones, i la sala mitja; música d'assegut i música per botar i emborratxar-se.

38. I aquests grups, com Antònia Font o Mishima, de quina manera vos hi veis lligats?

N'hi ha que m'agraden molt. Un exemple és que en el pròxim grups d'Els Pets hi col·labora en Raül Fernández, de Refree.

Amb aquesta gent, potser perquè nosaltres sempre els hem escoltat -en Lluís i jo som melòmans-, i perquè a nosaltres ens comença a respectar certa crítica 'independent', els hem conegut, i hi ha gent que m'interessa força.

39. Però així com tu et lligues a l'Ona Laietana i als cantautors, creus que ells es lliguen a vosaltres? O simplement han nascut d'un altre lloc?

Jo crec que han sortit d'un altre lloc, i que ara senzillament coincidim. Aquesta gent ve d'escoltar música en anglès.

Per què darrerament hi ha hagut una onada d'aquest estil en català? No ho sé, potser perquè cantar en català ja no es relaciona tant amb les institucions, o l'independentisme. Com que ja tot és més normal, ja canten en català amb normalitat.

40. Barcelona: per què els grups de Rock Català eren tots de comarques?

Ara el moviment *indie* és molt de Barcelona.

A Barcelona sí que hi havia grups en català, però potser no del tot populars.

És més normal que sortissin dels pobles perquè és on es parla més català. Tampoc a Lleida no n'hi havia gaires.

41. I al País Valencià, ara també hi comencen a aparèixer grups...

Sempre n'hi ha hagut, però sí, ara hi ha com un *boom*.

Nosaltres hi anàvem molt poc, al País Valencià, comparat amb les Illes... Al País Valencià hi ha la situació política que hi ha, i la cultura de festes que hi ha. Allà la dreta espanyola ha triomfat fins i tot perquè l'estigma 'català' sigui la pesta, fins i tot pels que ho senten!, com els del Bloc o del PSPV.

42. Però si hi ha públic, com costa tant?

Perquè les sales estan en mans de qui estan. Mira els Obrint Pas, que fan un festival la nit de cap d'any: hi van cinc o sis mil persones. Això vol dir que hi ha públic, i hi aniríem més.

Potser Els Pets no, perquè tenim una gira cara, i el tipus de gent que et pot portar al País Valencià és un Casal Jaume I, que potser té una sala...

43. El mercat català: les discogràfiques, hi pensen?

No Però qui en té, en aquest país, de consciència? El mal és que només en tenim els independentistes, i això passa en tots els àmbits.

Per molta de gent, Catalunya són les quatre províncies.

La nostra discogràfica ho té més clar, perquè té artistes de les dues bandes de la mar. Però fins i tot per la indústria, entrar al País Valencià és més difícil.

44. Però s'ho proposen? Per exemple, el vostre editor, o el vostre màneger...

No perdran dos milions de pessetes per muntar un concert. Això es feia a l'època bona, però ara, muntar un concert només per obrir mercat...

45. Parlant d'això, el tema publicitat. Ha estat famosa la polèmica d'Els Pets amb Cacaolat: no és una manera de sortir del circuit de festa major i entrar a altres àmbits?

Sí, però a nosaltres no ens agrada. Això no vol dir que no reconegui que no és un bon mitjà perquè la música catalana agafi normalitat; però en tot cas, ho han de fer els artistes que vulguin. Quan sento una cançó de John Lennon, i n'hi ha molts, que està venent un cotxe, em sap greu, perquè la música sí que és una cosa per consumir, però també és una obra d'art; i una cançó que potser em porta certs records, no vull veure-la per vendre'm un Audi. Però tot i així, reconec que la publicitat podria ajudar molt, perquè entra molt, a un món que, en aquest sentit, encara és verge.

46. Ajudaria a reforçar la indústria...

Sí, aquesta era la idea del director de la nostra discogràfica; el problema és que ho va fer sense demanar permís al grup. És que nosaltres tenim una cançó, *Soroll*, que denuncia això, per tant, que no se'ns faci entrar en contradicció amb el nostre públic, i haver de donar explicacions per internet, i haver d'aguantar gent que et diu que parles molt però que després, cobres... Quina necessitat de complicar-me la vida tinc?

Ara no tenim bona relació amb la discogràfica, sincerament. Estam a punt de treure el nou disc, i la relació que tenim és profesisonal i freda, i no hi ha el *feeling* i el bon *rollo* que hi havia abans. Per contracte hem de treure un disc, i l'hem de treure per ells, però no hi ha la bona relació que teníem; no sé si això repercutirà negativament amb les vendes disc, vaja, espero que no.

47. Perquè Els Pets seguiu venent molts discs, no?

Tothom ha baixat. La indústria diuen que ha baixat un 28%: la pirateria, internet... Jo em puc comprar un disc a la setmana, però un adolescent segurament no.

48. La música en català entra a internet?

No ho sé: no tinc ordenador ni en vull tenir. Però crec que la gent ja es va espavilant; no em fa por, això.

El que em fa por és com a consumidor. Mira: jo compro vinil, i em sembla que les botigues de discos seran això, per a “siberites”.

ANNEX IV

Entrevista Pau Debon (7/1/07)

Cantant d'Antònia Font

Lloc: Bar Ca S'Espardenyer (plaça de Bunyola)

1. Antònia Font és un dels grups de més èxit del moment; quin any vàreu començar?

El 96, si no vaig errat.

2. Encara se parlava de 'Rock Català', per aquells anys.

Ja estava a les darreries, però sí que encara hi havia bastanta moguda.

3. I vos va influir, aquell moviment, o no vos ho plantejàveu?

Amb les influències, crec que començarem bastant per lliure, i seguim així. Crec que aquella gent va fer molt bo el fet de normalitzar cantar en català, com una cosa normal i corrent. Això va fer que nosaltres ni ens ho plantejàssim, perquè ja era una cosa súper normal i quotidiana.

4. I de quina manera vos hi sentiü lligats? Musicalment, social, ideològica...

El rock en català que va sortir en aquell moment era un tipus de so, una manera de fer música, amb les seves diferències, però més o manco tothom intentava treure aquell so. Nosaltres crec que no tenim res a veure amb això.

Ara bé, també és vera que tots els grups que han aguantat també han evolucionat: Els Pets ha evolucionat a un pop molt més clàssic que el que feia abans, i s'ha diferenciat del que ara fa Lax'n'Busto; i han sortit grups que ja no sonen així.

Nosaltres crec que des del principi vàrem començar a fer qualche cosa diferent del que se feia.

5. I el fet de ser mallorquins, de no estar tan vinculats al Principat, ni tenir el mateix d'allà -i no 'mamar' tant el que es feia allà- vos va ajudar a plantejar la creació d'una altra manera?

No, perquè aquí també arribava, i bé. De fet, varen sortir molt de grups d'aquí que feien el mateix d'allà -no és una crítica-, però que s'encaminaven cap a aquest tipus de so.

Cadescú té les seves preferències i el seu camí, i nosaltres tiràrem per aquí.

6. Ara hi ha grups que els molesta, però record haver llegit, quan començàveu, que éreu la “promesa del Rock Català”. Us hi sentiu vinculats?

Quan nosaltres sortírem, vèiem que aquesta moguda ja havia acabat: va tenir la funció de normalitzar el fet de cantar en català i crear interès a la gent. A partir d’aquí, cade grup s’ha anat independitzant -que és el més normal-.

Nosaltres no ens hi hem sentit gaire identificats per això, perquè érem una generació diferent. Que ens ficassin dins això no ens molestava.

7. Ara, però, vosaltres sou l’esperança de la música en català: la crítica us adora, i el públic no importa dir-ho.

Sí, però ara hi ha molts de grups; tu mateix em parlaves de Mishima, i Refree... Hi ha molts de grups, independents, i molt diferents, que han sortit ara, en català, que són boníssims. Crec que en català estam en un punt bastant bo.

8. Però diuen que hi ha crisi...! A l’Enderrock ho diuen contínuament. I fa poc una periodista de *La Vanguardia* deia al seu blog que la música en català era una merda, que sempre sonava igual, etc⁷¹.

Jo no ho crec. Sincerament, des que vàrem començar fins ara, hem notat, al grup, un canvi, un moviment de gent que ha muntat grups, i grups diferents, originals... bons. És una altra generació.

Quan nosaltres vàrem entrar, hi havia molts de grups que intentaven fer el mateix que Els Pets o Sopa de Cabra, i això ja estava acabat: ja no hi havia res més. I hi va haver un buit, els anys 96, 97..., que va provocar una mica d’estancament, grups que sortien però que no aportaven res de nou, es repetia la idea. Però ara hi ha bastanta de moguda.

---

⁷¹Em referesc a l’escrit de la periodista Laura Crespo (<http://www.lavanguardia.es/premium/publica/publica?COMPID=51298175214&ID_PAGINA=22780&ID_FORMATO=9&turbourl=false>, que al seu blog criticava l’estat de la música feta en català, i que va provocar respostes contundents per part de músics, editors i fins i tot de l’escriptora i col·laboradora de *La Vanguardia*, Empar Moliné.

El que passa és que no hi ha el bloc del principi.

9. Però per què allò, que no era tan bo qualitativament, va triomfar tant, i ara, que tenim més varietat i qualitat, no tenim les vendes d'aleshores?

Bé, jo no dic que ara hi hagi més qualitat.

És el que diuen: que ara la música està més treballada, però no té la difusió d'aquells moments.

Bé: pots fer una música més treballada però que no agradi tant. En aquell moment, funcionant en bloc com a música en català, s'hi varen sumar una sèrie de qüestions polítiques que la meitat de grups ni hi comptaven. I això va crear el moviment del Rock Català.

10. I aquestes qüestions polítiques varen ser positives? És que hi ha gent que ho rebutjava i ho rebutja encara.

Home, va anar bé. Però potser va arribar massa enfora. Alguns crítics que diuen que hi ha grups que han aconseguit una certa fama només perquè canten en català i pel tema política; aquesta és la crítica més estesa. Que és vera? No t'ho sé dir, pot ser que sí.

En un cert moment hi havia, per un grup que començava, més avantatges cantant en català que fent-ho en castellà. I era bo: per la cultura catalana és bo! I tenguís més o menys suport de les institucions, la gent és lliure per escoltar el que vulgui. Quan diuen "mira aquest on ha arribat", si hi ha arribat és perquè la gent ho escolta.

11. Però l'ajuda institucional hi ajuda...

Sí, però la gent és lliure de triar.

12. El vostre públic de Barcelona amb el de Mallorca és prou diferent, no?

Ara ho comença a ser. Allà hi hem entrat com un grup independent.

És que entrevistant a gent de Barcelona, molts em diuen que mai havien escoltat rock en català, però tots escolten Antònia Font!

Crec que això és el nostre triomf: poder agradar a tothom, i fer sortir a la gent del prejudici de “a mi el rock en català no m’agrada”; i què és el rock en català: el rock que es canta amb una llengua, i ja està! A jo això que em dius m’ho ha dit fins i tot gent castellanoparlant. I jo els dic: a tu el que no t’agraden són Els Pets.

Això és sobretot gent que no va viure aquella moguda, i que des d’un principi rebutja tot això.

Per qüestions polítiques...

Sí. I ara a Barcelona, a Catalunya, tot això està superat.

13. I aquí?

Aquí també. El que passa és que això és més petit.

14. I la societat d’allà és diferent de la d’aquí...

Sí. Aquí el que hi ha és molt de moviment de revetla; nosaltres començarem com un grup de revetla, i això ens va anar beníssim, hem evolucionat, i no té res a veure el que fèiem amb el que feim ara. Feim una música més adulta

15. Ja no sou un grup de revetles, per tant.

No. Jo em veig més un grup de festival que de verbena, més *pop*. Què passa? Que aquí la revetla estira molt, i hi ha gent que no ens acaba d’entendre.

16. Ara, a Mallorca, teniu problemes...

No, problemes no, però sí que és vera que hi ha molta de gent que li agradava més el que fèiem al principi que no la música d’ara.

A Barcelona és el contrari. I això és perquè hi ha una cultura musical més profunda, és una ciutat més gran, i hi ha molta més gent dins el món *pop indie* que aquí no existeix. De fet,

tots els grups que varen començar així, com Sexy Sadie, no han tengut èxit, i sempre s'han queixat.

17. Abans, a Mallorca, teníeu més èxit.

Seguríssim. Fa cinc anys teníem més gent. I en teoria ara les coses ens van millor: venem més discs, tenim molt bones crítiques, etc.

16. Vosaltres heu entrat dins el rànkig de l'estat: és una fita per la música en català.

Sí: tu diràs! N'estam molt contents: hem pogut rompre la barrera lingüística.

Sou els únics, quasi: Umpa-pah, Sopa de Cabra...

Era un altre moment. Crec que de cada vegada s'anirà rompent més aquesta barrera. La gent va evolucionant

Però crec que en aquell moment no es va fer bé. Si tu vols entrar dins una moguda que, d'entrada, et rebutja pel tema lingüístic, aleshores hi has d'anar súper convençut amb el teu producte; el que no pots fer és un disc en castellà, perquè demostra que no hi estàs, de convençut: el que veig és por! Nosaltres hi hem entrat per pes; evidentment fas promoció, però sobretot la crítica, el que ha vist amb nosaltres, és normalitat i seguretat. Hem anat a tocar a Madrid, i ja està, convençut que si ha funcionat aquí pot funcionar allà o a qualsevol altra banda.

17. Us ho heu plantejat, de cantar en castellà? Sobretot ara que a Espanya us comencen a fer cas.

No, pel que et deia. Em veuria ridícul, cantant en castellà: per què? Seria rompre la normalitat que sempre hem defensat: perquè visc en català, i per això hi cant.

18. Però no és normal, viure en català a Mallorca, ni es veu normal cantar en català: hi ha una certa militància, una certa actitud política.

Però és tirar-se terra: si creus amb una cosa, tirat-t'hi, sense por. La barrera és tan forta que ni cantant en castellà se supera. Si el teu producte és bo, no s'ha de tèmer res, i crec que en aquest aspecte, nosaltres som un exemple.

19. Però fins i tot amb el que hi ha ara, només ha passat amb vosaltres.

Bé, tot això comença. Nosaltres hem estat els primers, però crec que començarà a haver-n'hi més.

20. Discogràfiques: costa arribar a una discogràfica gran; encara que vosaltres arribàreu a estar amb Virgin.

Bé, era Drac, una filial de Virgin a Barcelona: i era això, una filial. I l'empresa va fer una escabexina on va caure la marca.

Tenc la percepció que les discogràfiques catalanes no han tengut un especial interès en rompre el model que hi havia...

Mira: són empreses. I si un producte no funciona, no el treuen, per molta de política que vulguis. Ara, DiscMedi/Blau -que sempre han tengut una línia de promoció de la música en català-, darrerament cerca un producte més acurat; així com Global encara publica rock en català pensant encara en aquella època, Blau s'hi mira una mica més.

21. El vostre primer disc va ser amb Slurp!, el 97, que crec que va ser l'únic que va editar...

Sí: l'únic.

... i veníem de l'època del *Bon Dia!* d'Els Pets, el *Nou* de Sopa de Cabra, i les súper-vendes del Rocl Català: Global, per exemple, us l'hagués publicat? Amb aquella rumbeta, i les guitarretes...

Què va! No ho crec. Segur que no: no ho haguessin vist clar. De fet, Slurp! se va crear per treure aquell disc. Si en aquell moment haguéssim anat a Global, segurament ens haguessin dit "esperau dos anys".

22. Ara vos diuen “grup galàctic”...

Ens fa peresa, això de les etiquetes.

Però amb aqueses etiquetes, potser entràrieu a llocs com el Primavera Sound, on costa tant que hi soni música en català...

De fet, hi hem anat, al Primavera Sound. Hi vàrem anar per Virgin, que hi tenia un bon contacte, igual que amb el FestiMad.

Això és la diferència entre estar a una multinacional i amb una d'aquí.

23. És curiós, per tant, que les discogràfiques d'aquí, amb seu a Barcelona, no tenguin accés a festivals que es fan a Barcelona.

És que per ficar-hi un grup desconegut, hi ha d'haver un veterà, gent amb contactes, que és el que ens va passar a nosaltres amb Drac.

24. L'haver passat de “Rock Català” a “Galàctic” comporta algun benefici? Un altre públic, etc.

Això va ser cosa d'en Sisa: ell, en Comelade, en Pau Riba. I ens va dir: “farem un concert galàctic”, amb en Comelade, nosaltres i ell. I així ha quedat.

I quan l'entrevisten, diu que Antònia Font forma part del Rock Galàctic; però és cosa seva!

25. Però jo tenc la sensació que des que en Sisa ho va dir, d'extaterrestres i l'espai en xerrau més que abans...

Bé, això és cosa d'en Joan Miquel. Està fart de cançó d'amor, de la típica cançó pop.

26. Em fa l'efecte que la música en català no acaba de tenir difusió a internet...

És que jo a això d'internet no hi som gens aficionat. Ara ens estam fent un MySpace, i ja tenim gent d'Escòcia i no sé d'on: és una opció per arribar a molt més públic. És molt positiu.

27. Als festivals de música en català, Antònia Font hi entra poc: no és un rock radical, no xerra de política, no interessa. I als festivals de música *indie*, com el Summercase, Antònia Font no hi entra perquè és en català.

És així, és un problema. L'Acampada Jove és purament política, per tant, entenc que sigui més atractiu dur-hi Obrint Pas que nosaltres, que no entrem en el tema polític. Així i tot hi hem tocat. Però no som la preferència.

I als altres, no ho tenim fàcil d'entrar-hi. Ho hem parlat amb el grup: els festivals estan acollonits de posar-nos, tot i les bones crítiques que hem tengut a nivell estatal, dins aquesta moguda *indie*. El management que tenim duu grups estatals i ho intenta, però els festivals estan acollonits, no volen. Si no, no m'ho explic.

28. Idò això és un problema pels grups *indie* en català, que no poden tocar més que en sales, i pot passar que acabin dient "idò feim política, i com a mínim entrarem en aquests"

És un *problemón*.

En Pere Aragonès, responsable de l'Acampada Jove, em deia que potser seria el moment de crear un festival urbà com els que ja hi ha, però en català. Però aleshores tornàrem a focalitzar el problema -i la solució- amb la llengua!

És que no és la solució. Però esper que arribarà la normalitat de poder compartir cartell amb grups anglesos i espanyols. Però t'ho dic jo, perquè amb el grup hem vist una progressió en aquest sentit; pot ser un altre grup, principiant, te dirà que és impossible.

Nosaltres tenim esperança que això passi. I esper que no sigui gaire lluny: confii que l'any que ve o l'altre hi haurem tocat, en festivals d'aquests.

29. Ho hem dit al principi: la música en català està subvencionada, o és una llegenda urbana?

El Pacte de Progrés va donar unes subvencions a grups que sortíem a fora de Mallorca. En acabar el Pacte, aquestes ajudes varen seguir, però no igual, evidentment... I de cada any ens posen més problemes.

30. Després n'hi ha que diuen que aquestes subvencions amaguen com de dolenta és la música en català, que si no estàs pontenciada, es veuria la qualitat...

Això és cert entre cometes. És vera que es va potenciar, i hi va haver grups que, si no hagués estat per això, per aquella moguda, amb aquell circuit, no haguessin sortit mai. Però no tot és així, ni de bon tros. I ja t'ho dic: la subvenció que tenim nosaltres és per a música en general, no en català.

31. Això del circuit és interessant: no fèieu Rock Català, però aprofitàveu el seu circuit, no?

És que és inevitable, eren les revetles: la nit del Rock Català.

ANNEX V

Entrevista Helena Casas (22/3/07)

Ex-cantant de Pomada. Vocalista de Conxita

Lloc: Bar Diamant (Plaça del Diamant)

1. Tu ets de la nova fornada del pop en català, com Antònia Font, Mishima...

Però aquests piquen fort, i nosaltres encara som d'estar per casa.

2. Pomada va ser un poc la introducció a aquesta moguda, o no?

Crec que jo he fet una davallada, perquè amb Pomada treballava d'allò, era el meu ofici, més que un art, i en canvi ara, amb Conxita, treballem d'altres coses i el grup és un *hobby*, i és com un art, perquè no has de fer el que li agradi al públic, sinó que pots fer el que t'agrada a tu. I qui vulgui, que s'ho escolti.

3. Però deus anar amb consonància amb el públic, perquè t'han donat el premi al millor disc de l'any⁷²

Ens l'ha donat la crítica. El públic ni tan sols ens coneixia.

Ara, si ens arriba a conèixer, no sé que hauria passat, però crec que sempre són més fàcils de difondre els grups de música ballable, més populars.

És que realment no fem pop, nosaltres.

4. Què seria, per tant?

No ho sé; 'cantautor', arrebossat amb musiqueta, no ho sé...

5. Cantautor electrònic?

Sí, no ho sé; això ho heu de dir els musicòlegs, no? Mira, a canvi d'avui, em podries buscar una etiqueta més adequada.

És que els periodistes sempre demanen que t'en posis una tu, o pot passar que te'n posin una ells que sigui pitjor. Bé, ens diem *pop trist* per diferenciar-nos del pop més *lalalalà*.

---

⁷² Premi Enderrock al millor disc de l'any

Perquè pop es relaciona amb música fàcil. Nosaltres feim música fàcil, no ens enganyem, no són unes composicions gaire difícils, però no són per ballar, són per escoltar. I no són alegres: algunes lletres són més complicades (perquè no les he fetes jo).

6. Pel que veig, Conxita -i ja passava amb Pomada- es mou, o s'ha mogut, pels mateixos àmbits, els mateixos canals de difusió que el pop-rock català, però és bastant diferent...

Et portaré la contrària perquè fas un estudi, perquè si fossis periodista et diria que 'sí, sí'. Però la veritat: jo crec que no té res a veure Conxita i Pomada i que no es mouen pels mateixos circuits *ni de conya*. Ja m'agradaria a mi que es mogués pels mateixos circuits!: així tendria un munt de feina i podria trucar a tots els telèfons que tinc; però no puc trucar a cap. Perquè el circuit per on es movia Pomada era: casals populars, festes majors... A tot arreu on pugui haver-hi una celebració.

En canvi, Conxita només es pot moure per sales de concerts, i algun bar que sigui una mica gros, que pugui tenir equip de so, que hi pugui haver una bateria... Festivals de música.

Som un grup *indoor*.

7. Un grup de llocs tancat, d'un públic especialitzat... Que no vengui per la festa sinó per escoltar.

Sí, cosa que aquí, crec que no n'hi ha. Així com a França ja hi estan més acostumats: hi ha molts ateneus, sales... Hi ha un ambient cultural on hi vas, pagues l'entrada -bé de preu o patrocinada per l'Ajuntament i és gratuït-, t'asseus i escoltes. Hi ha el costum; en canvi aquí no.

Potser el teatre, però música... Anem de gratis a la festa major.

8. I la vostra proposta és per sortir d'aquest circuit, el dels anys 90, de 'festa major'.

Sí. És que no és una proposta.

Quan fas una cançó, jo no crec que el músic pensi 'avui faré una cançó que sigui de dance, i que sigui per aquest públic, i que es pugui tocar a les festes majors'. Jo em llevo i no em surt això.

És més, ja no em sortia al final de Pomada, el que passa és que no les portàvem al directe, perquè la gent et truca i, si és per una calçotada popular, que després hi ha d'haver festeta, no els faràs una cosa que t'adorms. I tot el que em sortia per dormir, ho vam gravar, i ho vam deixar al calaix, que no ho tocàvem en directe.

Igual d'aquí a dos dies, Conxita es converteix en un grup de ball perquè ja m'he *apalancat* tant que no em ve de gust... no? Supòs que la persona també... T'afartes d'una cosa i canvies de menjar.

9. Mira Lax'n'Busto, que han canviat el cantant...

És que cansa molt. Aquests grups de rock que aguanten tant, és tant dur...! És que ells fan d'animació juvenil; cansa molt.

Amb Pomada ho fèiem una mica, i cansava.

10. Ara que dius això, el vostre públic, de quin tipus és? No és el mateix que el de Lax'n'Busto...

No, i per això és més complicat: perquè els circuits que hi han són de públic juvenil. I què passa? Que en aquest país, a partir dels 30 (feina, família), ja no compren discos, no van a concerts... Això de la música és una afició de jove.

Hi ha quatre persones, que són l'accepció, que encara segueixen interessants per aquest món. Seria aquest públic, el nostre.

Potser a altres llocs, com Alemanya, és més normal. Però aquí les famílies normals van al cinema a veure *James Bond*! No van a un concert a seure, no. Els pares no hi van; potser els seus fills van a veure La Oreja de van Gogh al Palau Sant Jordi, i llavors hi ha els catalanets que van a veure Lax'n'Busto...

11. ... i Els Pets. Vaig anar a veure'ls a l'Auditori, i hi havia quatre generacions juntes! Hi havia padrins de 60 anys i nins de 10.

De seixanta anys? Tants?

Doncs tant de bo no només fos per veure Els Pets, sinó que hi hagués més costum. Com s'aconseguiria? Doncs, per exemple, si al TN, a més a més del super-espai del futbol, hi hagués un atre apartat on es parlàs de música: 'allà hi han fet un concert, a tal sala hi ha actuat aquell'...

12. Perquè de sales, n'hi ha, no?

Sí, però no expliquem què hi fan. La gent, el que necessita, és que la informin.

13. És a dir: no és un problema d'espais.

No n'hi ha moltes. Perquè? És un peix que es mossega la cua. Potser sí que un dia sí que es proposen fer-ne un negoci.

14. I una qüestió de propaganda?

És qüestió que sigui negoci. Has de fer que la gent vulgui el teu producte, t'has de vendre. Fem que a la gent li agradi Conxita!

15. Parlem de discogràfiques: has publicat el disc amb un segell basc, però és Creative Commons!

La discogràfica el que fa fabricar i distribuir el disc.

I el benefici?

Encara no n'hem parlat; de fet, no hem fet ni contracte. És que són uns amics... Ens han avançat els diners, etc. Creiem que cobrirem despeses i prou, però ells tenen els mitjans, i els hi venia de gust fer-ho...

I això de CC, només vol dir que copiar-se el disc no és il·legal, i que posar-lo a la ràdio sense pagar-nos un tant per cent tampoc ho és.

16. Però això en vendreu pocs...

Per què? Pensa que gravar discs sempre s'ha fet: jo els tenia tots en cassettes gravats. Però això és el que interessa, no?, que s'escampi la música, que la gent en gaudeixi. Aleshores, si tu ets un fan del grup, ja t'ho compraràs. A més, és una eina: jo de vegades m'ho baixo, ho escolto, i si m'agrada, m'ho vaig a comprar.

17. A mi m'agrada tenir l'objecte disc.

T'agrada? A mi depèn: n'hi ha que són molt lletjos, o que només m'agraden la meitat de les cançons, i si és així, no me'l compr. Bé, els d'Antònia Font els tenc tots originals.

18. El primer també? Jo en tenc la primera versió

El blau? Ai, no ho sé, perquè me'l vaig comprar molt tard...

Idò jo sí que la tenc! És que només en varen fer 3000.

Jo, el primer concert que els vaig veure, vaig pensar "quina merda!", i me'n vaig anar. Ara opin diferent! I no me convencen del tot totes les cançons, però les lletres m'agraden.

19. Tornant al *Creative Commons*, això que plantejes de fer circular el disc a través de còpies, pot ser un recurs per a grups com el teu, que no van pel circuit de festa major, i que per tant tenen un públic més especialitzat?

Clar, i com que no en farem negoci -ni que ho féssim amb SGAE-, ens interessa fer-ho així.

20. A tu no et sap greu que una marca, de cervesa, per exemple, agafi el vostre disc lliurement per fer-ne publicitat?

Això és diferent, perquè s'estalvien diners per a un negoci seu. En canvi, si és una associació, com els Castellers de Vilafranca, ells no hi guanyaran, i a nosaltres ja ens va bé. A més, m'han de demanar el permís, i han de dir de qui és la música.

21. És que ho parlava amb Els Pets. Ells varen tenir un problema amb la discogràfica per culpa d'això. Però després ens queixam que la música en català no es ven, i no arriba al gra públic. Però si s'anunciava comercialment, arribaria a més gent, no?

Ja, però... aquest ha de ser el camí? El problema de la música en català no és aquest, és l'idioma.

22. Els teus grups, Conxita i Pomada, quins referents musicals tenen? Els podríem relacionar amb el Rock Català?

Gens. No escoltava gaire cap grup d'aquells, i per mi és una música una mica *marciana*.

I de grups, els Beatles, Dire Straits... No té res a veure. Els altres, crec que no ens han influenciat gens ni mica.

23. I de qui beu, aleshores, Conxita? De la música en català actual -Antònia Font, Mishima...-?

No, tampoc. Bé, sempre hi ha influències que tens inconscientment, i segurament no serien d'altres catalans, si no de gent de l'estranger. Com Radiohead, que m'agraden molt.

És que sempre he procurat fer una cosa pròpia: comences fent música i evolucions, i tot es barreja.

24. Però bé sigui a través d'Enderrock, o mogudes semblants, acabes tenint contacte amb en Quintana, amb Els Pets... L'altres dia a la festa Enderrock hi éreu tots.

Però jo no vaig parlar amb ningú! Excepte amb en Joan Miquel Oliver, que va cantar amb nosaltres.

Exacte... I el públic vos posa allà mateix...

Però només per la llengua. Nosaltres no tenim res a veure amb en Gerard Quintana, per sort... (al final m'ho has fet dir!). No hi ha una influència recíproca.

25. Aleshores, no té sentit posar-ho tot dins el paquet de llengua, com s'ha fet fins ara?

No. Si estiguéssim amb una cultura normal, i no fóssim una reserva de síoux... Ens relacionen perquè som síoux, res més.

26. I ho veus com una cosa perjudicial, aleshores?

De moment és positiu.

Pel públic de Conxita, no seria millor sortir a *Rockdeluxe*, per exemple, que no a *l'Enderrock*?

Millor sortir a totes; que per cert, ja hi hem sortit, al *Rockdeluxe*. Dues vegades, i a l'abril sortirà tota una entrevista. Això és molt bo, pels síoux! Antònia Font ha estat una mena de "gran síoux", que els escolten a Madrid: al·leluia!

27. I darrera Antònia Font hi anau vosaltres, més que Els Pets, per exemple.

Nosaltres som molt diferents, d'Antònia Font.

Però sí que li demanàreu a en Joan Miquel de col·laborar; no ho féreu, per exemple, a en Pep Sala.

No, per favor!

Vull dir que hi ha una tria: aquest està en la meva corda i aquest no.

Puc demanar per col·laborar a qui sigui, que de vegades això no vol dir res.

28. Així doncs, sou una proposta nova que aconseguíu entrar a llocs on la música en català ho tenia difícil, com *Rockdeluxe*.

És que la llengua és un impediment. Costa molt. Però a veure sí...

29. Però això és positiu perquè comença a perdre sentit allò de classificar la música per la llengua.

Exacte. Ara ho has dit: aquesta frase, posa-la en negreta.

30. Així i tot, a les grans superfícies ho tenen classificat així. Al Corte Inglés fins i tot hi tenen les sardanes amb el rock en català! A l'FNAC em varen dir així perquè la gent ho cerca així, per l'idioma.

Ja, i llavors la gent s'acostuma a comprar-ho així. Ens havia passat amb Pomada: que gent així "moderna" ens deia "és la primera vegada que m'agrada *algo* en català". Molta de gent.

És que hi ha gent que fa el contrari: que escolta qualsevol merda només perquè està en català. I això és pitjor!

31. Record un concert de Pomada, al Mercat Música de Vic, on vàreu tocar amb Lax'n'Busto.

Sí? Era Lax'n'Busto?

És que Pomada i els Lax'n quadren! Són música de festa, ells més rockers, nosaltres més tropicals, de rumba i cúmbia. Però Conxita i Lax'n'Busto no els veuràs, perquè nosaltres som més d'escoltar i no tant de festa.

32. Encara estau dins la moguda de "la música en català ha de tenir un compromís polític"?

Crec que no s'ha de barrejar. El que passa és que és vera, si em demanes les meves idees...

És que ni cal: ja veus Conxita amb què cantem.

33. El fet de cantar en català ja implica...

Implica normalitat. És que a casa no hem estat independentistes!

Però és reivindicar una normalitat; i la normalitat no s'hauria de reivindicar.

No. És que és així. És que és ridícul canviar d'idioma, jo ho trob súper-ridícul. És que la poesia no la pots traduir, costa molt.

34. I el fet d'anar amb un segell basc, és per sortir una mica del món de les discogràfiques catalanes típiques...

No, realment va ser per amistat. Passa que m'han explicat, companys *de tristeses*, que si vols treure un disc aquí, i no ets un grup comercial, t'ho has de pagar tu. Potser ni ens haguessin ni volgut, perquè no els hagués sortit a compte.

35. Pomada també es va autoeditar... També és una mica actitud anti-sistema, no?

És més una actitud de malfiar-se'n de les discogràfiques. Aleshores amb en Carles [Belda] vàrem decidir que ens ho fèiem nosaltres. Vull que m'enredin el mínim possible. També és un poc de mandra de la paperassa.

36. Per Catalunya, us moveu amb relativa facilitat, no?

No, pel tema de les sales, que n'hi ha poquetes, i valen diners. Per una sala, dur-te suposa una despesa, i en el nostre cas, no som gaire coneguts. A més, la gent, pagar per anar a seure... Els nostres concerts requereixen silenci.

Com un concert de cantautor o de música clàssica.

Sí, però és que els cantautors tenen bars, diades populars, etc., i amb un equip de so ja fa prou. Però Conxita, a més, tenim una bateria, cosa que significa que has de dur amplificació de tot, i monitors, i ha de sonar bé. Hem començat amb massa nivell...

37. El públic de Pomada sí que era independentista.

Sí, i no: teníem gent gran, i moderns. Teníem de tot. No érem Obrint Pas.

Hem de fer cas de les campanyes comercials: no podem estar sempre reivindicant; hem de reivindicar la normalitat, fugir de les campanyes permanents. No podem ser sempre uns "síoux"!

38. El 98, quan Pomada va aparèixer, encara s'arrossegava una part del públic del Rock Català, que llegia l'Enderrock, i consumia Lax'n'Busto i Pomada al mateix temps. El públic de Conxita, ha begut d'aquests fonts, o és gent d'aquesta més "moderna", o què?

És que molt bé no ho sé. Pot ser gent catalana, que està cansada de pamflets, i que només vol escoltar música per estar tranquil·la.

39. Per tant, la vostra proposta no entra a competir dins l'espai del rock en català que encara s'arrossegui.

Al contrari: volem omplir un buit, que ja el comença a omplir altra gent.

Però és “un buit en català” o un “buit d'estil”?

Un buit d'estil en català, però perquè és la nostra llengua. Diguem que el nostre estil aquí a Catalunya no el fa ningú, ni en castellà, i nosaltres volem omplir aquest buit.

40. El vostre mercat, per tant, és el català.

Sí, per desgràcia; una quarta part dels Països Catalans. Quan cantes en anglès, ets tot el món; quan cantes en suec, és Suècia.

És que ser síoux costa molt: volem ser uns síoux sense plomes!

41. Una pregunta més: quins grups consideres que estan més propers a vosaltres?

Per exemple, d'Antònia Font, algunes cançons, les més tranquil·les. N'hi ha que diuen que som com Roger Mas: igual sí.

Hi havia un grup, Gissando*, que podria ser semblant.

42. De Barcelona. Però aquests han com a mig desaparegut! Què passa, a Barcelona?

És que quan has tocat a les quatre o cinc sales, però no ve la gent, perquè no et fan propaganda, no ets de festa major...

43. Vosaltres heu entrat a internet, però!

Sí, però perquè volem que vengui la gent als directes.

44. Teniu MySpace?

No, perquè tenim una web molt xula: www.conxita.org.

S'hi poden descarregar cançons?

Sí, tres vídeo-clips, un amb uns ninots molt xulos, que els férem nosaltres. Per cert: sisè vídeo-clip més votat pels lectors de *Rockdeluxe* de tot Espanya.

45. D'això dels vídeo-clips... Què passa, que no n'hi ha en català?

Són una merda!

Per què no hem entrat en els vídeo-clips?

Perquè val una pasta: director, guió... Passa que la gent fa qualsevol cosa. En canvi, jo, per fer una merda, no la faig.

46. Veus la música en català en crisi?

Com que els síoux estan en crisi... És que ha aixecat mai el cap? Sempre ha estat en crisi.

ANNEX VI

Entrevista a Pere Aragonès (22/11/06)

Portaveu nacional de les JERC i màxim responsable de l'Acampada Jove

Lloc: Seu Nacional de les JERC (c/ Regomir, s/n)

1. Com va néixer l'Acampada Jove i per què?

Els dos primers anys, punt de trobada de la militància de les JERC (ja se feia l'Escola de Formació d'Estiu).

La idea se basa en la trobada-acampada *Gazte Topagune* que organitzava Harrai al País Basc, i a la qual alguns militants de les JERC hi havien anat.

Bàsicament consistia en xerrades durant al dia i concerts a la nit.

L'assistència era d'entre 100 i 200 persones.

2. Els concerts ja eren bàsicament de grups en català?

Sempre s'ha intentat combinar grups en català i qualche grup de fora que pugui arrossegar més gent, i per pujar el nivell musical (primer any, Els Pets i Al Tall).

A partir del tercer any, la trobada se comença a plantejar com un **festival musical, juvenil i polític**. És l'època (98, 99, 200) en que hi ha una pujada dels festivals d'estiu de muntanya (Dr. Music, Senglar Rock); ara, en canvi, se potencien molt més els festivals urbans: Primavera Sound, BAM, Wintercase, etc.

L'Acampada, en primer lloc, té una raó de ser **política**: trobada lúdico-festiva del nostre entorn polític; és una eina de difusió del projecte independentista de les JERC. També té un paper important dins l'escena musical catalana.

És important que hi hagi plataformes de llançament de nous grups en català i de difondre més els existents. Combinar grups d'aquí amb grups d'altres països fa venir un tipus de públic que altrament no vendria, però que així sent música en català, i potser li agrada.

A manca d'uns *Cuarenta Principales* que ho faci, festivals com l'Acampada ajuden a configurar l'escena musical en català.

3. L'Acampada és el festival més important de l'escena catalana...

Dels que es centren en la música en català, és el més important en nombre de gent acampada (el Primavera Sound potser té més gent).

El cost de l'Acampada és molt més baix que altres festivals, ja que molta feina la fan els militants, als quals no se'ls hi paga res.

Podem fer un cartell de vegades molt eclèctic, ja que sabem, com a joves, quin és el gust dels joves.

4. Fora dels canals habituals (Enderrock, Sona 9), l'Acampada té poc ressò mediàtic...

Les JERC teníem ben treballada la premsa política, però no la premsa musical; això ho hem anat millorant (professionalitzant amb gent externa) els darrers anys.

També hi ha un problema d'escena musical: hi ha mitjans que passen de la música en català (*El Periódico*, *La Vanguardia*). L'autoodi fa que no se li doni [a l'Acampada] tot el valor que té.

I finalment, hi ha una raó política (perquè el Senglar Rock sí que té més ressò): l'Acampada és també un aparador polític, amb tot un contingut darrera. Els mitjans que no ens volen tractar, ens envien, els de música a la secció de política, i els política a la de música. El projecte d'Esquerra, independentista, té molts d'enemics.

Això ho hem vist enguany: no hem tengut tant de ressò per la qüestió política, perquè Esquerra havia quedat fora de la Generalitat. Bàsicament, no tenim tant de ressò per la qüestió política.

5. Qui decideix el cartell de l'Acampada?

Abans hi havia el director de l'Acampada. Ara hi ha una comissió de treball de l'Acampada dins les JERC.

A la militància -bàsicament, la que ve a treballar al festival- també se li consulta l'opinió.

6. El cartell, se fa amb criteris polítics o comercials?

És una mescla. En primer lloc, prioritizam grups amb contingut, sobretot si han de venir de fora i que no canten en català (Sepultura, Celtas Cortos, Banda Bassoti).

La majoria de grups canten en català. D'aquests, miram que tenguin un cert compromís en les seves lletres.

També cercam grups amb tiratge comercial (Paradise Lost, Ska-P). Ajuda a promocionar altres grups en català i a cobrir les despeses del festival

7. És curiós que el festival més important del circuit català el munti una organització política i no una empresa...

És un símptoma de la anormalitat de la indústria cultural catalana.

Preocupa que treballar amb la música en català sigui una qüestió de militància política, o lingüística. El dia que no sigui així, s'haurà avançat molt.

8. Però això no és una qüestió que se retro-alimenta?

Pot ser que passi, però no tant. Hi ha Obrint Pas, per exemple, que és un dels grups que més s'escolten, que sí que difon els valors independentistes; però hi ha altres grups que podrien tocar en qualsevol altre festival.

Si no hi són és perquè la majoria de música d'aquests festival és en anglès (hardcore, punk), i per això de considerar la cultura en català com de segona.

Existeix el perill de la retro-alimentació, però així també va creixent [l'espai de la música en català].

9. Tornant al cartell de l'Acampada, també se selecciona l'estil musical dels grups?

S'intenta combinar-ho tot. Els grups *indie* hi poden tocar, però no és el públic principal, això és cert.

Hi ha el rock en català; també el pop el·laborat, tipus Antònia Font, hi entra, però no és el gruix. Hi ha l'ska, que és una música compromesa; el mestissatge, la cançó i 'el rock dur'.

Tots i caben, i s'intenta combinar-ho cada nit. El nostre target comercial és molt divers, i a la gent li sol agradar molts més estils del que se suposa.

S'ha de ser una mica eclèctic.

10. Grups com ara Mishima, Glissando, Antònia Font...

Aquests hi han participat, i és un estil que haurà de ser més present a l'Acampada. El que passa és que no és un festival especialitzat en aquest tipus de música en català, com ho és el Pop Arb que se fa a Arbúcies des de fa 2 anys: és un festival de pop en català.

Des de fa un parell d'anys col·laborem amb els concursos per potenciar els grups novells, com el Sona 9, l'Enganxa't a la Música, i d'altres. Per un grup novell, poder tocar a l'Acampada, és una bona carta de presentació, com la Gossa Sorda.

11. El fet de ser un festival polític i d'un partit concret suposa un problema a l'hora de contractar grups catalans?

Sí. Macaco ja no toca a l'Acampada; hi ha tocat, però ara que tenen un cert ressò, enguany ens varen dir que no, que no tocaven en festivals polítics.

No demanam al grup que s'identifiqui amb una posició partidista, però sí que els feim una mica de pedagogia.

12. Inadaptats, per exemple, va dir que no volia tocar per Esquerra...

En alguna entrevista han dit que si els hi demanàssim, no tocarien perquè seria donar suport a un partit polític.

Alguna vegada ens hem trobat qualche grup de fora que ens ha posat pegues per la decoiració de l'escenari. Els grups catalans veuen l'independentisme com una cosa normalitzada.

13. El Wintercase -com a exemple- i l'Acampada Jove són part de la mateixa escena, catalana, o parlam de dues escenes diferents?

Hi ha més inter-relació de la que ens pensam. Hi ha un públic que va a tots els festivals grans: de l'Acampada al FIB.

Seria interessant que els cartells d'uns i altres no fossin estancs, sinó que hi pogués haver creuament, que es produeix amb grups especialitzats com Antònia Font.

[Antònia Font] és un grup que se l'escolta no només perquè és en català -que segueix sent un paràmetre per a molta de gent- sinó també molt pel tipus de música que fa, i això els pot permetre entrar en circuits musicals diferents [del català].

També hi ha un creuament amb grups internacionals, com Sepultura.

Grups que toquen a l'Acampada seria normal que poguessin tocar en aquests altres festivals, pel tipus de música que fan, i de qualitat.

14. Però l'Acampada Jove és un festival de muntanya -amb tot el que implica- i polític, i aquests són festivals urbans...

Tenen una concepció bastant diferent, sí.

15. Per tant, l'escena catalana (Acampada Jove, Senglar Rock) seria pròpia d'aquests 'festivals de muntanya' mentres que la ciutat seria l'escena independent *anglo-espanyola*, o pot anar tot junt?

Hi ha molt públic que és compartit, però el circuit no està gaire junt.

D'altra banda, ja toca que a Barcelona hi hagués un festival, urbà, del qual un dels eixos fos promocionar la música en català...

16. L'eix segueix sent el lingüístic, més que el musical, en molts aspectes...

Perquè no som un país normal. El dia que això no sigui així, l'Acampada serà la festa d'una organització política.

Un dels reptes de l'escena musical en català és un festival urbà a Barcelona amb un paper important de la música en català.

Fa dos anys que es fa el CAS al Palau Sant Jordi, que és un pas important, però que s'ha de millorar.

17. En lloc de crear un festival paral·lel, amb la despesa que implica, no seria més normal introduir-se en els altres?

Però per això se necessita una presència en els elements que generen els gusts musicals. Els grups que participen en aquests festivals, un dels elements més importants de promoció que tenen és la ràdio. El paradigma seria *Los Cuarenta Principales*.

Hi ha grups que hi tenen entrada, com Dept, que fins i tot ha participat en festivals més petits.

18. I Dept, precisament, no és un grup que hagi tengut gaire èxit dins la música en català...

És una qüestió d'estils musicals: l'escena musical en català està molt copada per una sèrie d'estils, com la *música mestissa*, rock i el folk *modern* (Mesclat). I grups que surten una mica d'això, com Dept -que recorden els U2 amb algunes cançons, que fan pop, ho tenen més difícil. El públic s'ha educat amb uns determinats estils musicals.

Abans d'entrar en un festival, hi ha altres elements de promoció musical on hi ha d'haver música en català, i no necessàriament amb un contingut polític. Molta de la música en castellà i amb anglès té contingut polític, com la Bebe, però ningú diu que la Bebe és política. Si cantàs en català, sí que ho dirien; això passa perquè no som un país normal.

19. Grups catalans que cantin en castellà, o en anglès, tenen accés a l'Acampada?

Hi ha grups que tenen cançons en català i en castellà, i han tocat a l'Acampada: Dusminguet, Macaco... Potser els del mestissatge sí [que hi tenen entrada]. Amb altres tipus de grups, no sé què fariem.

Estopa és un grup que podria participar a l'Acampada, però hi ha diverses raons per les quals ara és complicat: haurien de mostrar una certa complicitat amb el públic, com alguna cançó en català.

Un grup català, que no hi canta, en un festival en el seu territori, hauria de fer algun gest.

20. És a dir, a Estopa, tot i que el seu circuit és 'espanyol', els considerariem d'aquí

Ells es mouen en un circuit completament diferent que Els Pets, per exemple: per estil musical, per públic i per llengua.

Podrien tocar a l'Acampada, però el conflicte lingüístic que patim està prou interioritzat en el públic de l'Acampada com per si ve un grup d'aquests (Estopa, Jarabe de Palo), hagi de fer un gest.

Un que sí que podria venir a l'Acampada és en Miguel Poveda, cantant en castellà.

21. Encara que fos amb un estil, com el flamenc, completament allunyat del que és habitual a l'Acampada?

Sí. La rumba també era un estil que no se l'identificava amb el públic de l'Acampada, i en canvi hi ha grups que vénen i tenen cançons de rumba.

Sabor de Gràcia hi podria venir perfectament. Dijous Paella té molts aspectes de rumba, hi han tocat a l'Acampada.

Hi ha una qüestió lingüística, però també musical: segurament pensariem abans amb en Miguel Poveda que amb Mishima

22. Quin pressupost té l'Acampada?

Pel promotor, el pressupost enguany era de 400.000 €. Però hi ha una sèrie de despeses que estan fora d'aquest pressupost, que les cobreix l'Ajuntament de Sant Celoni: infraestructures, sanitat (Creu Roja, metges), i cessió i adequació d'espais (la zona esportiva i uns camps de conreu).

Si ho fan, és per una qüestió de promoció econòmica. L'Acampada, segons un estudi de l'Ajuntament de Sant Celoni de l'any passat, té un impacte econòmic positiu immediat, i un altre a mitjà termini, que és la difusió del nom de Sant Celoni.

23. D'on surten els 400.000 €, de les subvencions?

Fa molts d'anys que organitzam l'Acampada, i ja ho tenim bastant *apamat*. El creixement, amb 11 anys (96) també ha estat bastant sostengut, cosa que permet una adaptació a les necessitats: va començar amb 300 persones, i enguany n'eren 38.000.

Els ingressos vénen d'entrades (la part més gran), de barres i altres serveis, de les altres empreses que ofereixen serveis -i que paguen per estar allà-, i una part de subvencions: enguany, ha estat de 12.000 €; l'any més important, era de 40.000. Com a molt, un 8%.

També se fan acords publicitaris i patrocinadors privats: des de fa tres anys és Estrella Damm. Hi ha una guerra, que hem aprofitat, entre cerveses: San Miguel patrocina el Senglar Rock i Heineken el FIB.

24. Estrella Damm cerca aquests tipus d'espectacles, no?

És la batalla entre Damm i Moritz, que a més, aquests etiqueten en català.

Això és un fet positiu dels darrers anys: la llengua és un valor afegit per un tipus de consumidors. Nokia també anuncia un mòbil en català.

El futur de l'Acampada a nivell econòmic passa per explotar el fet d'un públic per a les empreses el qual la llengua és un valor afegit, i que per tant s'hi poden promociar. Ho hem fet amb l'Enderrock, amb Òmnium. Ho podríem fer amb Nokia.

Amb això no se redueix el contingut [polític] de l'Acampada, sinó que se normalitza un fet, la part comercial. Això vol dir que el país s'està normalitzant.

25. Els darrers anys s'està enfocant l'Acampada cada vegada més com un festival; ve un públic menys politizat que abans?

Hi ha molta de gent que ve per la festa dels tres dies, sobretot els més joves. Però no ha baixat tant *el nivell d'estelades*: segueixen venint.

26. Aquesta normalitat comercial també ve perquè han sortit més festivals en la línia de l'Acampada (Rebrot)?

Això era un combat polític. L'independentisme ha crescut i aquest espai cada vegada és més gran, i hi ha menys contacte entre les organitzacions.

Ara s'han reconduït, aquests festivals, a més una festa de partit, com la Festa d'Esquerra.

La modernització de l'Acampada, cercar nous públics, etc., s'ha fet per mantenir el nivell de festival important

27. Interessa sortir al calendari de festivals d'Espanya (entrar al circuit espanyol)? Per normalitzar l'escena catalana, entrar a circuits grans...

Pels mitjans espanyols, l'Acampada és un festival polític i de llengua catalana. Quan el català sigui normalitzat, això canviarà.

A jo m'agradaria [entrar-hi], però sense perdre la vessant política ni els criteris musicals.

28. En els darrers anys hi havia hagut 'descatalanització' de l'Acampada? Jo tenia aquesta impressió...

Això varia d'edició en edició. Enguany sí que n'hi havia més...

Grups en català que arrosseguin molt gent són cada vegada més pocs, am dues excepcions, Obrint Pas i Antònia Font -d'un àmbit totalment diferent-.

Els Pets, Lax'n'Busto, són projectes musicals cada vegada més esgotats; hi ha un problema de relleu.

29. També creus que la música en català està en crisi?

El Rock Català dels noranta és un fenomen concret, una eclosió.

30. L'Acampada en neix...?

En part, sí.

Ara tenim més grups, amb més qualitat.

En aquell moment hi va haver una aposta política, des dels mitjans, per potenciar el Rock Català; els grups d'ara no tenen aquesta plataforma.

Una de les assignatures del Departament de Cultura és donar suport a la música en català. Les altres músiques ja tenen les seves plataformes.

ANNEX VII

Entrevista a Roger Palà (23/7/07)

Cap de redacció de la revista Enderrock

Lloc: redacció de l'*Enderrock*

1. *Enderrock* és una revista musical: de quina música?

L'*Enderrock* és una revista musical que parla de tot tipus de música; el que passa és que, com que està feta als Països Catalans, doncs para un especial esment a la música que es fa als Països Catalans. Això vol dir que som una revista completament normal, no ens diferenciem d'una revista pensada per Espanya o d'una revista feta a París.

2. Música feta als Països Catalans: en català o només produïda aquí -independentment de la llengua?

Penso que la música catalana és la que es fa en català; això és una cosa que no pensa tothom. Jo crec que és així, entre d'altres coses, perquè tenim unes condicions històriques entorn de la cultura catalana que han suposat que ens aquests moments estiguem en una situació d'anormalitat, bàsicament perquè no tenim estat; aleshores, tot això suposa que passin una sèrie d'anomalies que no es donen en altres cultures. És a dir: ningú posarà en dubte que la música francesa és la que es fa en francès; hi haurà francesos que faran música en àrab, etc., però sempre hi haurà el francès: els *rappers* de Marsella i Tolosa que rapegen en àrab, també ho fan en francès.

L'*Enderrock* va cobrir un forat, ja que no hi havia cap mitjà de comunicació en aquest país que parlés la música catalana, la música feta en català: aleshores nosaltres estem especialitzats en aquest tipus de música. Això vol dir deixem de parlar d'altres músiques que es fan als Països Catalans? No: parlem de molts artistes, catalans, que s'expressen en castellà i anglès -això sí, aquests artistes són catalans-, i en altres llengües. Hem fet portades d'Ojos de Brujo, vam fer una portada de Sidonie, de Pastora, per exemple. I quan tractem informació de grups catalans que s'expressen en llengua no catalana, van a la secció de 'Països Catalans'.

Tenim un apartat d'"Internacional" i una de "Països Catalans", on hi va tota la música catalana, entesa com la que es fa als Països Catalans. Després hi ha l'apartat d'"Internacional", que en el nostre cas, també vol dir un grup de Madrid o un d'Euskadi.

Evidentment, el nostre lector té unes necessitats, per tant, nosaltres donem més importància i més presència a les produccions musicals que s'expressen en català, perquè és la nostra motivació -perquè creiem que la música catalana ha de ser completament normal: s'ha de poder escoltar a les ràdios, als bars i als prostíbuls-.

Venim a potenciar això, que són propòsits que existeixen, i que són homologables a altres propòsits que hi ha a nivell internacional.

3. El fet que grups que no cantin en català, com Ojos de Brujo, tenguin un lloc destacat a la revista, ja era així abans d'arribar tu o és una modificació recent?

No. A l'*Enderrock* sempre hi han tengut lloc. La música en català, com molts altres àmbits de la vida, funciona molt a base de tòpics. Per exemple, quan va aparèixer el Rock Català, va sortir la cantarella de les subvencions, present fins a l'actualitat.

Amb l'*Enderrock* ha passat quelcom de semblant, en dir que només hi surten grups que canten en català. No ha estat mai cert. Agafes el número 1, i fins el darrer, i veuràs quina és la proporció: hi apareixen amb normalitat. Això sí: nosaltres donam més importància a la música en català, entre d'altres coses, perquè els grups que s'expressen en castellà o en anglès a Catalunya ja tenen altres fòrums i altres mitjans de comunicació on tenen més repercussió (i d'altra banda, aquests mateixos mitjans no dediquen mai o quasi mai l'espai a la música en català al que dediquem nosaltres a la música en castellà o anglès).

Nosaltres som "els normals". Ens centrem principalment en la música feta en català, perquè és la cultura del país en que vivim; i no ens oblidem de tota la resta, però en la justa mesura de pensar que tota aquesta gent ja té altres altaveus. Però evidentment, com que ens agrada tot tipus de música, i a mi m'agrada molt Ojos de Brujo, i que tenguin una portada de l'*Enderrock*!

Evidentment, tot això no està al marge d'una estratègia com a mitjà de comunicació que si normalment no es dedica un espai a la música que es fa en altres llengües, si un dia dediques una portada per un grup que s'expressa en castellà, ha d'estar molt meditada, tant a nivell conceptual com comercial. Per què posem Ojos de Brujo? Per una banda, és un

grup punter: és el grup català més internacional -potser només el Serrat és més internacional-; i també pensem que és un grup que per les seves característiques, tant musicals, com ideològiques, com per la manera de treballar, no està tan allunyat del que escolta el públic de l'*Enderrock* habitualment en català, com si hi poséssim David Bisbal.

4. Exacte, perquè hi podria sortir Chenoa, que és mallorquina, però mai se us ha acudit. Això vol dir que hi ha una qüestió ideològica molt important.

També hi ha un tema de qualitat musical. De fet, prefereixo no donar-te la meva opinió sobre la qualitat, perquè és molt subjektiva.

Per exemple, l'altre dia teníem una discussió a la redacció sobre Víctor. Víctor és el primer *triunfito* íntegrament en català. L'altre dia discutíem sobre per què no li donàvem portada a Víctor. A veure: musicalment està en la línia dels Lax'n'Busto, amb una producció més que correcta. Però pensem que el públic que escolta música en català, per les característiques sociològiques que té, perquè ho veiem als concerts i festivals, creiem que el rotllo mestís -rumba i rumba catalana- ens permet connectar més amb el nostre públic.

5. Rumba catalana, amb què es connecta?

És una mica complicat -i això sí que és pura opinió personal-, però crec que connecta amb una manera d'entendre la música determinada: diria que tots aquests grups estan més aprop de la gent que escolta Obrint Pas, en aquest cas, que fins i tot Lax'n'Busto. Perquè la llengua no ho és tot: i ha també el què expliques. Al públic d'Obrint Pas li agradaran més tots aquests grups, que tenen un discurs més social, encara que ho facin amb un altre codi, que els Lax'n'Busto. Dit d'una altra manera: connectarà amb el codi lingüístic amb els Lax'n'Busto i amb el codi social amb Ojos de Brujo. I això no serà detriment perquè el mateix públic pugui escoltar les dues coses.

On és el problema? Que hi ha un públic que només escolta Ojos de Brujo. Per què aquesta anomalia? El públic que escolta música en català normalment és obert, escolta propostes en altres llengües, mentre que el públic en castellà no sol estar obert. Hi ha excepcions, com Antònia Font, que sí que ha fet forat. Pens que això és l'excepció de la regla.

